DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma 4 ameriške dolarje — TEKOČI RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Štev. 7 (569) Leto XII

NOVO MESTO, 16. februarja 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave štev. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

Srečno pot, tovariš Tito!

Ideja aktivne koeksistence, ustvarjalnega miroljubnega sožitja, te dni z misijo »Galeba« znova manifestira našo iskreno in globoko pripadnost stvari miru. Predsednik republike tovariš Tito je v torek dopoldne s soprogo Jovanko odpotoval na prijateljski obisk v nekatere države zahodne in severne Afrike. Ob odhodu je tovariš Tito med drugim dejal:

»Globoko sem prepričan, da izražam željo vseh naših narodov, vseh državljanov Jugoslavije, ko pravim, da bom, kolikor bo največ mogoče, veren tolmač tistih velikih simpatij, ki jih naši narodi gojijo do narodov držav, katere bom obiskal, in do vseh narodov Afrike – do tistih, ki so že ustvarili svojo neodvisnost, in do onih, ki se še borijo, z največjo željo, da dosežejo polno neodvisnost in da bodo v svobodi gradili svoje lepše življenje.«

Na tej poti spremljajo tovariša Tita milijoni src vseh naših državljanov. V tem velikem in pomembnem zgodovinskem poslanstvu smo vsi z našim predsednikom. »Galeba« in njegove potnike pozdravlja naša misel: Srečno pot!

Snidenje borcev V. bataljona Slovenskih partizanskih čet

25. februarja se bodo zbrali preživeli borci V. bataljona Slovenskih partizanskih čet. Zbor bo ob 9.30 v sejni dvorani okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu. Okrajni odbor Zveze borcev v Novem mestu naproša vse preživele borce V. bataljona Slovenskih partizanskih čet, ki so bili v bataljonu leta 1941 ali pa do konca februarja 1942, da se mu ustno ali pismeno javijo. Pri pismenih prijavah naj navedejo točen naslov bivališča.

Po zboru, ki bo 25. februarja ob 9.30 v Novem mestu, bo ob 10.30 polaganje venca na spomeniškem prostoru v Novem mestu, nato pa ob 11.30 skupen odhod v Dolenjske Toplice, kjer bo ob 12. uri spominska svečanost.

Novi sodniki porotniki

Oba zbora okrajnega ljudskega odbora sta na zadnji seji potrdila predlog komisije za volitve in imenovanja, ki je predlagala kandidaturo občasnih sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani. Iz našega okraja je bilo predlaganih enajst kandidatov. Na seji je bilo imenovanih tudi 51 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Brežicah, 60 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Metliki, 93 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Novem mestu, 59 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Sevnici, 34 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Trebnjem in 66 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Vidmu-Krškem. Novi sodniki porotniki so bili izvoljeni zato, ker je dosedanjim potekla poslovna doba. Hkrati sta oba zbora okrajnega ljudskega odbora na tej seji izvolila tudi 125 sodnikov porotnikov okrožnega sodišča v Novem mestu.

Po predlogih komisije za volitve in imenovanja so odborniki na seji sprejeli več sprememb v zasedbi mest v raznih svetih in komisijah okrajnega ljudskega odbora ter nekaterih upravnih odborih, nekaj takšnih organov pa so imenovali na novo.

Zavod za izobraževanje in za produktivnost dela

Zavod za izobraževanje odraslih v Novem mestu se je razen z izobraževanjem pričel resno ukvarjati tudi s proučevanjem produktivnosti dela v gospodarskih organizacijah. — Uspešno je uporabljal številne oblike družbeno-ekonomskega in strokovnega izobraževanja ter pomagal mnogim proizvajalcem nadoknaditi znanje, ki jim ga preteklost ni nudila, mnogim pa je pomagal obdržati strokovno raven na sodobni višini. Ker prehaja zavod s proučevanjem produktivnosti dela na novo področje, so odborniki okrajnega ljudskega odbora na seji 4. februarja potrdili nova pravila Zavoda in ga preimenovali v Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela, Novo mesto.

30.000!

V petek dopoldne so na oddelku za notranje zadeve pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto registrirali tridesettisoče motorno kolo v Sloveniji. Registrsko tablico S—30000 je dobil na svoje novo motorno kolo znamke NSU tovariš Darko Perko iz Rodin pri Trebnjem, avtokaroserist v tovarni IMV v Novem mestu. Tovariš Perko je že več kot štiri leta zaposlen v IMV, stanuje pa na Rodinah, od koder se je doslej vsak dan vozil s kolesom in vlakom na delo v Novo mesto. Poslej se bo vozil z motornim kolesom, ki ga je pred dnevi kupil v Ljubljani. Lastniku motornega kolesa z registrsko številko S—30000 je čestital in mu želel srečno vožnjo šef prometne službe tovariš Darko Prijatelj ter mu izročil tudi darilo oddelka za notranje zadeve pri okrajnem ljudskem odboru.

Naj povemu ob tej priložnosti še, da je bilo lani v našem okraju na novo registriranih 844 motornih vozil, kar je za 36 odstotkov več kot v letu 1959. Konec leta 1960 je bilo v našem okraju v prometu 3.250 motornih vozil, kar nedvomno priča o silno hitrem naraščanju motorizacije v naših krajih.

Za stanovanje gre

Prosilec naj odloča o stanovanjski politiki in aktivno sodeluje pri gradnji stanovanj! – Stanovanjske zadruge kot nova oblika združevanja sredstev za gradnjo novih stavb

Združevanje sredstev in zdrava politika uporabljanja stanovanjskih skladov sta nujna za rešitev stanovanjskega vprašanja. Na občinah se kopiči vedno več prošenj, gradnja stanovanj pa ne zadošča niti naravnemu pritisku. Kaj storiti? Na okrajnem sindikalnem svetu v Novem mestu je bilo posvetovanje o tem problemu. Mnogi izmed sprejetih zaključkov so taki, da jih ne kaže zametavati.

Težav ne bomo odpravili z zbiranjem podatkov s področja stanovanjske izgradnje. Osnovno in najpomembnejše je pritegniti k reševanju problema prosilce in doseči, da bodo imeli ti kar največji vpliv na stanovanjsko politiko in gradnje. Stanovanjske sklade imajo vse občine, vodijo jih upravni odbori. Na žalost so ti doslej v največ primerih le potrjevali to, kar so posamezni občinski funkcionarji obljubili ali sklenili... Morda lahko prav tu iščemo vzroke za malodušnost pri ustanavljanju stanovanjskih zadrug, ki bi lahko doslej že marsikaj zgradile.

Sredstva skladov ne smemo dodeljevati več tako kot doslej. Pogovoriti se je treba o dolgoročni politiki gradenj in jih deliti v obliki licitacij. Odrediti je treba: toliko sredstev bomo dali za potrebe stanovanjskih zadrug, toliko za potrebe podjetij in toliko za ostalo. Ne bo odveč spregovoriti o republiškem stanovanjskem skladu. Vanj odvajajo občinski skladi 20 odst. svojih sredstev. Treba bo najti pota, da bodo predstavniki občinskih skladov soodločali o uporabljanju republiškega sklada, saj ga ustvarjajo prebivalci občin. V tem skladu je zbranih precej sredstev.

Že dolgo razpravljamo o montažnih gradnjah in ugotavljamo, da so najcenejše in hkrati tudi najhitrejše, naša gradbena industrija pa še vedno proizvaja zelo malo montažnih gradbenih elementov. Iz stanovanjskih skladov je dovoljeno investirati sredstva tudi v gradbeno industrijo. Čas bi bil, da bi se o montažnih gradnjah pričeli odločneje pomenkovati in tudi kaj storiti. In še beseda ali dve o načrtih: projektivni biroji jih največkrat izdelajo zelo nepopolno in pomanjkljivo. Morda bi kazalo ustanoviti poseben biro za projektiranje stanovanjskih stavb, kjer so pogoji za to. To bi imelo še eno dobro lastnost: hitreje bi se približali tipiziranju stanovanj, to bi pa olajšalo težave gradbene industrije, ki se pri množici stanovanjskih načrtov in raznih vrst stanovanj težko odloči za izdelavo montažnih elementov. Novi zakon o kamnolomih in peskolomih dovoljuje občinam predpisati dajatve za izkoriščanje le-teh. Občinski odbori vsekakor ne bodo smeli takšnih dajatev predpisovati za pridobivanje gradbenega materiala za stanovanjsko gradnjo (ali pa vsaj te dajatve v takšnih primerih občutno zmanjšati.

Ko bomo opravili vse, kar smo našteli, se lahko pogumno lotimo stanovanjskega vprašanja. O njem naj razpravlja in uresničuje stanovanjsko gradnjo predvsem stanovanjski interesent! Prosilec naj ne čaka, kdaj bo dobil odrešilno nakazilo in se vselil; mobilizira naj svoja sredstva, sredstva podjetja, občine in sklada in priganja h graditvi stanovanj. Mlajše državljane opozarjajmo že zdaj, da se bodo nekoč poročili in bodo potrebovali stanovanje. Že zdaj naj razmišljajo o tem in štedijo! Naj se odločijo za »stanovanjski dinar« in vsak mesec nekaj sredstev vlagajo v poseben sklad v podjetju, stanovanski zadrugi ali v banki, da bi pravočasno prihranili osnovno glavnico.

Stanovanjska zadruga naj postane stalna oblika dela za reševanje stanovanjskega problema. Preden pričnemo graditi, se moramo odločiti za komunalno ureditev prostora, kjer bomo gradili. Pogovorimo se o tem z občino, saj bomo morali plačati komunalni prispevek. Izogibajmo se individualnih gradenj, ker te komunalne stroške podražijo. Izdelajmo program, določimo prispevek za člane! Ni nujno, da je prispevek v denarju; nekdo lahko prispeva v materialu, drugi z delom in podobno. Zagotovimo si pomoč iz stanovanjskega sklada občine in ne pozabimo na podjetja, katerih delavci so člani zadruge! Delavski svet lahko sklene, da bo pomagal zadrugi, ki gradi za člane kolektivna stanovanja in prispeval marsikaj, kar ta potrebuje: morda sredstva, morda gradbeni stroj, gradbeni material, prevozno sredstvo in podobno. Večji kolektivi lahko ustanovijo svoje stanovanjske zadruge, če je pri njih dovolj stanovanjskih interesentov. Vsi vemo, da mnogi kolektivi porabijo velika sredstva, neredko težke milijone, za prevoz delavcev. Te stroške bodo zmanjšali, če bodo gradili stanovanja.

S sredstvi stanovanjskih skladov pač nismo mogli zgraditi toliko stanovanj, kolikor jih potrebujemo.. Če se bodo s pomočjo stanovanjskih zadrug pridružila sredstvom skladov še sredstva iz podjetij in tista, ki jih bodo prispevali zasebniki, se bo hitreje obrnilo na bolje. Sindikat naj dela v kolektivih, Socialistična zveza pa na terenu!

MILOŠ JAKOPEC

Metlika ima urbanistični načrt

Mesto Metlika je kot drugo v našem okraju (prvi je bil Črnomelj) dobilo svoj urbanistični načrt. Odborniki okrajnega ljudskega odbora so ga na zadnji seji soglasno potrdili. Projektant inž. arh. Sedlar je v urbanističnem načrtu Metlike ugodno rešil vprašanje površin za stanovanjske gradnje, stanovanjsko-poslovne prostore, za družbene objekte in take, namenjene rekreaciji ter hkrati lepo speljal promet skozi mesto in rešil tudi vprašanje komunalnih naprav. Ne bo odveč, če bodo s pripravljanjem urbanističnih načrtov pohitela tudi vsa druga mesta v našem okraju, saj nam »divje« gradnje povsod močno škodujejo.

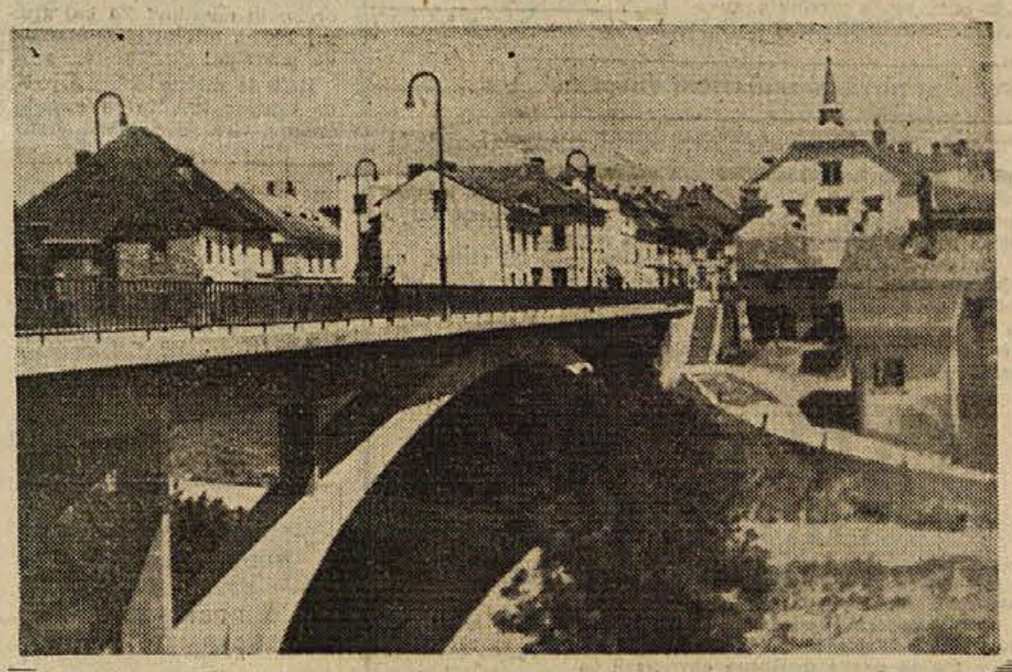

Bolj ko se odmikajo leta, kristalnejši stopajo pred nas dogodki iz revolucije. Še globlje in še pravilneje jih lahko vrednotimo in vedno trdnejše je spoznanje, kako pravilna je bila vsa prehojena pot in koliko smo dolžni žrtvam, ki so z življenji zapečatile svojo ljubezen do domovine. V velikem osvobodilnem boju zavzema graditev nove, ljudske oblasti eno izmed osrednjih mest. Spomnimo se besed, ki jih je veliki revolucionar Boris Kidrič-Peter izrekel 19. februarja 1944, ko je v partizanskem Črnomlju zasedal Slovenski narodnoosvobodilni svet:

»Čas je nastopil, da začnemo graditi narodno oblast in slovensko državnost v okviru federativne Jugoslavije bolj načrtno, bolj sistematično in s pogledom v daljšo perspektivo, kakor pa so doslej dovoljevale in zahtevale okoliščine ter potrebe naše narodne osvobodilne borbe...« Slavnih dni naše revolucije se spominja Črnomelj z vsemi delovnimi ljudmi tudi letos, ko slavi 19. februar kot svoj občinski praznik. Šesto stran današnje številke smo namenili nekaterim gospodarskim vprašanjem trenutnega in nadaljnjega razvoja občine Črnomelj, hkrati pa toplo čestitamo vsem njenim prebivalcem za letošnje praznovanje!

Obsojamo!

Nečloveška usmrtitev protikolonialističnega borca in revolucionarja črnega kontinenta, Patricea Lumumbe, je globoko pretresla delovne ljudi našega okraja. V torek, 14. februarja, ko je vest o tem prodrla v svet, so se zbrali številni kolektivi na protestnih zborovanjih, prav tako pa tudi prebivalci mnogih mest in naselij. Obsodili so neaktivno politiko Združenih narodov, ki so dovolili kolonialistom v mladi kongoški republiki ta zločin in številna druga gnusna dejanja. Iz mnogih protestnih zborovanj so bile poslane protestne resolucije sedežu OZN, razen teh pa še mnogo resolucij organom SZDL v domovini. Naši delovni ljudje so zahtevali hitro in odločno akcijo OZN v Kongu in ostro kaznovanje krivcev ter ponovno izrekli popolno solidarnost z izmučenim kongoškim ljudstvom.

VREME

od 16. do 26. februarja 1961.

Padavine z ohladitvijo pričakujemo okrog 17. in 25. februarja. V ostalem suho oziroma lepo vreme z mrazom ponoči.

Dr. V. M.

Ob letošnjem prazniku črnomaljske občine

Prebivalstvo občine Črnomelj praznuje 19. februarja svoj praznik — spomin na Prvo zasedanje slovenskega parlamenta — Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki se je zbral 19. februarja 1944 na takrat osvobojenem ozemlju v Črnomlju. Zasedanje je bilo eden najvažnejših mejnikov v izgradnji ljudske demokratične oblasti na Slovenskem, saj je postavilo trdne temelje za njeno nadaljnjo rast.

Janez Zunič, predsednik ObLO v Črnomlju

Naš prvi ljudski parlament je sprejel vrsto sklepov, s katerimi smo mobilizirali vse sile naroda za končno osvoboditev. Ko se letos spominjamo tega dogodka, ima praznovanje 19. februarja še poseben pomen: slavimo ga ob jubilejnem letu ob dvajsetletnici vstaje slovenskega naroda, ki je na poziv KP in pod njenim vodstvom šel golorok v boj proti okupatorju. S tem si je slovenski narod odprl novo poglavje v svoji težki zgodovini.

Prebivalstvo naše občine kljub skromnosti in mehkorčnosti v teh usodnih časih ni držalo križem rok. Razumelo je poziv KP in ugotovilo, da mora smelo in zavestno poseči v velika in odločilna vprašanja, saj je šlo za obstoj naroda. Že v juliju 1941 je bil v občini prvi spopad partizanov s fašističnimi zavojevalci. V boju za svobodo naše prebivalstvo ni štedilo s svojimi silami; čeprav za ceno velikih žrtev, je nadaljevalo boj do končne zmage.

Siromašno, kot je bilo takrat, se je v domovinski vojni še bolj izčrpalo. Izšlo pa je iz te zmagovite borbe obogateno z dragocenimi izkušnjami zrelo in ponosno. Velike pridobitve NOB so zagotovile našim ljudem dostojno mesto v novi skupnosti slovenskega ljudstva in v bratski povezanosti vseh jugoslovanskih narodov, ki smo jo skovali v ognju slavne revolucije.

Spomnimo se težkih dni po osvoboditvi, ko smo začeli graditi novo življenje v svobodi! Ko po petnajstih letih seštevamo uspehe naših skupnih naporov, s ponosom ugotavljamo, da žrtve v vojni, čeprav še tako boleče, le niso bile zaman. Iz njih je vzklilo novo, lepše življenje, ki ga je vredno živeti. Zrasla je veličastna zgradba svobodnih, enakopravnih, bratskih narodov FLRJ.

Danes naš človek ni več slepo ponižan; ne, kot socialistični graditelj piše nova poglavja svoje zgodovine. O novem času, ki smo ga gradili po vojni, priča dolga vrsta dokazov: obnovljene in elektrificirane vasi, zgrajena industrija in modernizacija rudnika v Kanižarici. Ti objekti ustvarjajo pretežni del narodnega dohodka v občini in zaposlujejo vedno več delovne sile. Vse to znatno vpliva na hitro spremembo socialnega sestava prebivalstva, posebno še, če upoštevamo dejstvo, da je bilo pred vojno zaposlenih v vsej Beli krajini v gospodarstvu komaj 130 ljudi.

Pred nami je napredek v kmetijstvu, ki se uspešno otresa starih navad in prehaja iz naturalne v blagovno proizvodnjo ob podružabljenju proizvodnih sredstev. Vse to uspešno vpliva na vedno večje ustvarjanje socialistič. odnosov na vasi. O novem času nam govore šole in reforma pouka, ki si uspešno utira pot s sodobno vzgojo mladega rodu. Mladini so široko odprta vsa pota za učenje, da bo sposobna stopila v življenje. Zdravstvena zaščita prebivalstva in zavarovanje kmetov, skrb za preskrbo prebivalstva z industrijskim blagom in prehrano, pospešena in iz leta v leto večja izgradnja stanovanj, vse to so dokazi časa in napredka, ki ga dosegamo kljub težavam.

Družbeno upravljanje in delavsko samoupravljanje pričata, da je naš proizvajalec hkrati tudi upravljavec. Sam odloča, kako in za kaj bodo porabljena sredstva, ki jih daje skupnosti od svojega ustvar-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kmetijsko-gozdarska zbornica

nov organ ob novem planu in še odgovornejših nalogah za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva v okraju

Kot smo že poročali, je bila 6. februarja ustanovljena v Novem mestu Okrajna kmetijsko-gozdarska zbornica, ki bo povezovala vse kmetijsko-gozdarske organizacije in predelovalno industrijo teh dveh gospodarskih vej. Zbornica ni nikak nadrejen organ svojih članov, je le samoupravna organizacija, ki bo članom pomagala reševati preko svojih organov vse njihove probleme: nagrajevanje, usmeritev proizvodnje, investicije, proizvodne programe, finančne in proizvodne plane, analize itd.

Kmetijska proizvodnja se bo v okraju povečala v naslednjih petih letih za nad 60 odstotkov. Ta plan bo predvidoma dosežen s povečanjem zemljišč družbenega sektorja in dograditvijo potrebnih obratov ter z vedno večjim pogodbenim sodelovanjem. Doslej ima družbeni sektor kmetijstva le 4.2 odstotka zemljišč, ob koncu petletnega plana pa naj bi jih predvidoma imel že nad 16 odstotkov ali 12.800 ha. V zadružnem sodelovanju naj bi bilo do konca leta 40 odstotkov vse obdelovalne zemlje v okraju.

Uresničenje perspektivnega programa pa je v veliki meri odvisno od pravočasnega vlaganja investicijskih sredstev. Gospodarske organizacije in ljudski odbori bodo morali zato zelo premišljeno in načrtno zbirati in uporabljati ustrezne sklade.

Podobno kot v kmetijstvu je tudi v gozdarstvu, čigar osnovna smer je intenzivnejša vzgoja gozdov. Treba bo povečati zmogljivost drevesnic in pospeševati pogozdovanje nasploh in saditi intenzivne plantažne nasade. Predvsem je treba pametno razmejiti kmetijske površine. Kakor republiški, tako predvideva tudi okrajni plan krčenje starejših gozdov in pogozdovanje zemljišč, ki niso primerna za kmetijstvo.

Hkrati s prenosom pristojnosti gospodarjenja v gozdarstvu privatnega sektorja na kmetijske zadruge pa bo treba zagotoviti tudi naši lesni industriji, ki predstavlja v okraju 23 odst. bruto produkta, surovine, katerih ji zdaj primanjkuje. Kakor v kmetijstvu, tako bo tudi v gozdarstvu potrebno začeti s postopnim podružabljanjem gozdarskih površin. Dela bo torej imela nova kmetijsko-gozdarska zbornica dovolj.

V krajši razpravi je bilo poudarjeno, da so sedanji natečaji večkrat togi in birokratski, saj je po njih mogoče dobiti kredite le v omejenem času, na primer v štirinajstih dneh in potem nekaj let ne več. Seveda je nemogoče tako na hitro zbrati vso potrebno dokumentacijo, razen tega pa so natečaji odprti le za eno stvar, na primer za hleve, za vse ostalo v zvezi s hlevi: za pota, stanovanja, remize, melioracije itd., pa ni kreditov.

Dalje so razpravljali o višini prispevka članov za zbornico. Predlagano je bilo, naj bi KZ plačevale po 3 promile od prometa, družbena posestva, gozdna gospodarstva in vodna skupnost pa po 4 promile od prometa. Seveda se je vsak delegat potegoval, da bi njegova skupina plačevala manj. Iz te razprave se je videlo, kot da jim je zbornica vsiljena in da se delegati ne zavedajo, da bodo imele njihove organizacije koristi, ker bo zbornica reševala hitreje, bolje in ceneje nekatere stvari, ki jim same organizacije morda niti ne bi bile kos!

Brez razprave so sprejeli še program dela ter izvolili organe zbornice.

Samo ena zadruga v Suhi krajini

Že lani sta se žužemberški kmetijski zadrugi pridružili KZ z Dvora in KZ iz Sel-Šumberka. Tako je zadruga leta 1960 dosegla 220 milijonov dinarjev celotnega prometa ali 18 odstotkov več kot prej. V začetku letošnjega leta se je žužemberški zadrugi priključila še kmetijska zadruga iz Hinj.

Združena zadruga bo imela letos čez 300 milijonov dinarjev prometa. Ker bo tudi strokovnega kadra dovolj, bo letos ustanovila lasten obrat. Nekaj zemlje je zadruga vzela v zakup, več pa jo bo vzela prihodnje leto, ko bo imela hlev za 100 plemenskih rodovniških telic. Medtem ko je bil rodovnik krav in telic doslej vpeljan le na področju bivše kmetijske zadruge v Hinjah, so že začeli uvajati rodovnik za celotno področje združene zadruge. Pri zadrugi bo tudi letos gozdarska služba. Na površini 1,5 hektara pa pripravljajo drevesnico.

M. S.

400.000 din škode

Pri Podgračenu, naselju blizu Brežic, je 3. februarja ob 21.45 uri zaneslo osebni avtomobil H-13404 zaradi velike hitrosti z avto-ceste na travnik. Šofer F. S. je uspel ustaviti avtomobil šele 27 m pod cesto v smeri proti reki Savi. V avtomobilu so bili štirje, vendar ni bil nobeden poškodovan, pač pa je na vozilu škode za okoli 400.000 dinarjev.

Trčenje v Gorjancih

7. februarja ob 14.25 je prišlo v Vinji vasi (na cesti Novo mesto — Metlika) do prometne nesreče. Osebni avtomobil S-11811 se je zaletel v avtobus S-9356. Pri srečavanju je hotel osebni avtomobil zavreti, a ga je začelo zaradi spolzke ceste, snega, brzine in zaviranja zanašati. Škode je na obeh vozilih za okoli 280.000 dinarjev.

Pozdravite svojce v tujini s DOLENJSKIM LISTOM! Naročite jim ga - hvaležni Vam bodo za pozornost!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Po skoraj enotedenskem ciničnem slepomišenju okrog »pobega« Patricea Lumumbe, legalnega premiera kongoške vlade, je Čombe — eno uro pred začetkom seje Varnostnega sveta — sporočil svetovni javnosti: Lumumba je mrtev.

Uradno, po verziji Čombejevih oblasti v Elisabethvillu, so Lumumbo »masakrirali« prebivalci neke vasi, kamor je prispel na »begu«; seveda si nihče ne dela utvar o tem uradnem sporočilu, saj se niti Čombejev notranji minister ni potrudil, da bi umor pošteno zakamufliral. Njegov glavni odgovor na obtožbe, da so Lumumbo in njegove sodelavce ubili Čombejevi žandarji pod poveljstvom belgijskih oficirjev že 18. januarja, je: pa dokažite! Večjega cinizma si pač ni mogoče zamišljati.

Pustimo ob strani emocionalno plat dejanja, ki je moralo vzbuditi odpor v sleherni civilizirani deželi na svetu. Politična plat gnusnega in tragičnega dejanja pa še enkrat opozarja, da sedaj ne preostane več dosti časa za igranje in slepomišenje z »nevtralnostjo« OZN, kajti ta »nevtralnost« je pripeljala ne samo do političnih napak, marveč tudi do fizičnih zločinov: oborožene najemniške tolpe Mobutuja, Čombeja in evropski avanturisti, ki so prileteli v Elisabethville, da ponudijo svoje razbojniške usluge »premieru« Čombeju, divjajo, požigajo in morijo po nesrečni deželi; na stotine ljudi pomre vsak dan od lakote, ki je posledica takega divjanja, na tisoče pa jih ostane pod ruševinami požganih koč. In končno še premišljen in cinično v propagandne svrhe izrabljen umor premiera Lumube in njegovih najožjih sodelavcev. Za tako stanje stvari niso odgovorni samo Belgijci, ki jih je sedaj v Kongu več kot jih je bilo pred proglasitvijo neodvisnosti. Za to tragično stanje je na žalost odgovorna tudi organizacija Združenih narodov, oziroma njeni organi v Kongu. Prav zato kongoška kriza daleč presega okvire Konga ali Afrike. Kongo je danes stvar vsega sveta kot so bile Španija, pozneje pa ČSR in Poljska stvar vsega sveta, ne samo prizadetih držav ali Evrope. Brezbrižnosti, ki jo je človeštvo pokazalo do usode Španije in kasneje do usode Avstrije in ČSR, ki jih je fašizem, vsemu svetu vbrk pogoltnil, je pripeljala do svetovne katastrofe, ki je stala človeštvo milijone, na desetine milijonov človeških življenj. Drago in krvavo je bila plačana lekcija. Da se ne bi nikoli več ponovila, so narodi sveta ustanovili Združene narode. Toda kakšna ironija: Združeni narodi, ki bi morali čuvati življenje mlade kongoške države in njenih zakonitih predstavnikov, pasivno prisostvujejo kosanju te države in fizični likvidaciji njenih zakonitih predstavnikov. Združeni narodi, ki bi morali biti poosebljenje nove politične etike, postavljajo na enako raven razbojnika in žrtev, ter se do obeh obnašajo kot »nevtralci«. To početje nam je že znano: komisija za nevmešavanje v Španiji, ki je izenačevala fašistične razbojnike z legalno vlado španske republike; Runcimannova misija, ki je izenačevala oblasti ČSR in Henleinove petolonaše in teroriste, v kolikor ni bila slednjim še celo naklonjena v škodo zavezniške vlade v Pragi ... To so dogodki polpreteklosti! Tudi posledice teh dogodkov so še sveže, ponekod še nezaceljene! In že smo pred reprizo takega umazanega in zločinskega početja. Ne sme nas uspavati misel naših ognjišč. Tudi Američani so se udajali pred drugo svetovno vojno takim iluzijam in vendar so plačali svoj krvni davek, čeravno sorazmerno majhen, ker civilno prebivalstvo ni bilo prizadeto. Danes, v obdobju raketnega orožja, pa je že vsaka taka iluzija zločin. Zločini v Kongu se tičejo nas vseh, tičejo se svetovnega miru, tičejo se bodočih odnosov v svetu. Umor Lumumbe ni samo dejanje, naperjeno proti neodvisnosti Konga. Zločinci, ki so ubili kongoškega premiera, so hoteli v kali zadušiti komaj porojeno upanje na to, da se bo leta 1961 vendarle začelo svetlikati na mednarodnem obzorju. Hoteli so znova pahniti svet v mrak hladne vojne, ki jo poznamo zelo dobro. Tudi zato in predvsem zato je treba storiti hitre in odločne ukrepe, ki bodo zagotovili v Kongu normalno poslovanje legalnih inštitucij oblasti, ki bodo vrnili v Kongo zakonitost, mir in red. To pa je mogoče doseči samo, če izvedejo Združeni narodi naloge, zaradi katerih so bili v Kongo poklicani: umik vseh intervencionistov, razorožitev najemniških oboroženih tolp, ki jim poveljujejo Mobutu, Kalondji in Čombe, obnovitev parlamentarnega življenja. To so predpogoji za vsako uspešno rešitev kongoške krize. Ura je dvanajst in OZN mora pohiteti, kajti njen ugled in njena avtoriteta še nikoli nista bila tako omajana kot sedaj, po umoru premiera Lumumbe!

Ciničen umor

Obisk na živilskem trgu v Krškem

V soboto, 11. februarja, smo obiskali tržnico in trgovino z zelenjavo, da ugotovimo cene kmetijskih pridelkov. Bili smo ugodno presenečeni. Ugotovili smo, da je govorica o porastu cen nekaterih kmetijskih pridelkov neutemeljena. Bralcem posredujemo primerjavo cen na tržnici in v trgovini z zelenjavo:

jajčka — na trgu 15 do 17 dinarjev — (v trgovini 18 dinarjev), jabolka 60 do 80, (50), čebula 70, (95), mleko 45, (42), krompir 20, (16), fižol 70 do 80, (80), solata 120 do 130, (110), surovo maslo 600, (780), zelje (glava) 30, (30), zelje (kislo) 50, (60), česen 170, (160), korenje (rdeče) 50, (60), karfijola — je ni bilo — (150), špinača — je ni bilo — (150), por — ga ni bilo — (90), pomaranče — jih ni bilo — (200) limone — jih ni bilo — (220).

Poslovodkinja trgovine z zelenjavo nam je povedala, da proda največ solate. Sami smo se prepričali, da je preskrba z zelenjavo in mlekom v Vidmu-Krškem znatno boljša. Mlekarna nabavlja mleko iz živinorejskega obrata Žadovinek in ga dnevno proda do 140 litrov.

Na tržnici so prodajali proseno kašo po 100 dinarjev, koruzo po 40, koruzno moko po 50 dinarjev kilogram. Cena skuti v kolobarčku je bila 10 do 12 dinarjev, skodelica smetane 80 dinarjev. Za pest suhih jurčkov so zahtevali 50 dinarjev. Na trgu prodajajo tudi perutnino. — Prodajalka je cenila dva in pol kilograma težko kokoš na 700 dinarjev. Starejši prodajalec kokoši nas je opozoril, da je cena »brez glihanja« 900 dinarjev, češ da je vsaka od njih težka preko tri kilograme.

Prodajalke so nas prosile, da naj v »cajtenge« zapišemo še to, da prinesejo svoje pridelke na tržnico iz več kot deset kilometrov oddaljenih krajev... že močno premražene in da ni nič kaj prijetno stati na mrazu več ur. 70-letna Neža Cvelbar z Rake nam je pravila, da je prišla na tržnico že navsezgodaj prodajat jajčka, fižol in smetano in do osme ure še ni ničesar prodala, le prezebla je do kosti. Antonija Cerjak iz Pesja pri Libni pa je bila dobre volje. — Napravila je hitro in dobro kupčijo. Takrat pa se pozabi tudi na mraz ...

Drago Kastelic

Sto hehtarov orehov

Velikopotezna akcija kmetijske zadruge v Sevnici

V upravi KZ v Sevnici so sprožili veliko akcijo — 100 ha orehovih nasadov! Za kaj gre, saj 100 ha niti ni tako ogromna površina!

Baje je možno dobiti izredno ugodne kredite za nasade orehov. Gre za posebno vrsto orehov, ki cvetejo mesec kasneje kot naši domači, kar je za te kraje še posebno ugodno. Ugodni so tudi odplačilni pogoji, saj je treba posojilo pričeti odplačevati šele po 12 letih, kar se približno ujema s pričetkom rodnosti. Vmes pa bodo iz teh zemljišč, ki morajo biti temeljito negovana, lahko imeli vrsto drugih koristi od kratkotrajnejših rastlin ali nizkodebelnih nasadov. Prodaja jedrc in tudi lesa pa je izredno rentabilna. Posebno pomembno je to tudi zaradi tega, ker gre za kraje, kjer so slabši pogoji za druge kulture.

Razprava med kmeti se je pričela v okolici Drožanja, Bučke in Tržišča. To so kraji, ki imajo najmanj mraza spomladi in tudi drugi pogoji ustrezajo. Sedaj je odvisno največ od kmetov samih, če bodo pripravljeni pomagati z združevanjem parcel in skupno obdelavo. Pri tem bi največkrat prišli v poštev stari in slabo rodni sadovnjaki, ki že tako propadajo. Po temeljnih delih bi se donos krme in drugih kultur zelo povečal, po 12 letih pa bi nasad kaj hitro odplačal sam sebe. Velike koristi bi imeli od tega tako kmetje kot tudi kmetijska zadruga — torej posredno spet kmetje.

O zadevi velja resno razmisliti. To je prva taka investicija, kaže pa, da bo izredno ugodna. Sedaj je naloga krajevnih odborov in drugih organov po teh krajih, da zberejo mnenja in pomagajo s pojasnili razblinjati nejasnost, ki bi lahko motila pametno presojo.

Ni se pravilno umikal

6. februarja je prišlo ob 15. uri do prometne nesreče na cesti med Tržiščem in Krmeljem. Voznik motornega kolesa B. U. iz Gabrijel je vozil iz Tržišča proti Krmelju in med potjo prehiteval nekega pešca. Pešec se je prehitevajočemu motoristu umikal s sredine ceste v levo — motorist pa je hotel tudi po predpisih, se pravi z leve strani prehiteti pešca. Pri tem je prišlo do nesreče, v kateri je bil težje poškodovan pešec Ivan Pucelj.

POTROŠNIKOM NUDIMO VSAK DAN SVEŽE MESO TER PRVOVRSTNE MESNE IZDELKE!

MESARIJA

NOVO MESTO

Brežice in gostinstvo

Zimski nedeljski popoldan, po ulicah piha hladen, vlažen veter, skupina sprehajalcev opazuje zadnje ostanke umazanega snega ob pločniku. Takšna je bežna slika letošnje muhaste zime. Na Trgu svobode sta se ustavila dva avtomobila izletnikov iz bližnjega Zagreba. Na postajališču avtobusov parkirajo že trije avtomobili z oznako »H«. Približno 15 izletnikov išče primeren prostor za zabavo in okrepčilo. Kavarna je nabito polna, gostilna pri Pošti je zaprta (tedenski odmor), ostale gostilne ne zmorejo vsega prometa. Dom JLA je obrat zaprtega tipa in tako dalje. Težko je odgovoriti tujcu ali izletniku, ki pride v Brežice, kdaj bo mesto dobilo restavracijo, primerno ravni današnjega turističnega razvoja. To je bežna ugotovitev nedeljskega popoldneva.

O tem perečem vprašanju se razpravlja že vrsto let. Predvidena je namreč dograditev Grajske restavracije in kavarna v drugi fazi gradnje Prosvetnega doma. Zares so to lepi načrti, vendar ne bi smeli ostati samo načrti.

Prva bi vsekakor prišla v poštev preureditev prostorov za Grajsko restavracijo, ker stavba že stoji. Preurejeni obokani prostori in terasa s prekrasnim razgledom na Krško polje in Gorjance bodo postali privlačna gostinsko-turistična točka. Ta rešitev je aktualna tudi zato, ker v Brežicah nimajo primernih odprtih prostorov pri obstoječih lokalih. In končno realizacija? Mnenja smo, da se mora pojaviti investitor, ki bo izposloval potrebne elaborate, dovoljenja in tudi sredstva za izvedbo del. Če upoštevamo, da so Brežice važen prometni in privlačen turistični kraj, da lahko postaneta gostinstvo in turizem pomembni gospodarski panogi občine, bo treba kmalu začeti z delom in reševanjem teh perečih problemov.

-ek.

Kratke z raznih strani

JERUZALEM — Izraelski tožilec je predložil obtožnico zoper nacističnega vojnega zločinca Eichmanna. Dve točki govorita tudi o Eichmannovem delovanju v Jugoslaviji: ena o izseljevanju Slovencev, druga o uničevanju jugoslovanskih Židov.

WASHINGTON — Predsednik Kennedy je objavil štiri točke o Kongu: 1. razorožitev vseh oboroženih sil; 2. sklicanje parlamenta; 3. izpustitev Lumumbe in ostalih političnih jetnikov; 4. evakuacija vseh belgijskih formacij iz Konga.

BUENOS AIRES — Na volitvah v Argentiniji so nepričakovano dosegli socialisti veliko zmago.

AKRA — Ganska vlada je nacionalizirala vse rudnike zlata. Rudniki so bili v glavnem v rokah britanskih družb. Britanci so že poprej veliko rudnikov zaprli, češ, da se ne izplačajo, ker se je podražila delovna sila.

LIZBONA — Domačini v portugalski koloniji Angoli so s strelnim orožjem napadli policijsko stražnico ter civilne in vojaške zapore v Luandi. Po uradnih poročilih je bilo ubitih 24 oseb, po neuradnih pa blizu 90. V Angoli vlada najhujši kolonialistični teror in je uzakonjeno moderne vrste suženjstvo.

MOSKVA — Francoska letala so 130 km od alžirske obale napadla letalo, s katerim je potoval predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta Brežnjev. Napad je izzval velikansko ogorčenje po ZSSR in negodovanje po vsem svetu.

NAPOLI — V tem italijanskem mestu je prišlo do velikih stavk, ki so se spremenile v prave poulične bitke med stavkajočimi in policijo. Stavkajoči so zažgali več avtobusov in tramvajev.

PEKING — Zaradi slabe letine na Kitajskem, ki je posledica suše, drugih elementarnih katastrof, pa tudi drugih neprirodnih pojavov, so poslali na delo na kmete še dvajset milijonov ljudi. Položaj na Kitajskem označujejo kot kritičen, kar se tiče prehrane. Kitajska vlada je v inozemstvu, predvsem na Zahodu, kupila velike količine žita ter trideset ladij, da bi lahko takoj prepeljale to žito v kitajska pristanišča.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Prejšnji teden so razpravljali o zakonskih načrtih, na podlagi katerih bo spremenjen naš gospodarski sistem v Centralnem svetu ZSJ, pa tudi v skupščinskih odborih Zvezne ljudske skupščine. Deloma smo naše bralce že seznanili s spremembami. Pa še danes nekaj o teh stvareh.

Spremembe, ki jih bo doživel naš gospodarski sistem, ne zajemajo samo novo oziroma drugačno delitev dohodka med podjetjem in skupnostjo. Sem je treba šteti tudi spremembe na področju zunanje trgovine, zlasti deviznega poslovanja, spremembe bančnega in kreditnega sistema ter končno tudi spremembe glede cen.

UVELJAVITEV SISTEMA

Predloženi mehanizem nove delitve dohodka temelji na naslednjih dveh načelih:

prvič skušamo doslednejše uveljaviti načelo, da imajo vsi proizvajalci, ki gospodarijo z družbenimi sredstvi, za proizvodnjo v načelu enake družbene obveznosti in

drugič določene družbene obveznosti obstoje tudi za vsako vloženo delo.

To dvoje skušamo uveljaviti z novimi instrumenti, ki naj bi bili trajnejšega pomena. Drugo je, ali bo treba, in to bo nedvomno tudi potrebno, stvari uveljaviti v nekaterih primerih postopoma. Vendar bodo vse izjeme že sedaj redkejše, kot so bile doslej.

Zato, da bi kolektivi gospodarskih organizacij čimbolje izkoriščali družbena sredstva, bo treba plačevati 6% obresti na vložena sredstva. To pomeni, da bo tisti, ki bo boljše izkoriščal stroje, ki bo denimo ob zelo dragem stroju uveljavil čimprejе delo v dveh ali celo treh izmenah, prišel do večjih dohodkov, ki mu jih ne bo nihče več zajemal s kakšnimi progresivnimi obdavčitvami. Razumljivo, da bodo za nekatere proizvodne panoge ali posamezna podjetja te obveznosti vsaj v začetku prezahtevne. Zato bomo, kot že rečeno, v takih posameznih primerih dopuščali posebne ugodnosti. Družba si bo torej zagotovila rentabilnost poslovanja prav z določanjem teh obresti. Če bomo hoteli zagotoviti še večjo rentabilnost naše proizvodnje in še večjo produktivnost dela ob še večji izkoriščenosti strojev, bomo sklenili in povečali odstotek teh obresti. Tako bomo prišli do instrumenta, ki bo v rokah družbe pomenil najboljši regulator oziroma usmerjevalec kolektiva k povečevanju produktivnosti.

Novi instrumenti so tudi renta, ki bo uveljavljena v nekaterih industrijah, ki imajo posebno dobre prirodne pogoje za izkoriščanje rud na primer. Veliko je bilo govora o prometnem davku, ki so ga sedaj priračunavali oziroma zahtevali njegovo plačevanje v vsaki fazi proizvodnje. Sedaj tega ne bo več, pač pa bomo prometni davek obračunavali samo pri končnem izdelku. Ukinitev »medfaznega« prometnega davka, kot pravijo temu gospodarstveniki, pomeni veliko večje možnosti za proizvodno sodelovanje podjetij. Dosedaj je namreč prav ta medfazni prometni davek zmanjševal in destimuliral vsako sodelovanje. Namesto dosedanje progresivne obdavčitve iz naslova prispevka federacije in dohodka bo uveden kot začasni instrument povprečni prispevek v višini 15%. Še zlasti važno pa je, da bodo komune odslej dobile 20% od dohodka, ki ga bodo gospodarske organizacije porazdelile na sklade. Že prvi računi kažejo, da se bodo v Sloveniji mnogim komunam dohodki zato znatno povečali. So primeri, ko bodo imele posamezne komune tudi do petkrat več sredstev kot doslej. No, zapisati je treba, da so to komune, ki imajo razvito industrijo ali pa zelo razvito kmetijsko proizvodnjo.

Kaj je trenutno osnovna naloga? Zdi se, da je najvažnejše, da bomo sistem čimprej uveljavili in da ne bomo že vnaprej skušali dokazati tako je bilo namreč vselej dozdaj in ob vsaki podobni spremembi, da nam sistem nudi slabše pogoje za gospodarjenje kot je to bilo v minulih letih. To v načelu in v povprečju prav gotovo ne drži. Šele delo, in sicer nekajmesečno delo, pa bo pokazalo, kdo in v kakšnih prilikah je zares v težjem položaju. Take posamezne primere bo treba, kot že rečeno, posebej reševati.

V KANDIJI BODO DOBILI PROSTORE

Prostori so važen činitelj, na katerega ne smemo pozabiti, ko govorimo o dejavnosti neke organizacije. Zato smo vsi pozdravili široko akcijo za pridobivanje prostorov za naše politične in družbene organizacije. Nekje so prišli do prostorov z raznimi manjšimi adaptacijami, drugje so napravili zamenjave itd., ponekod pa je bilo potrebno s pomočjo vseh delovnih ljudi graditi. Vzemimo za primer terensko organizacijo SZDL v Kandiji, ki si je poleg obširnega programa zadala zelo važno nalogo, zgraditi prostore za delo. — Danes lahko omenimo, da smo v tem pogledu prišli zelo daleč. Rezultati so vidni in s pomočjo vseh delovnih ljudi in gospodarskih organizacij, ki bodo morali prispevati precej ur, bo dosežen velik uspeh. — Dosedanji prispevek je precejšen. Naj omenimo, da so člani Zveze komunistov šli prvi v akcijo, pa tudi pripadniki JLA so prispevali velik delež. — Vsi delovni ljudje v Kandiji bodo imeli priložnost, da pripomorejo k čim hitrejši in cenejši izgradnji.

NAROČITE SI DOLENJSKI LIST!

ZAHTEVAJTE POVSOD IZDELKE DANA!

»DANA«

tovarna sadnih sokov, likerjev, destilacija in promet z alkoholnimi pijačami

MIRNA NA DOLENJSKEM

KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. BREŽICE

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. šefa gozdarskega obrata
2. poslovodje obrata »Mesni izdelki«

Pogoji: pod 1. gozdarski inženir s prakso, pod 2. visokokvalificiran delavec mesnopredelovalne stroke s prakso. Osebni dohodki so zagotovljeni po pravilniku o nagrajevanju. Ostali pogoji po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Pismene ponudbe z vsemi podatki pošljite na upravo KZ Brežice.

Upravni odbor in komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij v

INDUSTRIJI PERILA – NOVO MESTO

razpisuje prosta delovna mesta:

računovodje
finančnega knjigovodje
saldakontista
pomožnega uslužbenca v mezdnem knjigovodstvu
šoferja – mehanika

Osebni prejemki in nastop službe po dogovoru.

Obrat v Cerkljah

Konec lanskega leta je bilo mnogo žolčnih razprav o združevanju zadrug. Niso bili redki tisti, ki so se ogrevali za »staro obleko«, za majhne, gospodarsko nepomembne zadruge, takšne, kakršnih smo bili vajeni prej. No, zadruge so se kljub temu družile v nove, pomembne kmetijske organizacije, dobre plati združevanja pa je čutiti že zdaj, čeprav je minil komaj dober mesec dni od takrat.

Najpogostnejše opravičilo črnogledcev: zadruge se bodo, če jih bomo združili, preveč odmaknile kmetovalcem, je zdaj omajano. Obiskali smo Cerklje. Tam je bila prej samostojna kmetijska zadruga. **Z novim letom se je združila s KZ Brežice, v Cerkljah pa je ostal obrat kmetijske zadruge.** Odkup živine poteka tako kot prej, tudi cene so ostale enake. Kmetovalci imajo podpisanih 40 pogodb za pitanje mladih goved in 50 pogodb za pitanje belih svinj.

Za strokovno službo je poskrbljeno. Obrat Cerklje ima 2 kmetijska tehnika, dva pa se še šolata (eden na oddelku Srednje kmetijske šole na Grmu, eden pa na oddelku enake šole v Mariboru). Oba tehnika sta v Cerkljah, vedno pri roki kmetovalcem, kadar ti potrebujejo nasvet ali strokovno pomoč. Vse posevke lahko sproti pregledajo, resno pa razmišljajo tudi o specializaciji kmetijske proizvodnje. V obdobju 1961 do 1965 bodo na Stojanskem in Vinjem vrhu na površini 20 do 25 ha uredili plantažni nasad jablan.

Kmetijski stroji, ki jih je imela prej KZ Cerklje, so ostali v obratu. Imajo 2 traktorja z vsemi potrebnimi priključki, 3 strojne mlatilnice, 1 kombajn in vrsto manjših kmetijskih strojev. Pred dvema letoma, ko je domači zadružni svet odločal o nakupu prvega traktorja, so se kmetovalci tega prekoristnega stroja na vso moč branili, zdaj pa že razpravljajo o nakupu dveh novih traktorjev, ker samo z dvema ne morejo zadostiti vsem potrebam po strojnih uslugah! Tako nam je povedal področni upravnik obratov v Cerkljah tovariš **Franc Mohor.**

Hlev za 100 in 500 goved!

Ko smo vprašali, kako napreduje zadružna proizvodnja, nas odgovor ni razočaral. Na obratu pripravljajo gradnjo tipskega hleva za 100 glav goveje živine. — Pozneje bodo zmogljivosti tega hleva povečali tako, da bodo lahko v njem vsako leto zredili 500 gonapeljan vodovod. Reja plemenskih goved je na področju Cerkelj lepo razvita, vendar bo potrebna še temeljita odbira. Redijo sivorjavo pasmo, rodovnik pa je enostranski, samo po očetu, ker mlečnosti krav doslej niso kontrolirali. Ta naloga jih še čaka

Nova zadružna ekonomija

Zadružno ekonomijo pripravljajo na področju Skopice in Krška vas. Blizu 30 ha zemlje, njiv in travnikov so vzeli v zakup od kmetov. Površine so dobre, na obdelovalnih površinah bodo pridelovali zeleno krmo za živinorejski obrat, na travnikih pa seno. Ko se bo zemljišče z nadaljnjim zakupom povečalo, bodo lahko ustanovili nov, samostojen živinorejski obrat.

Kako pa kmetovalci? V sezoni jesenske setve so podpisali skoraj 100 pogodb za posevek italijanke na površini okoli 60 ha. Na obratu imajo vse pripravljeno za podpisovanje pogodb v travništvu, ki se je pričelo te dni. Največji naval bo v prvi polovici februarja, saj je v občini Brežice že sprejet odlok o agrominimumu v travništvu. Obrat ima pripravljenih dovolj umetnih gnojil. Podpisovali bodo pogodbe dveh vrst: ali kmet umetna gnojila takoj plača ali pa mu jih zadruga kreditira. V drugem primeru se kmetovalec obveže, da bo prodal zadrugi pridelkov v dva do trikratni vrednosti kupljenega reprodukcijskega materiala. Odkup poteka tako kot doslej, le kmetje se pritožujejo nad cenami. Doslej je bilo več zadrug, vsaka je imela svoje odkupne cene, odkar pa je ena sama zadruga, so cene enake... To je na splošno dobro, ne velja pa za proizvode z izpreminjajočimi se cenami, kot so na primer jajca. Uprava v Brežicah ima premalo posluha za izpremembo cen na drugih področjih, pa tudi trgovina je premalo prožna.

Prepričani smo, da bodo to slabost zlahka odpravili.

Obrat brežiške kmetijske zadruge v Cerkljah živi, celo več; z uspešnim delom po združitvi je prepričljivo dokazal, kako potrebno je bilo združevanje zadrug. **Miloš Jakopec**

V MALO MANJ KOT DVEH MESECIH SMO PRIDOBILI

2327 novih naročnikov

22. julija – osrednja proslava v Žužemberku

20-letnico revolucije bomo proslavili z vrsto prireditev, izmed katerih bo najpomembnejša tista ob dnevu vstaje — 22. juliju. Ta dan bodo v Žužemberku odkrili največji spomenik 1150 padlim borcem s tega področja. Tega slavja, ki bo največja letošnja manifestacija v Sloveniji, se bo udeležilo približno 100.000 ljudi.

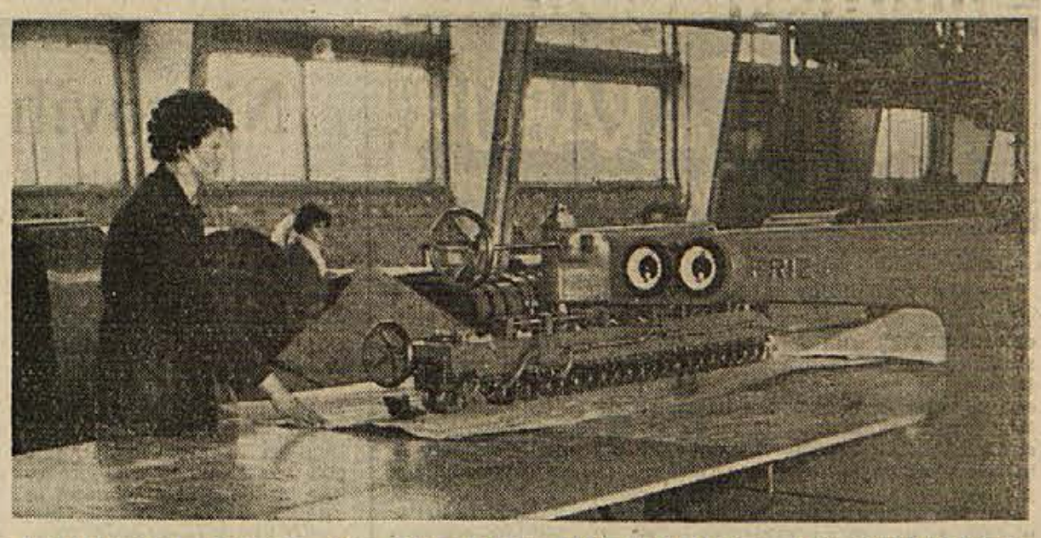

LANI SO ŽENE V OKRAJU USTVARILE 16 MILIJARD DRUŽBENEGA BRUTO PRODUKTA

Izmed vseh zaposlenih ljudi v okraju je 32,4 odst. žena, ki so lani ustvarile 16 milijard dinarjev družbenega bruto produkta oz. kar 33 odstotkov skupne vrednosti. Prav gotovo je večina izmed teh 8.284 tovarišic razen poklicnih dolžnosti še zelo obremenjena z delom doma, v gospodinjstvu, družini in vzgoji. Ko razpravljamo o enakopravnosti žene v naši družbi, pač pa ne bi smeli niti trenutek pozabljati na to njen pomembni delež v razvijanju gospodarstva v okraju. V vseh organih — od ljudskih odborov do zadružnih svetov, upravnih odborov in delavskih svetov, zborov volivcev do vseh političnih organizacij in društev — naj zato dobi svoje pravo mesto tudi vprašanje osvoboditve in resnične enakopravnosti žensk v boju za naše lepše življenje. Ne pozabljajmo te velike naloge in odgovornosti socialistične družbe do zaposlene žene!

Boštanjski gasilci o sebi

Zadnjo nedeljo v januarju je bil v Boštanju v dvorani TVD Partizan občni zbor gasilskega društva. Na zboru, na katerem je bila udeležba zelo velika, sta bila tudi Jože Smolej in Dominik Češek, ki sta dala društvu nekaj nasvetov.

Delovna poročila so poudarila, da so bili gasilci lani zelo marljivi. Pri ocenjevanju, ki ga je izvedla obč. gasilska zveza, so v C kategoriji dosegli prvo mesto. Tudi pionirji (zdaj bodo dobili nove uniforme) so bili delavni. Na občinskem tekmovanju na Lisci so zasedli drugo mesto. Za ta uspeh je zaslužen njihov vodja Anton Simončič.

V razpravi so poudarili, da je skoraj nujno ustanoviti žensko gasilsko desetino. Že pred leti so razpravljali o tem, kako nujno bi bilo treba na Vrhu in Okiču zgraditi bazen za vodo, ker je vprašanje vode še vedno zelo pereče. Na Okiču so bazen tudi zgradili, medtem ko zaradi nesloge vaščanov na Vrhu še vedno nimajo vode.

Nadalje so se dogovorili, da bodo s prostovoljnim delom popravili gasilski dom, zvišali stolp in dostojno proslavili 20- letnico vstaje naših narodov.

V novem odboru bistvenih sprememb ni. Referent za prosveto je zdaj Dragica Voličanšek.

Alfred Železnik

Letos več kadrovskih brigad na avtomobilski cesti

Znano je, da vsako leto gredo na avtomobilsko cesto tudi mladinci, ki se želijo izpopolnjevati v strokovnem pogledu. Naj ob tej priliki omenimo nižji in višji traktorski tečaj, dalje možnosti za opravljanje izpitov za moped in motor, fotoamaterski, kinooperaterski, gospodinjski, kuharski tečaj itd. V letošnjem letu bodo organizirali posebne brigade, v katerih se bodo mladinci dva meseca strokovno izpopolnjevali. Tako bodo osnovane brigade za elektroinštalaterje, avtoelektričarje, vodovodne instalaterje itd. Vsak mladinec, ki se bo udeležil zvezne delovne akcije, bo imel možnost, da si v dokaj kratkem času pridobi poklic. Seveda pa je prvi pogoj marljivo učenje.

Marsikaj iz Metlike

Na občnem zboru sindikalne podružnice trgovske stroke so med drugim govorili tudi o delavskem in družbenem upravljanju na splošno in posebej o trgovski stroki. Za uvod so poslušali predavanje o upravljanju, potem pa so se o delavskem samoupravljanju pogovorili. Ugotovljeno je bilo, da potrošniški sveti niso delali, kakor bi morali.

Učenci metliške šole so slavnostno proslavili slovenski kulturni praznik — Prešernov dan. V ta namen so pripravili akademijo, na kateri so nastopili pevci in recitatorji s Prešernovimi pesmimi in nekaterimi drugimi revolucionarnimi in partizanskimi pesmimi. Tako je bila akademija uvod v proslavljanje 20—letnice vstaje.

Po sindikalnih organizacijah so zdaj predvolilni sestanki, na katerih obravnavajo probleme proizvodnje in pripravljajo kandidatne liste za nova vodstva. V kratkem bodo po vseh sindikalnih organizacijah izvoljena nova vodstva, pred katerimi so odgovorne naloge.

V Metliki so prejšnjo nedeljo gostovali Šentvidčani. Nastopili so harmonikarji in baletna skupina. Program je bil zelo kvaliteten in gledalci, ki so napolnili dvorano, so bili z njim nadvse zadovoljni.

Metliški potujoči kino je predvajal te dni film »Detektivska zgodba« na Suhorju, Radovici, v Podzemlju in Drašičih. Povsod je bilo veliko obiskovalcev, posebno na Suhorju.

Jad.

Smrt fašizmu!

S tem vzklikom in s podobnimi antifašističnimi gesli se je v ponedeljek zjutraj pojavilo na novomeških ulicah nad 1000 mladincev in mladink vseh srednjih šol Novega mesta. Mladina je obšla vse mesto, vzklikala zahteve po enakopravnosti tržaških Slovencev in ostro protestirala proti najnovejšim nebrzdanim napadom šovinistov in profašistov v Trstu. Mladinci so nosili v sprevodu transparente, na protestnem zborovanju pa so sprejeli tudi spodnjo resolucijo. Čez dan so se v mestu pojavili letaki z napisi »Smrt fašizmu« in s podobnimi gesli, s katerimi terja mladina Novega mesta svobodo in pravice za naše brate v Trstu.

Protestna resolucija mladine novomeških srednjih šol

DRŽAVNEMU SEKRETARJU
ZA ZUNANJE ZADEVE, BEOGRAD

Mladinci in mladinke novomeških srednjih šol s presenečenjem sprejemamo vesti o oživljanju fašističnih in šovinističnih izpadov proti slovenski manjšini v Trstu ravno v času vedno večjega sodelovanja med obema državama in prizadevanja za mir in sožitje med narodi. Zaradi pasivnosti italijanske vlade do teh izgredov sklepamo, da jih podpira, kar vsekakor ni v prid odnosom med obema narodoma.

Zahtevamo, naj Državni sekretariat za zunanje zadeve opozori italijanske oblasti na žalitve Slovencev in vseh jugoslovanskih narodov s strani nahujskanega dijaštva, in stori vse potrebno, da bodo taki napadi prenehali in se bodo začele izvajati določbe Londonskega sporazuma.

MLADINA NOVOMEŠKIH SREDNJIH ŠOL

V Sevnici nov obrat družbene prehrane

Te dni je pričel v okviru stanovanjske skupnosti v Sevnici delovati obrat družbene prehrane. Lokal ima na trgu, kjer je bila prej komisijska trgovina trgovskega podjetja Sloga. Okusno opremljeni lokal obiskuje v dopoldanskih urah okoli 100 abonentov — javnih uslužbencev (z občine, sodišča, LM), pa tudi nekateri delavci se hranijo tu. Obilni obroki stanejo le 50 dinarjev, s kvaliteto hrane pa so vsi zadovoljni. Želijo le, da se ne bi po »prvih zaletih« poslabšala.

Zaenkrat deluje obrat le dopoldan. Menijo pa, da bi se verjetno izplačalo imeti lokal odprt tudi popoldan. V tem času naj bi služil kot neke vrste kavarna, saj bi marsikdo verjetno rad posedel ob revijah, šahu ali v pogovoru tudi po večerih.

Stanovanjska skupnost ima v Šmarju tudi brivsko-frizerski obrat, ki so ga prevzeli od Komunale. V kratkem (baje še ta teden) pa bo v bloku pričela obratovati tudi pralnica. Predsednik sveta stanovanjske skupnosti tovariš Hinko Vidovič pravi, da so stanovanjske skupnosti drugod lahko znatno hitreje zaživele, ker so dobile začetne podpore, sevniška pa je dobila le 500.000 dinarjev kredita. Vendar bodo vseeno delali marljivo naprej. Pohvalna je tudi inštruktažna služba hišnim svetom, ki so jo uspešno izvedli.

Posvetovanje na posestvu »MATIJA GUBEC« v Leskovcu

Na željo upravnega odbora kmetijskega posestva »Matija Gubec« v Leskovcu je bilo pred nedavnim posvetovanje o združitvi posestva s kmetijsko zadrugo v Krškem. Posvetovanja so se udeležili: predstavnik OZZ tov. Lojze Pajnič, predsednik ObLO Stane Nunčič, podpredsednik ObLO Jože Jurečič, sekretar občinskega komiteja ZKS Milan Ravbar, predsednik SZDL Lojze Štih, direktor Zadružne hranilnice in posojilnice v Brežicah Ivan Glogovšek, predstavniki občinskega in okrajnega sindikata in upravni odbor podjetja.

Naš list je o zadevi priključitve posestva s kmetijsko zadrugo poročal že dvakrat. Vse tisto, kar je bilo že zapisano, se je na tem posvetovanju ponovno razpravljalo. Ugotovilo se je le, da niso bili na čistem glede združevanja ne na posestvu, ne v KZ Krško, ter da ni bilo iskrene želje po združitvi na nobeni strani. Kolikor bi resnično obstajala ta želja, bi že zdavnaj našli skupno pot.

Končno so na posvetovanju sklenili, da bodo pričeli reševati zadevo na vrhu, se pravi, sestali se bodo predstavniki posestva, zadruge in strokovnjaki, ki bodo sestavili predloge. S temi konkretnimi predlogi bo seznanjen zadružni in delavski svet. Nedvomno bo dokončna odločitev takrat mnogo lažja.

D. K.

Še ena žrtev alkohola

10. februarja se je Martin Pajhuh, zaposlen v tovarni Celuloze, vračal ob 0,30 vinjen domov. Na stopnicah pred stanovanjem mu je spodrsnilo, da je padel in pri tem dobil hude telesne poškodbe. Poškodovanca so takoj odpeljali v bolnišnico. Zdravstveno stanje je zelo kritično.

VARUJMO OTROKE PRED OHROMELOSTJO!

Te dni se je pričelo v našem okraju cepljenje proti otroški paralizi, ki zajema vse otroke, rojene v letih od 1949 do 1960. Tokrat uporabljajo zdravstveni organi novo cepivo, ki ga otrok použije. Cepivo je učinkovitejše kot dosedanje, saj ustvarja 100 odstotno odpornost proti paralizi, vendar pod pogojem, da ga otrok použije trikrat v presledkih šestih tednov. Novo cepivo so uspešno preizkušili v Srbiji in tudi v drugih državah v svetu. Cepljenemu otroku ne povzroča cepivo nobenih niti najmanjših motenj. Trikratno cepljenje velja le 400 din, ker večino stroškov krije Sklad za boj proti otroški ohromelosti.

Starši! Ne zamudite priložnosti! Obvarujte svoje otroke pred ohromelostjo, ki bi vam in njim grenila življenje! Ko vas bodo oblastni organi povabili, se brez pomišljanja odzovite in privedite svoje otroke! S 400 dinarji boste otroka obvarovali hude nesreče! Z uspešnim cepljenjem smo že skoraj popolnoma zatrli primere davice, ki je nekdaj pomorila številne otroke, lani pa je bilo v vsem okraju le 30 primerov davice. Zboleli so le taki, ki niso bili cepljeni! Enako je z oslovskim kašljem. Lani je bilo prijavljenih le 166 primerov (tudi tu ni bil nobeden izmed obolelih cepljen) še leta 1958 pa je bilo kar 840 primerov v našem okraju. Pomislite, da je cepljenje cenejše kot zdravljenje in brez oklevanja privedite svoje otroke rojene v letih od 1949 do 1960 k cepljenju proti otroški ohromelosti (paralizi)! Privedite tudi otroke ki so že bili cepljeni proti ohromelosti! Zdravstveni organi bodo cepili tudi odrasle, ki bodo to želeli in vplačali 400 dinarjev.

OBVARUJMO OTROKE PRED VELIKO NESREČO, OTROŠKO OHROMELOSTJO!

Izobražen delavec bo boljši gospodar

Zapiski z občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva v Črnomlju

V torek, 7 februarja, je bila v Črnomlju občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva, ki so se je razen delegatov in ostalih gostov udeležili še član predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze Niko Šilih, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto Niko Belopavlović in sekretar okrajnega odbora Socialistične zveze Roman Ogrin. — Uvodno poročilo je prebral predsednik občinskega odbora Socialistične zveze Franc Stajdohar. Po poročilu se je razvila razprava, v kateri so sodelovali Franc Košir, profesor Marijan Skrbinšek, Vladka Vanovič, inž. Branko Peternelj, Ivan Justinek, Franc Kočevar, predsednik okrajnega ljudskega odbora Niko Belopavlović, Jože Škof, Bojan Fabjan, Janez Ilenič, Janez Kramarič, Rezka Jelenič, Lojze Stariha, August Culiberg, član predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze Niko Šilih, Rudolf Kobe, Peter Veselič, Janez Kump, Karel Jerman, Stane Novak in tovariš Starešinič.

V poročilih in razpravi je bil poudarek na petletnem perspektivnem planu občine in vlogi Socialistične zveze pri izpolnjevanju tega načrta. Obsežni plan, ki predvideva skoraj dvakratno povečanje proizvodnje (od okoli 4 na 12 milijard dinarjev) in narodnega dohodka, bo mogoče izpolniti le s podporo vseh proizvajalcev, vseh prebivalcev in vseh organizacij. Vsi nakazani problemi so zadevali proizvodnjo, pa čeprav je šlo za vprašanja zdravstva, delavskega samoupravljanja, izobraževanja, kmetijstva, kulture, prometa, krajevnih odborov, prosvete, nagrajevanja, stanovanj itd.

Delegati, posebno pa Franc Košir, so poudarili, da bo težko reševati vprašanje gospodarskih investicij. Podjetja naj bi si prizadevala ustvariti čimveč lastnih skladov, pripravljene pa naj imajo tudi dobro izdelane programe, ker bo le tako mogoče realizirati vse predvidene investicije in povečati proizvodnjo po načrtu

Za večjo proizvodnjo in storilnost pa je potreben tudi sposoben kader. O tem so razpravljali inž. Branko Peternelj, Franc Kočevar in Ivan Justinek. V preteklem letu je bilo v občini od skupno zaposlenih šest odstotkov visokokvalificiranih, 28 odstotkov kvalificiranih, vsi ostali pa so bili polkvalificirani ali nekvalificirani. — (Po programih, ki so jih izdelale gospodarske organizacije se naj to stanje v naslednjih petih letih ne bi spremenilo?!) — Jasno je, da si večjega napredka proizvodnje in avtomatizacije ne moremo zamišljati brez občutnega povečanja strokovnosti. Strokovni kader pa je nujno potreben in je zato treba posvetiti vso skrb domači ljudski univerzi, ki že dobro dela, čeprav nima lastnih prostorov in kadra, ter izobraževalnim

Franc Štajdohar, predsednik obč. odbora SZDL v Črnomlju

centrom v podjetjih. »Le če bomo izobraženi in razgledani, bomo boljši gospodarji, pa tudi odnosi med nami bodo bolj topli in bolj človeški«, je dejal delegat Janez Kramarič.

V organih delavskega in družbenega upravljanja sodeluje vsak šesti član Socialistične zveze. Vprašanje pa je, če so vsi ti res dobri upravljavci. Zato bi morali skrbeti za politično in ideološko izobraževanje upravljavcev in ostalih članov kolektiva. Še bolj odkrito bi se morali pogovoriti o raznih napakah, še bolj skrbeti za družbena sredstva itd. »Prav zasluga vse boljšega delavskega upravljanja pa je, da se je lani proizvodnja povečala glede na leto 1959 za 40 odstotkov,« je med drugim povedal Franc Kočevar.

Delegat Karel Jerman je govoril o nagrajevanju po učinku in poudaril, da so tam, kjer imajo vpeljano nagrajevanje po učinku, veliko večje povprečne plače (do 22.000 dinarjev), kot tam, kjer plačujejo še po starem načinu (tu zaslužijo povprečno tudi samo po 9.000 dinarjev). Stari način nagrajevanja ne daje članom kolektiva delovnega poleta, zato je tudi zaslužek manjši.

Več delegatov, med njimi profesor Marijan Skrbinšek, Vladka Vanovič, Ivan Justinek, je razpravljalo o šolstvu. Poudarili so, da je trdna osnovnošolska izobrazba pogoj za uspešno nadaljnje šolanje. Nekatere šole v občini pa so v žalostnem stanju glede prostorov, učil, kadra itd. In vendar bi bile investicije v šolstvu najbolje naložene, ker brez šol ni naprednejše proizvodnje...

Tudi o mladini je govorilo več delegatov. Nekateri so povedali, da organizacija Ljudske mladine še ni dovolj povezana s Socialistično zvezo in z Zvezo komunistov. Delegat Janez Ilenič pa je dejal, da se pri njih mladina ne zbira v krožkih, ker ni zanje prostora in da zato vse prerada popiva. Neki delegat je pripomnil, da je težko vprašanje gospodarskih investicij, še težje pa negospodarskih. Brez potrebnih stanovanj namreč industrija ne bo dobila kvalificiranega, strokovnega in ostalega kadra. Zadnjih nekaj let je bilo sicer zgrajenih precej stanovanj, vendar v glavnem le z družbenimi sredstvi, medtem ko so zasebna sredstva ostala neizkoriščena. Delegat Lojze Stariha je predlagal, naj bi za smotrno izkoriščanje tudi zasebnih sredstev osnovali v večjih krajih in pri večjih kolektivih stanovanjske zadruge. Poudaril je, naj bi te zadruge gradile bloke ali pa strnjena naselja, ker bo tako manj stroškov z napeljavo vode, elektrike, kanalizacije itd.

Tudi družbena prehrana šepa. Nekaj delegatov se je zelo zavzelo za ustanovitev obrata družbene prehrane, ki naj bi ga spravili »na noge« s pomočjo več podjetij. Poudarili so, da je ustanovitev takega obrata nujna, ker je od njegove ustanovitve odvisna pravilna prehrana in s tem tudi zdravje zaposlenih.

Več delegatov je razpravljalo o prometu in zahtevalo uvedbo novih avtobusnih prog v več krajih, od koder se zdaj ljudje ob vsakem vremenu na delo vozijo s kolesi ali pa hodijo peš.

Niko Belopavlović je govoril predvsem o komunalnem sistemu in poudaril, da mora biti vsaka komuna ekonomsko samostojna in da je treba družbene organe na terenih še okrepiti. Krajevni odbori in državljani naj bi namreč reševali nekatere drobne stvari, ki jih je doslej v njihovem imenu reševala komuna. Dalje je govoril o družbenih zavodih, ki bodo poslovali v bodoče ekonomsko samostojno.

Član predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze Niko Šilih je delegatom nakazal smeri nadaljnjega razvoja samoupravljanja in jih seznanil z nekaterimi spremembami, do katerih bo predvidoma prišlo v naslednjem obdobju. Dejal je, da je naš cilj še bolj približati upravljanje neposrednim proizvajalcem in da bo komuna osnovna celica družbe. Pripravljajo se bistvene spremembe v javnih službah (zdravstvu, šolstvu itd.), ker je imel dosedanji administrativni način urejanja zadev vrsto negativnih posledic. V javnih službah so bili doslej uslužbenci prikrajšani za samoupravljanje, se pravi, da so ostali uradniki kot povsod drugod po svetu. Pripravlja se tudi sprememba ustave. Tovariš Šilih je dejal, da sta družbeno upravljanje in društveno življenje dve važni področji dela Socialistične zveze. Poudaril je, da je treba mladino vse hitreje vključevati v družbeno upravljanje in ji zaupati odgovornost za vse družbeno življenje. Mladina je polna ustvarjalnih sil, ki naj jih sprošča v delu, ne pa da ji kdo te sile duši.

Tovariš Šilih je potem dalj časa razpravljal o skrbi za bivše borce in menil, da se mora tudi Socialistična zveza zavzemati za čim hitrejši, boljši in socialnejši način reševanja vseh njihovih problemov. Ob zaključku pa je dejal, da čaka Socialistično zvezo veliko dela na vseh področjih, posebno pa na komunalnem in pri družbenem upravljanju ter delavskemu samoupravljanju.

Delegati so na konferenci poudarili, da je izpolnitev gospodarskega načrta odvisna od prizadevanja vsakega posameznika, vseh političnih organizacij in od krepitve družbenega in delavskega samoupravljanja. Le z razvitim družbenim in delavskim upravljanjem se pravi z zavestnim delom in če bo vsak posameznik tudi upravljalec, bo mogoče izpolniti zelo obsežni petletni plan.

P. J.

4

Ostali bolniki, ki so slišali najin razgovor, so bili v strahu, kaj bo, če bo kurat moje zaničevalne obtožbe javil oblastem. Tudi sam sem bil v skrbeh, a potolažila nas je strežnica, ki mi je vse tisto prevajala, da se ni treba nič bati, da je že ona uredila zadevo. Rekla je, da mu jih je ona še drugače natrobila v ušesa, pa da je on gluh za vse take stvari, da je ženskar in da se ga komaj otepajo. Vse strežnice so bile zavedne Slovenke, ki so sovražile okupatorja in bile predane in zavedne pristašinje našega osvobodilnega gibanja.

Kot že omenjeno: v bolnišnici smo imeli tople postelje, ni bilo golazni in pa paketi so začeli prihajati. Pakete smo si pač razdelili med seboj. Tudi našim dobrim strežnicam smo dali delež, saj so one ravno tako stradale kot mi.

Pakete tistih, ki smo odšli v bolnišnico, so zavrnili in so romali domov. Takrat je bila sila največja. Kako hudo je lakota izčrpala ljudi, smo videli in občutili prav v bolnišnici. Bolnik, ki je sam šel na stranišče, je na hodniku obnemogel in čakal, da je kdo prišel in ga dvignil ter ga odpeljal v posteljo. Navadno je bolnika peljala strežnica, če te ni bilo, pa smo se bolniki sami opotekali po hodniku kot pijani, se oprijemali zidu in malokateri je srečno dospel na cilj.

Marsikateremu je pri jedi ali pri pogovoru izstopila čeljust. V takih primerih smo v začetku poklicali zdravnika, pozneje pa smo kar sami naravnali čeljust.

Nekoč je prišla komisija iz Rima. Sami debeluharji vojaške in civilne oblasti. Postavili so se na prag poleg sobe in eden je cinično izjavil: »Vse mrtvo«, in so odšli.

Po nekaj tednih so se nam od ležanja na naših okostnjakih napravile rane. To je bilo najbolj mučno, a vse smo voljno prenašali, le da smo bili na toplem. A že po par tednih so nas v najbolj vetrovnem in deževnem vremenu zapeljali nazaj v taborišče. Morali smo napraviti prostor za druge, ki so jih vse premrzle in umirajoče dan za dnem dovažali v bolnišnico.

Za božične praznike in novo leto smo se zopet sestali mnanci pod šotori. Prav tako so se tudi uši takoj spravile na delo. Dobile so novega stanovalca, svežo kri. Uši so bile poglavje zase. Vsak dan opoldne, ko je sonce bolj močno posijalo, smo se v dolgi vrsti posedli zunaj in temeljito pregledali zamazane in strgane kose perila. Ker nismo imeli več kot kar smo imeli na sebi, je bilo zelo težko vzdržati red in čistočo.

Kdor ni vsak dan sproti obiral uši in se vsaj eno uro zamudil pri teh domačih živalih, je bil izgubljen. Bili smo priče, ko so takega, ki se zaradi bolezni ni mogel čistiti, uši umorile. Izpile so mu kri. Po životu ena sama velika rana. Seveda so se od umrlega takoj preselile k nam preostalim.

Koliko je bilo te golazni, izpričuje dejstvo, da je brivec, ki nas je strigel in bril, imel strojček za striženje vedno ves krvav od razrezanih uši. Bile so debele, kot da so pitane. Strojček je moral večkrat čistiti, da je lahko nadaljeval delo. Isto tako je bila tudi britev vedno zamaščena in krvava od razrezanih uši.

Po nekaj tednih bivanja v taborišču sem sam, ne vem kako, le bil dodeljen v okrevališče »Tende Roma«, ki so ga ravnokar uredili. Zraven taborišča v ograjenem prostoru so postavili velike platnene lope — hangarje, v katere so strpali 80—90 mož. Postelje so bile zbite iz surovih desk in dvojne, tako da je eden spal spodaj, eden zgoraj, oziroma je bilo skupaj povezano, nastlano z nekaj slame, ki je bila polna golazni, a uši so se sprehajale v trumah gor in dol, sem in tja. Bilo je podobno velikim razkopanim mravljiščem kje na travniku.

Dobra stran tega okrevališča je bila, da smo bili vsaj pod streho, le burja je tulila skozi reže na vogalih. Hrana je bila pa tu izvrstna, zelo tečna, vsak dan meso, večji hlebci kruha in vsak je prejel kozarec domačega dalmatinskega vina. In res se nam je stanje začelo bistveno boljšati. Poleg tega smo začeli redno dobivati pakete. Tudi zaostale, ki so že ležali v raznih skladiščih, smo dobili. Marsikateri je obenem prejel po pet paketov, seveda smo se založili z vsem. Notri je bila mast, med, suho sadje, konzerve, prepečenec, pisma in denar, perilo, milo, vse, kar smo potrebovali. Pisali smo domov in čez nekaj tednov je bilo že tu.

Le denar, na katerega so bili Italijani posebno lakotni, je bilo treba dobro skriti, a to so naše ženice doma skrbno uredile. Posoda za mast ali med je imela dvojno dno ali pa je bil denar zapečen v kruhu. Tudi zabojčki so imeli dvojno dno, kjer je bila spravljena partizanska literatura in razna zaupna poročila z doma, ki so se tako izognila cenzuri.

Pakete so nam vse odprli, vsebino stresli na mizo in, če so našli denar, nalivna peresa ali kaj podobnega, je hitro romalo v njihove nenasitne žepe.

Največji reveži so bili prebivalci iz okolice Čabra in Prezida. Doma je bilo vse požgano, ves izropano, cela pokrajina opustošena, cele družine izgnane na Rab. Ni bilo nikogar, ki bi jim poslal pakete. Mlajši možje so delali pri raznih delih v taborišču, da so dobili boljšo hrano in si tako rešili golo življenje. Ostali, povečini starčki, so prinesli s seboj ure, zlatnino, razne obleke, volnene jope in to prodajali na trgu v »Karlovcu« po smešno nizkih cenah, da so si kupili nekaj hrane zase in družino.

Zaradi pomanjkanja denarja je bilo vse to zelo poceni. Ure so največ kupovali vojaki, ki so imeli denar, nakraden pri internirancih, a obleko so kupovali naši ljudje, ki so prišli od doma zelo slabo oblečeni.

Marsikateri je prodajal kruh, da si je za tisti denar kupil obleko, a to je marsikoga pokopalo.

1941-NAPAD-1961-VSTAJA-1941-KPJ-1961-OF-1941-ZMAGA-1961-SVOBODA-1941-SOCIALIZEM-1961

Njegovih 200.000 prijateljev

Dan za dnem prihajajo. Z avtobusi, kolesi in peš. Prihajajo ljudje vseh narodnosti, seveda pa je največ slovenske mladine, ki hoče spoznati pota svojih mater in očetov. Prihajajo v Topliško dolino in se napotijo v partizanski Rog. Cilj njihovega potovanja je Baza 20.

V vseh štirih letnih časih jih je dovolj. Poleti se ustavljajo v Dolenjskih Toplicah, okopljejo se in sveži nadaljujejo pot. Takrat jih je posebno veliko. Avtobus za avtobusom se ustavlja v Poljanah, kjer živi vodič, ki jih popelje na Bazo.

»Leta 1953 sem začel voditi na Bazo prve skupine,« je pred dnevi pripovedoval **Lojze Murn.** »Najprej so prihajali

FRANCE SLANA: Partizanski kurir

nekdanji ranjenci, ki so se zdravili v bolnišnicah v Rogu, nato pa so se začeli obiski z vseh strani. Ljudje, ki so obiskali Bazo 20, so o tem pripovedovali drugim, zanimanje je bilo vedno večje in danes že po vsej Sloveniji vedo zanjo. Lani je Bazo obiskalo 35.000 ljudi. Obiski pa so bili tudi že letos, čeprav je bilo v januarju precej mrzlo...«

»Koliko ljudi ste že popeljali na Bazo?« me je zanimalo.

»V letih, odkar sem oskrbnik Baze 20 in vodič, sem pripeljal do partizanskih bolnišnic kakih 200.000 ljudi, morda nekaj več...«

»Kaj obiskovalce najbolj zanima?«

»Radi bi izvedeli kar največ. Mladi se zanimajo za vsako malenkost. Pripovedovati jim moram, kako so bile bolnišnice skrite, kako smo vodili ranjence z zavezanimi očmi po gozdovih, kako smo skrbeli za hrano in še posebej za vodo, ki je v teh krajih ni. Izvedeti hočejo za imena borcev, ki so se v teh bolnišnicah zdravili. Med obiskovalci Baze je vedno tudi kakšen bivši ranjenec, ki so mu v teh barakah požrtvovalni partizanski zdravniki rešili življenje... Pred štirimi dnevi me je obiskal tovariš iz Ljubljane, ki je bil ob neki priliki med vojno padel v prepad pri Starih žagah. Bil sem zraven, ko smo ga reševali in prenesli v bolnišnico...«

»Med vojno ste bili na Bazi?«

»Da, celo vojno sem preživel v kočevskih hostah. Poznal sem bolnišnice Jelenbreg, Stari log, Pugled, Spodnje Lašče, Mali in Veliki Ajdovec, Spodnji in Zgornji Hrastnik, Vinico, Lesen kamen, Škrilj... Vsa ta imena so seveda partizanska in ne ustrezajo pravim zemljepisnim... Vsak dan prihajajo pisma. Pišejo mi borci, nekdanji ranjenci in drugi obiskovalci. Pošiljajo mi fotografije in na koncu pisma dostavljajo, da bodo ob prvi priliki zopet obiskali Bazo 20, gozdove, kjer so se borili in zdravili, grobove, kjer leži njihov oče, mati ali brat... Vsakega obiskovalca rad popeljem v te tihe hoste, saj so bile pred leti to njihove vasi, njihove domačije...«

In tako krog njegovih prijateljev raste. Saj nihče ne more pozabiti tihih smrek, barak in stezic, grobov, ki jih je z besedami oživljal bivši partizan oskrbnik Baze 20 — Lojze Murn. **P. B.**

Ob lanskem Zletu bratstva in enotnosti v Novem mestu je obiskal Bazo 20 tudi tovariš Aleksander Ranković-Marko z družino in z drugimi voditelji naše revolucije. Predsednika Glavnega odbora Zveze borcev NOV Jugoslavije je vodil med barakami na Rogu naš dobri znanec, vodič Murnov Lojze, ki ga vidite na sliki v razgovoru s tovarišem Rankovićem

Pripovedujmo mladini, kako je bilo pred 20 leti

Na zadnji občinski konferenci Zveze borcev v Novem mestu so razpravljali med drugim o tem, da bi občinske komisije za organizacijo »Jugoslovanskih pionirskih iger« v okviru DPM vnesle v svoj delovni načrt tudi načrtno pripovedovanje mladini o začetkih vstaje v naši domovini vse do velike zmage in ustanovitve socialistične domovine.

K temu načrtu bo dal svoj skromni prispevek tudi terenski odbor ZB III. terena v Novem mestu, ki bo s sodelovanjem borcev in aktivistov pripravil za pionirje vrsto predavanj s predvajanjem diafilmov in filmov. Okrajni zavod za socialno zavarovanje bo dal na razpolago dvorano, kjer se bo vsak mesec do konca leta zbirala mladina tega terena in poslušala pripovedovanje naših borcev iz velikih dni borbe. Najprej bo govoril pionirjem tov. Plavec, marca pa bo o dogodkih v rabskem taborišču pripovedoval Karlo Šmid. Z diafilmi si bodo pionirji in mladina ogledali pot vseh sedmih ofenziv. V poletnih mesecih nameravamo to dejavnost prenesti v naravo ter organizirati pohode v znane partizanske kraje: v Beceletovo jamo, k Urhu in podobno.

Na enak način bi lahko mladini osvežili spomine na našo borbo tudi ostali tereni v mestu in bližnji okolici. — Tudi prostori bi se dali dobiti z dobro voljo. Če drugje ne, pa v mladinski sobi ali pri podjetjih, ki imajo dvorane.

Tudi po ostalih krajih izven mesta, po šolah naj bi krajevne organizacije ZB in učiteljstvo pripravili podobne načrte za delo z mladino. Prepričani smo, da bodo pri tem vse krajevne organizacije, zlasti pa LMS, SZDL in seveda ZB, prav rade pomagale.

MARIJAN TRATAR

Novi odbor ZROP že dela

Pretekli teden je bila v Novem mestu seja novega okrajnega odbora ZROP. Razen članov odbora se je je udeležil tudi organizacijski sekretar glavnega odbora ZROP Stanko Petelin. Na seji so izvolili predsednika komisij za strokovno izobraževanje za izvenarmadno vzgojo in za osebna vprašanja.

Dalj časa so nato razpravljali o delu vseh teh komisij, še posebej pa o spomladanskem planu predavanj.

NAROČNIKI: NOVE NAGRADE!

V zadnjem tednu so se še nekatera podjetja odločila, da bodo sodelovala v velikem nagradnem žrebanju našega lista. **Industrija perila, Novo mesto,** je prispevala moško srajco; podjetje **»USNJE IN ČEVLJARSKE POTREBŠČINE« v Novem mestu** je podarilo kos krzna in par napenjačev; **MLEKARNA v Novem mestu** bo prispevala 2 salami topljenega sira; **Trg. podjetje »RESA« iz Vidma-Krškega** pa blaga za 6.000 dinarjev!

S tem dopolnjujemo seznam zadnjič objavljenih dobitkov. Na željo mnogih naročnikov sporočamo, da bodo pri žrebanju sodelovali vsi stari in novi naročniki, ki bodo do določenega roka poravnali polletno naročnino za DOLENJSKI LIST (450 dinarjev). Naročnino bodo pri vseh naročnikih v Sloveniji začeli pobirati pismonoše te dni, naročnike iz drugih republik pa prosimo, da takoj sami nakažejo vsaj polletno naročnino!

Številni obiski naše mladine v tujini

Ljudska mladina Jugoslavije ima skoro z vsemi mladinskimi organizacijami v svetu zelo dobre stike. Letos bo okoli sto naših mladincev obiskalo Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško, Poljsko, Avstrijo, Nemčijo in Francijo. Omenjene države oziroma njihove mladinske organizacije bodo obiskali mladinci, ki aktivno delajo in bi jim taki stiki pomagali pri nadaljnjem delu.

Le recite: »V našem kraju pa nikoli nič ne piše«; raje se odločite in nam napišite, kaj je pri vas novega!

Ni pozabljena...

Upokojena babica Marija Abina iz Gorenje vasi pri Mirni je nedavno praznovala v krogu svojih dragih 77-letnico življenja.

Bila je vseskozi napredna žena in v naprednem duhu je vzgajala tudi vse svoje otroke. Že v stari Jugoslaviji je zavračala nazadnjaško časopisje, pa tudi svojo visoko narodno zavest je izpričala ob raznih prilikah.

1941 so partizani že od vsega početka imeli zavetje v njeni hiši in nikoli jim ni odrekla gostoljubja. Kot babica je imela vedno na razpolago precej sanitetnega materiala in stalno je z njim pomagala tudi našim borcem. Borci in aktivisti niso šli nikoli lačni iz njene hiše, čeprav sama ni živela v obilju.

Še danes rada pokramlja o tistih težkih časih, pa vendar polnih tudi lepih spominov. Večkrat pove, kako so se prav v njeni hiši dogovarjali člani štaba Tomšičeve brigade za napad na fašistično postojanko, Dob in jo popolnoma likvidirali tik pred novim letom 1942. Mnogim bolnim partizanom je pomagala z nasveti, zdravili in hrano. Dobro se še spominja, da je tako pomoč nudila tudi M. Šlandrovi.

Babica Abinova je znana po vseh vaseh Mirenske doline. Tisočem državljanov je bila priča ob rojstvu. Rada in v tihem zadovoljstvu je vedno opravljala ta poklic. Do lani si jo lahko ob vsaki dnevni in nočni uri srečal na stezah naših vasi, ko je hitela na pomoč k porodnicam in dojenčkom. Še jo hodijo klicat pomoči in še bi se rada odzvala, a noge ji ne dajo več.

Sicer pa je še krepka in doma bo z dragocenimi nasveti

še mnogim pomagala. Je vneta bralka Dolenjskega lista in Ljubljanskega dnevnika, ki ju do zadnje vrstice prebere še brez očal.

Bivši borci in aktivisti ji od srca želimo, da bi vedra, zadovoljna in zdrava uživala svoj zasluženi pokoj!

Pomagajmo alžirskim otrokom!

Otroci, ki živimo v miru in skrbi za nas socialistična skupnost, vsak dan bolj spoznavamo, kako težka je bila borba za osvoboditev. Mnogo smo slišali o trpljenju naših otrok v času, ko je v naši domovini divjala vojna.

Ena izmed takih dežel je tudi Alžir. Tam se borijo že celih šest let. Že šest let alžirski otroci stradajo, umirajo in trpe v taboriščih in skrivališčih. Potrebujejo kruha obleke, knjige in še marsikaj drugega. Potrebni pa so tudi prijateljstva in sočustvovanja v svojih nečloveških mukah.

Tudi viniški pionirji smo sodelovali v denarni nabiralni akciji. Zavedali smo se, da so alžirski otroci potrebni pomoči. Ko smo zvedeli, da se je začela akcija za zbiranje, smo z veseljem odšli na delo. Zbrali smo 29.000 dinarjev.

Alžirskim otrokom želimo, da bi čimprej zaživeli v svobodni domovini.

Kristina Čadonič,
8. razred osn. šole na Vinici.

Mali oglas v domačem tedniku — zanesljiv uspeh!

Z današnjo številko je dosegel »DOLENJSKI LIST« naklado: 17.480 izvodov Naročnikov ima danes 16.426

»Mati, Maruša, ali spet vidite?« je zavpila mlajša tovarišica.

»Mati Medudka, kaj vam govori?« je kričal orjak ter jadrno odložil svoj koš v travo. »Kaj vam govori?«

»Vprašaj moža, stoječega tam pred hišo — obilo greha mu tare dušo — vprašaj tega moža!«

Starka je govorila, kakor so tedaj govorili luteranski predikantje, katere je brez dvojbe v svoji govorici posnemala »Vprašaj ga, kako pravijo tej gori. Moja duša mi govori, da je to gora Blegaš!«

»Blegaš je, Blegaš?« se je oglasil Primož z Dobja še prej, nego je prišel oni k njemu.

»Mati Maruša, kaj vam govori?« je ponavljal velikan svoje vprašanje.

»Vidim ga, poslušam ga,« je pričela starka slovesno, zagledavši se v večerno nebo, »na zlatem vozu prihaja in s sveto vodo me škropi in ob njem so vse vojske angelov in arhangelov. In tako govori: vse je zapravljeno, vse je hudobno in popačeno, z vesoljnim potopom zopet pridem na zemljo in človek in živina bosta potonila. Ti pa, Maruša, hči Andreja Pogorelca in Lenarta Meduda čista gospodinja, ti ne boš prej deležna nebeškega kraljestva, dokler ne boš postavila cerkve na gori Blegaš, kjer se bo častilo petero mojih ran!«

Vtem je bila tudi mlajša zamaknila. Komaj je utihnila ona, oglasila se je le-ta: »Gledam jo in poslušam nebeško Gospo. V modri obleki je in rdeče ima rokave. Pred bogom kleči in prosi ga, da bi nas ne udaril in ne kaznoval. Delajte pokoro, delajte pokoro!«

Na zemlji leže, sta ti čudni svetnici zvijali telo, kakor bi trpeli najhujše bolečine. Napele so se jima oči in pot jima je zalil obraz ter neprestano sta klicali: »Delajte pokoro!« Končno sta pa vendar onemogli in težko sopeč ležali v hladni travi. Tedaj je prišel trenutek za velikana. Pokleknil je in dvignil roki proti nebu, tuleč: »Molimo, molimo! Konec sveta se bliža in sodni dan je prišel! Molimo, preljubi kristjani!«

Oddahnivši se, vpraša s sladkim glasom: »Čigavi smo?« Sam je odgovoril: »Našega milostivega Jezusa smo vsi! To vam pripoveduje Jeronim Stópistran, ki je samega hudiča ugnal v cerkvi, na Koroški Beli, gori na Gorenjskem! Zatorej delajte pokoro, pokoro!«

Jerom Stópistran je izvlekel bič nekje iz svoje obleke in tepel se je z njim po svojem telesu, da je kar tleskalo in da se je od prahu vse kadilo. Naposled je tudi omagal in vsi trije so ležali brez moči na tratini. Tu in tam je zaječal kdo: »Milostivi naš Jezus!« ali pa »Sveti Duh, pridi k nam!« ali: »Molite, molite, sodni dan je prišel!«

Bralec je že uganil, da je tu nastopil oddelek tako imenovanih »skakalcev« ali »tresalcev«, ki so tedaj s svojimi nauki pomnoževali zmešnjavo na zmešnjavo, vladajočo na verskem polju. Vsa družina Dobničanova se je zbrala okrog tujcev in opazovala strme, kako so ti častili boga.

»Kaj pa hočejo?« je vprašal hlapec Miha.

»E, kaj,« odgovoril je Peter, »novo vero prodajajo, pa bo slaba, ker so babnice vmes!«

»Te še maše ne bodo brati mogle,« pristavil je Miha. »Pojdiva! Pri Omejcu na Lajšah bomo danes podrli hlev, ker je Tonetu z Brda brata ubil. Naprosil je nekaj znancev, da mu pomagajo, ker drugače pravice dobiti ne more. Udarimo tja!«

Hlapca sta takoj odšla. — Drugačnega mnenja pa je bila hišna gospodinja, stara ženica. Že spočetka je točila solze in ihtela: »To je prava pobožnost! To so sveti ljudje! Oj, da bi le pri nas prenočiti hoteli!«

»Mati, takovi ljudje se res ne smejo odganjati,« oglasil se je tudi Luka z Volče. Za grmom je tičal in čakal, da je odjezdil visoški pisar. Potem pa je takoj zopet prilezel k hiši in za trdno sklenil, da mora dobiti svoj dar. »Če bi jaz kaj imel,« nadaljeval je berač, »skuhal bi jim večerjo in še mesa bi jim priložil, da bi bili vsi siti. Bogu všeč bi to bilo, naj reče kdo, kar hoče!«

»Dobro je, da smo zjutraj jarca zaklali,« odgovorila je hišna gospodinja, »jim ima človek vsaj kaj dati!«

»Malo slame nam dajte, drugega nečemo, da ležemo nanjo!« S temi besedami se je dvignil Jerom Stópistran s trate in s sumnjo je opazoval Luko, berača. Očividno ni vedel, kam bi posadil tega moža, in meril ga je od nog do glave, prav kakor bi slutil v njem tekmeca, ki mu je morda s svojo »svetostjo« že prevzel prebivalce te hiše.

»Zdaj te poznam, Jeromen si in nikdo drugi,« zavikne Luka. »Lej ga, ali me ne poznaš? Mar nisem bil v cerkvi na Koroški Beli, ko si ti službo božjo opravljal? Mar ga nisem videl tam, hudiča v kozlovski koži, ki je bil črn kot oglje in je gledal kot osa? Mar nisem delal križ za križem, ko si ga podil iz cerkve, da je zbežal pred tabo na Storžič ali pa še celo na Grintovec? Oj, ljudje božji, to je svet in pravičen mož, in veselite se z mano, da ga imate pod streho!«

Ko mu Jerom ni ničesar odgovoril, obrne se Luka k njegovi drugi družbi.

»Sveta Marija!« zakliče, »tu je mati Medudka! Ali še živiš? Ali si že dozidala cerkev na Sveti gori pri Planini? Oj, služabnica božja, srečne so oči, da te še gledajo!«

In skrivnostno se obrne k hišni gospodinji ter ji pravi poluglasno: »Maruša Medudka je, tista, ki zida cerkev na Sveti gori pri Planini. Vsak dan je zamaknjena, da gleda obličje našega preljubega Jezusa. Boga hvalite, da hoče v hišo!«

»Le v hišo, da smo na gorkem in na suhem!« pozval je v tistem hipu oče Primož navzočo družbo.

Ni si dala prigovarjati.

Najprvi je silil v hišo Luka z Volče. Ko so drugi vstopili, opazili so ga že na klopi pri peči, po kateri je bil razložil svoje reči. Dolgi Jerom pa je kar sredi hiše odložil svoj koš, iz njega izvlekel umazano prtenino in jo razgrnil po tleh. Mati Maruša je takoj padla na kolena, dvignila roki proti nebu in zamolila: »Bog, ne pozabi te hiše!« Nato pa je kakor snop padla po rjuhi in se v hipu zamaknila. Da je lože ležala, potisnila ji je mlajša »svetnica« nekaj cap pod glavo.

»Bo li že zaspala?« vprašala je hišna mati skrbno. »Naj vendar počaka, pripravila vam bom malo večerje!«

Jerom je odgovoril: »Tako leži na golih tleh vsako noč!«

»A večerjala bo vendar?« vpraša gospodinja znova.

»Ne vem, sedaj premišljuje, in buditi je ne smem! Pa le skuhajte!«

Na ta odgovor Stópistranov je odhitela mati Dobničanka v vežo. Kmalu se je začulo izpred peči vreščanje in vrenje, kar je kazalo, da se pripravlja dobra večerja.

Ravno v tistem času — vtem se je bilo stemnilo — slonel je ob stari hruški za Dobničanovo hišo človek, zavit v dolgo črno obleko. Na prvi pogled si spoznal v njem novoverskega predikanta, ki je tiste dni v pogorju razširjal nove nauke. Bil je Jurij Knafelj, mož v cvetoči mladosti. Kakor kip je stal pri deblu in oči je upiral v nočno temo. Pričakoval je nekoga, ali dolgo časa brez uspeha. Končno se je pri hiši iz sence izvila ženska oseba, ozrla se plaho na vse strani, potem pa prihitela na mesto kjer je stal predikant.

»Pozdravljam te v imenu Jezusovem,« ogovoril jo je le-ta tiho. »Dolgo sem te čakal, Franica!«

»Nisem utegnila prej priti!« odgovorila je domača hči. »Vse polno jih je v hiši, in morala sem kuhati večerjo!«

»Ali ste vsi stanovitni, kar vas je spoznavalcev svetega evangelija?« vprašal je nato predikant. »Kaj se je zgodilo, kar me ni bilo tu od zadnjega časa?«

»Stara Veharica je bolna in prav težko umira. Hrepeni, da bi ji vi odprli vir prave vere, gospod Jurij!«

»Takoj jutri zjutraj pojdem k nji! Zdi se mi, da jokaš!«

4900 mladih pevcev vadi

za občinske pevske revije, ki bodo 16. aprila, in za veliko okrajno revijo, ki bo 23. aprila v Novem mestu pod pokroviteljstvom podpredsednice OLO tov. inž. Vilme Pirkovič — Kdo izmed 126 pevskih zborov bo zastopal naš okraj na republiškem pevskem festivalu od 20. do 23. maja v Celju? — Pravočasne in solidne priprave obetajo, da bodo letošnje občinske pevske revije množična manifestacija mladega rodu

Nič kaj razveseljiv, čeprav upravičen, ni bil očitek, ki so ga izrekli lani, da je bil v pospeševanju mladinskega zborovskega petja in organizaciji revij mladinskih in pionirskih pevskih zborov novomeški okraj na zadnjem mestu v Sloveniji. Res so se nekateri zbori na šolah pripravljali, vendar so le v zasavskih občinah uspeli pripraviti občinske revije, ki so bile »velika spodbuda za resnejše, kvalitetnejše in smotrnejše delo z mladinskimi pevskimi zbori«, kot je bilo poudarjeno na skupščini. Osnovna pomanjkljivost pa je bila v pojmovanju revij kot tekmovanj za prvenstvo, kjer naj bo edini smoter borba za visoko kvaliteto, zaradi česar se veliko zborov za revije sploh ni prijavilo.

Nekateri zborovodje so smatrali, da kvaliteta njihovega zbora še ne ustreza pogojem za nastop na občinski reviji. Okrajni glasbeni sosvet stoji na pravilnem stališču, da je občinska revija prvenstveno praznik pesmi za pevce in pevovodje, kjer naj nastopajo vsi zbori, ki v občini pojo. Na vaških občinskih revijah je nastopilo 37 pevskih zborov s 630 pevci. Zaradi prepoznih priprav, predvsem pa prehajnih materialnih sredstev, ni bilo resnejših naporov za okrajno revijo, pač pa je bil napravljen poskus, rešiti se iz zagate s sektorskimi revijami. Že naj bi bile v Brežicah, Črnomlju in Novem mestu. Medtem ko je bila brežiška (nastopilo je 8 zborov iz Posavja) zaradi prizadevnosti in zvedne požrtvovalnosti nekaterih članov pripravljalnega odbora, predvsem predsednice Metke de Gleria, organizacijsko zelo dobro izpeljana in vsaj zadovoljivo tudi črnomaljska (nastopilo je 8 zborov z Bele krajine), je v Novem mestu sploh ni bilo. Vzroki: finančna sredstva. Okrajni glasbeni sosvet je skušal pomagati rešiti s tem, da je njegova posebna komisija obiskala nekaj zborov v novomeški in žužemberški občini; bda zbori v trebanjski občini, ki so se pripravljali za revijo, so ostali razočarani, ker ni bilo niti revije, niti jih nihče ni obiskal.

Zaradi vse večjega razumevanja v občinah in pravočasnih priprav okrajnega in občinskih svetov Svobod in prosvetnih društev bo letos vsaj del lanskih težav odpadel. Priprave zborov so se začele pravočasno in solidno, zato bodo občinske revije v resnici množične manifestacije pojočih mladine.

V preteklem tednu so bila v vseh občinah pod vodstvom predsednika okrajnega glasbenega sosveta Jožeta Petančiča posvetovanja, ki jih je sklical okrajni glasbeni sosvet, s široko udeležbo predstavnikov svetov za kulturo in prosveto ter svetov za šolstvo ObLO, svetov Svobod in PD, političnih organizacij, društev prijateljev mladine, mladinskih komitejev in glasbenih strokovnjakov in pedagogov. Lep odziv dokazuje, da je povsod veliko zanimanje za glasbeno vzgojo in kulturno udejstvovanje mladine. Na posvetih so izvolili pripravljalne odbore za občinske revije in sklenili, da naj bo revija za mlade pevce v občini pravi praznik. Pripravljalni odbori bodo organizirali za udeležence revij dramske, lutkovne in kino predstave, obiske krajevnih znamenitosti, športne prireditve in podobno. Poskrbeli bodo tudi za primerno pogostitev. Za razliko od lanskega leta, ko so pevci le zapeli, nato pa odšli na svoje domove, bo letos glavna skrb pripravljalnih odborov, da poskrbe za čimlepše razpoloženje in čim prisrčnejši sprejem več sto pionirjev in mladincev, ki bodo prišli v občinske centre 16. aprila. Sklenjeno je namreč, da bodo tega dne revije v vseh občinah okraja.

Zbori na šolah se za revije že pripravljajo, tako v brežiški občini 24 zborov s 1068 člani, v črnomaljski 12 zborov s 510 člani, v metliški 7 zborov s 155 člani, v novomeški 40 zborov s 1486 člani, v sevniški 15 zborov s 555 člani, v trebanjski 12 zborov s 380 člani in v Vidmu-Krškem 16 zborov s 661 člani. V okraju torej 4900 mladih pevcev v 126 pevskih zborih vadi, da bi pokazali svoje znanje, veselje do petja in se uvrstili med tiste najboljše, ki bodo nastopali na okrajni reviji. Število zborov in nastopajočih je še enkrat večje kot lani, kar je ogromen uspeh letošnje najbolj množične akcije, ki jo organizirajo Svobode in prosvetna društva med mladino in za mladino.

Pod pokroviteljstvom podpredsednice OLO tov. inž. Vilme Pirkovič bo v Novem mestu 23. aprila okrajna revija, na kateri bo nastopilo 7 pionirskih zborov, iz vsake občine po eden in dva v okraju najboljša mladinska zbora. Komisija glasbenih strokovnjakov okrajnega in republiškega glasbena sosveta bo na tej reviji izbrala najboljša zbora, ki bosta naš okraj zastopala na celjskem festivalu od 20. do 23. maja. Lani je zelo uspešno nastopil na festivalu v Celju pionirski pevski zbor iz Krškega pod vodstvom prof. Jožeta Klepca.

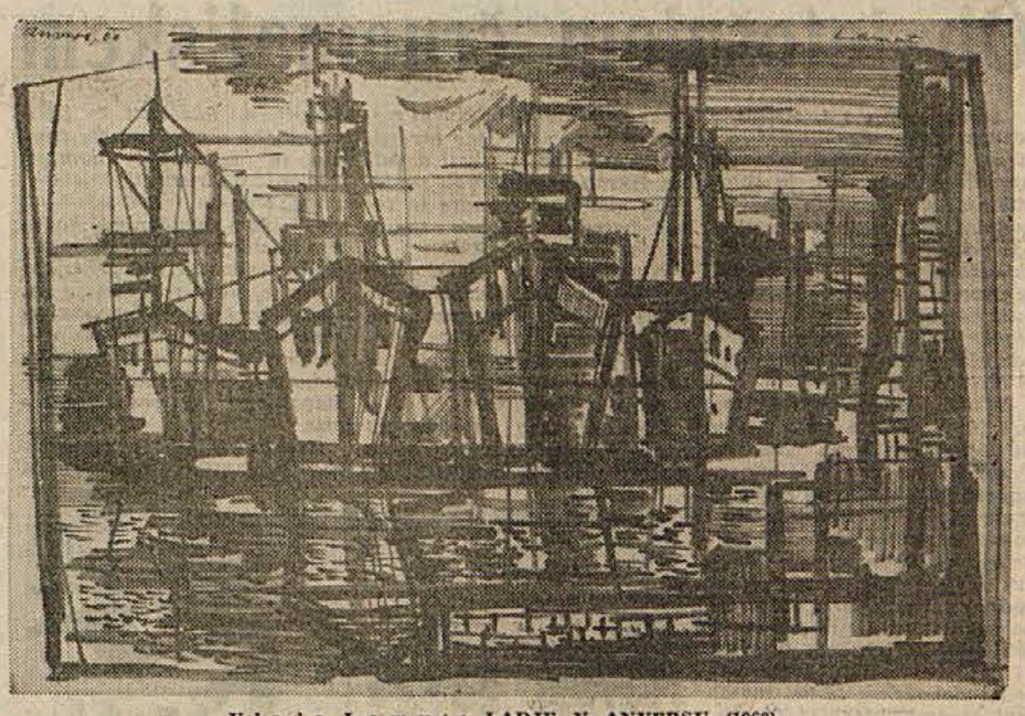

Vlado Lamut: LADJE V ANVERSU (1960)

Šola-izobraževalni center

Že ko smo odprli novo Vajensko šolo raznih strok v Novem mestu, smo zapisali, da je šola z vselitvijo odprla novo stran svoje zgodovine in da ji novi prostori in delavnice dajejo možnost, da prične izvajati reformo vajenske šole.

V kletnih prostorih šole sta bili odprti dve delavnici — to je prvi rezultat reformirane šole. Tudi šolska vajenska skupnost s sodelovanjem LM in učiteljskega zbora uspešno vključuje mlade delavce v šolsko delo. V raznih komisijah so ti ljudje spoznali vlogo današnje družbe ter s prevzeto funkcijo začutili odgovornost do naše skupnosti.

V letošnjem šolskem letu smo naredili še korak naprej. Pouk smo uredili tako, da obiskujejo vajenci po tri mesece redni strnjeni pouk: od septembra do decembra drugi letnik, od decembra do marca tretji letnik, ki bo ob zaključku šolanja opravljal že pomočniške teoretične izpite. Ko bo ta zapustil šolske prostore, bodo klopi zasedli dijaki prvih letnikov vse do junija. Najbrže bo julija še zaključna razstava izdelkov teh mladih ljudi.

Po smernicah znane resolucije o strokovnih šolah in izobraževanju kadrov postaja vajenska šola pravi izobraževalni center za določene obrtne stroke, zlasti za lesno in oblačilno stroko ter nekatere veje kovinarstva. V Šentjerneju in v Črnomlju sta bili ukinjeni vajenski šoli — učenci so se prešolali v Novo mesto; razen njih pa obiskujejo to šolo še dijaki iz Trebnjega, vse Bele krajine in Brežic. Novost šole je tudi v tem, da bo postala center za izpopolnjevanje v že naštetih vejah obrti za starejše pomočnike in mojstre. V Trebnjem bo organiziran seminar za lesno stroko, pripravljajo pa ga tudi na Dvoru in v Beli krajini.

Novi način pouka nalaga seveda učiteljskemu zboru in tudi dijakom vse večjo skrb in odgovornost do dela, zato je važno, da jim pomagata šolska in mladinska organizacija.

Lesna in oblačilna delavnica se razvijata v okviru šolske zadruge in pomagata šoli z dohodki svojih uslug. Več poučnih ekskurzij v Ljubljano na razstavo internirancev ter sejma mode in nekaj obiskov v novomeških podjetjih so nedvomno razširili znanje vajencev.

Sredi januarja je izšla tudi prva številka vajenskega lista »Naš vodič«. Izhaja kot list šolske skupnosti. Že prva številka je pokazala, da bo list lahko izpolnil vrzel v strokovni in vzgojni literaturi, razen tega pa bo širil kulturno obzorje vajeniške mladine. List je pester in so ga bili vajenci zelo veseli. Zvedeli smo, da bo tudi februarska številka zanimiva, saj bo poleg drugega prinesla slovarček popačenk in pravilnih slovenskih izrazov, ki se uporabljajo pri delu v delavnicah. Ob zaključku šolskega leta pa bodo priobčeni šolski uspehi vajencev. Pomemben je list tudi zato, ker bo naše želje in prizadevanja posredoval mojstrom in dijakom tudi v času, ko bo pouk prekinjen. Tako bo zveza med šolo in dijaki nepretrgana.

Rojstvo lista pozdravljamo kot prispevek novomeške vajeniške skupnosti za letošnje praznovanje 20-letnice vstaje.

Marijan Tratar

Kdaj bodo vaje UPZ?

Že dalj časa nismo ničesar slišali o učiteljskem pevskem zboru našega okraja, zato smo zaprosili njegovega predsednika tovariša Marijana Missona, da nam je odgovoril na nekaj vprašanj:

Slišati je, tovariš Misson, da zbor učiteljev našega okraja ne uspeva več tako kakor v svojem začetku; prosimo, povejte kaj o tem.

Učiteljski pevski zbor okraja Novo mesto deluje že vrsto let. Zadnje čase je res prišlo do nekega zastoja, ker so člani neredno prihajali k študiju. Po drugi strani pa je mnogo povpraševanja, kdaj bodo zopet vaje. To da razumeti, da prosvetni delavci s terena čutijo potrebo po aktivu, ki bi naj prevzel mentorstvo za pouk glasbene vzgoje.

Kaj je zbor v glavnem napotilo za sedanjo spremembo v delu?

Dosedanja oblika dela s študijem koncertnega programa ni povsem ustrezala. Zaradi tega je UPZ preusmeril svoje delo v glasbeni aktiv s širšo dejavnostjo, predvsem pa bo nudil pomoč za uspešno izvajanje načrta glasbene vzgoje. Vsakemu učnemu predmetu more biti dopolnilo domača vaja, le kvalitete vokalne glasbe pridobi otrok z neposrednim delom. Odtod toliko težav in naporov pri pouku glasbene vzgoje.

Kako se bo odvijalo bodoče delo v zboru?

Da je UPZ preusmeril svojo dejavnost predvsem v strokovno izpopolnjevanje članov, je povsem razumljivo. Upoštevajoč terenske razmere, si je aktiv izbral zanimiv in pester program dela, ki je univerzalen in zato primeren za vsakega šolnika, ne oziraje se na to, če trenutno tudi ne poučuje petja. — Glasbeni aktiv bo deloval mesečno v dvodnevnih seminarjih: vsako prvo soboto v mesecu in v nedeljo dopoldne. Za tako dejavnost je UPZ našel pri merodajnih činiteljih v okraju polno razumevanje in vso podporo.

Seminarji in predavanja

Sklepi občinske konference SZDL v Metliki so se začeli izvajati. Ljudska univerza je z občinskim odborom SZDL organizirala seminar za vodstva političnih organizacij.

V Metliki je nad 60 aktivistov poslušalo zelo koristno predavanje o tem kako sestanke pripravimo in vodimo, kajti ugotovljeno je bilo, da nekatera vodstva niso znala sestankov in drugih oblik dela skrbno pripraviti, kar se je kazalo tudi v delu organizacije.

Na Suhorju je bilo predavanje o aktualnih nalogah ZK, SZDL, LMS in ostalih organizacij po V. kongresu SZDLJ, a v Gradcu o vprašanjih komune in vlogi političnih organizacij pri uresničitvi občinskega družbenega plana.

Predavanja se bodo menjavala po teh treh krajih. Sodelujejo domači predavatelji.

V Gradcu je ljudska univerza organizirala predavanje o Italiji — deželi turizma. Predavanje je z zanimanjem poslušalo okrog 70 ljudi, pripravil ga je tov. Ivan ŽELE.

Jad.

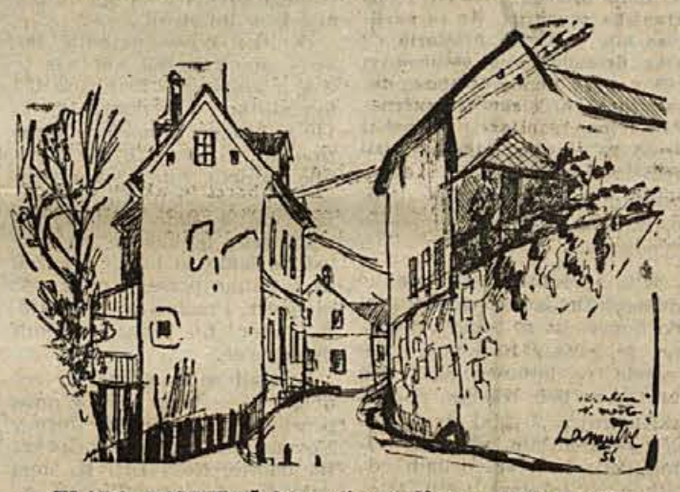

VLADO LAMUT: Šolska ulica v Novem mestu (1956)
(Opozarjamo, da bo naš rojak, akademski slikar Vlado Lamut, v soboto zvečer ob 18. uri odprl v prostorih Dolenjskega muzeja samostojno razstavo svojih najnovejših del, nastalih lani med študijem v Belgiji in po vrnitvi)

Brežice pred revijo

V Brežicah je bila 7. februarja razširjena seja občinskega sveta SPD. Predsednik sveta Jakob Drnač je v referatu izčrpno razčlenil delo društev brežiške občine v obdobju po okrajni skupščini. Društvena aktivnost napreduje kljub pomanjkljivi materialni osnovi. Ko je govoril o vnašanju novih oblik dejavnosti, je poudaril, da je pomanjkanje prostorov edina ovira za ustanavljanje klubov, čeprav je potreba po klubih po mnenju vseh zastopnikov društev in članov sveta velika. Referat in razprava sta posvetila precej pozornosti tudi dramski dejavnosti, ki je v občini zelo razgibana. Pač pa je še premalo sodelovanja med društvi in občinskim dramskim sosvetom, posebno glede izbire repertoarja.

Na seji so razpravljali tudi o izvedbi občinske revije mladinskih in pionirskih pevskih zborov. Potrdili so zaključke širšega posveta, ki je bil v ta namen pred sejo sveta. Sprejeli so sklepe o udeležbi na okrajnih revijah. Zaključki seje, ki je premotrila dosedanje izvajanje programa in možnosti za uresničenje sklepov skupščine in kongresa, bodo nedvomno tehtni napotki vsem društvom za nadaljnjo krepitev in razvoj kulturnoprosvetne dejavnosti.

Na seji, ki so se je udeležili tudi predsednik okrajnega sveta Janez Gartnar, sekretar občinskega komiteja ZKS Janez Voljčanšek in predsednik občinskega komiteja LMS, so izvolili novo 7-člansko predsedstvo sveta. Za predsednika je bil ponovno izbran Jakob Drnač.

Lamutova razstava

V soboto, 18. februarja, bo ob 18. uri v Dolenjkem muzeju odprta razstava najnovejših del akademskega slikarja — Vladimirja Lamuta. Ljubitelji umetnosti prisrčno vabljeni!

Dolenjski študent — Prešernov nagrajenec

Med letošnjimi študenti — Prešernovimi nagrajenci je tudi nekdanji obiskovalec novomeške gimnazije Srečko Ostrovršnik, doma iz Tržišča. Kot stipendist tovarne zdravil »Krka« in študent zadnjega letnika kemije je dobil letos na fakulteti za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo Prešernovo nagrado za nalogo na področju kromatografske organske analize. Nagrajencu ob doseženem uspehu prisrčne čestitke!

Živahna dejavnost v sevniški občini

Prešernova proslava je potekala v popolnoma novem duhu. V Sevnici so na ta dan priredili »Večer domačih poezije«, kjer so mladinci in pionirji brali svoja dela ter bili dovolj priznanj. Nastopali so mladinci in pionirji s pesmimi in tudi prozo.

Pe dni je končno prišel iz Ljubljane avtomobil potujočega kina. Večerne predstave po vaseh bodo spet redne, izvoljen je bil tudi nov odbor za izposojo filmov. Tudi dostava knjig »Potujoče knjižnice« se bo s pomočjo vozilom kaj hitro lahko odvijala. S tem se verjetno strinjajo skoro vsi tisti volivci, ki so navezani na domačo vas.

V vsej občini je v teku tekmovanje igralskih sekcij prosvetnih društev in Svobod. V zadnjem merilu bo spomladi prišla igralskih skupin: za mladinske v Sevnici in odrasle v Vidmu-Krškem. Uspehe naj so pokazali že v Sevnici, Boštanju, Tržišču in na Blanci. Drugod bodo še sledili. Po vsaki šol se vneto pripravljajo mladinske igralske skupine. Na nastope ocenjuje posebna komisija dramskega sosveta pri občinskem svetu Svobod in

Za revijo pevskih zborov ima občinski svet že sedaj prijavljenih 17 zborov iz šol. To bo posebno zanimiva revija, ki jo bomo videli spomladi.

S tako obsežnimi pripravami se pripravljajo kulturni delavci sevniške občine na proslavo 20. obletnice vstaje naših narodov.

Učitelji se seznanjajo z novimi predpisi o šolstvu na sektorskih konferencah učiteljev. Doslej sta bili dve taki konferenci: na Studencu in v Sevnici. Na njih so predelali novo zakonodajo, pogovorili pa so se tudi o sodelovanju pri odločanju o osebnih dohodkih, o sodelovanju v pionirskih igrah in drugih važnih zadevah.

Obudimo si spomin

Naša država obsega 255.804 kvadratnih kilometrov. Od tega imajo ljudske republike: Srbija 88.361, Hrvatska 56.538, Slovenija 20.251, Bosna in Hercegovina 51.129, Makedonija 25.713, Črna gora 13.812 kvadr. kilometrov.

DOLENJSKI LIST naj ne manjka v nobeni družini v domačem okraju!

Dragoceni šepet preteklosti

Veter zavija po razvalinah, dež, sonce in zmrzal počasi krušijo omet, kamenje in ostanke zidov, nekdaj veličastne grajske stavbe. Počasi, iz leta v leto se izpreminjajo razvaline v kup sivega kamenja. Čez desetletja, morda čez sto let, bodo izginili zadnji sledovi. Novi rod bo lahko le s pomočjo obledelih fotografij dobil predstavo o tem kakšni so bili v davni preteklosti gradovi — prebivališče že davno pomrlih fevdalcev.

Slamnata streha in iz grobo obtesanih brun zgrajena značilna dolenjska hišica z vežo, ognjiščem, izbo in krušno pečjo postaja redkost. Tehnika prodira s svojimi pridobitvami tudi na vas. Osamljena taborna cerkvica z napol razpadlim obzidjem, ki je v času turških vpadov nudila zavetje kmečkemu prebivalcu, se bo nevzdrževana zdaj zdaj sesula pod zobom časa. V njej domujejo netopirji, veter žvižga skozi odprta okna, loputa z linami, pljusk dežja moči slike svetnikov, ki vzvišenih pogledov zro s sten, kamor jih je pred stoletji naslikal neznan umetnik.

— Glejte, tu je bilo taborišče naše čete pred napadom! — pripoveduje skupini šolarjev partizan prvoborec in kaže z roko med drevje v gozdno globel. Nobenih ostankov partizanskega tabora ni več, toda on se ga dobro spominja. In kaj bo, če nenadoma umre? Ali bo še kdo, ki se bo spominjal? Tako je z mnogimi prizorišči bojev, pohodov, s partizanskimi skrivališči, kurirskimi javkami, za NOB pomembnimi kraji in predmeti.

Kolovrat, preslica, na stari način kovane burkle, tečaji za vrata, stara konjska podkev, da celo navaden lesen kmečki voz, vse to bo prav kmalu izginilo. Srajca iz hodnega platna, hlače robače, doma stkan suknen površnik, lončena posoda in še mnoge druge stvari izpodjeda razvoj. Stari, idilični kraji izpreminjajo zaradi novih gradenj svoje prejšnje lice. Človek je tudi v preteklosti ustvaril mnogo, zidal hiše po svoje, se po svoje oblačil, delal, se veselil in živel. Da, celo jezik se izpreminja. Stari izrazi izginjajo, zamenjujejo in in izpodrivajo jih novi. Marsikaj postaja preteklost, navzlic temu pa se to celo pridobiva na pomenu in vrednosti, saj je vsa naša sedanjost zgrajena na preteklosti. Na videz nepomembni, drobni predmeti, ruševine stavb, mesta, kraji, umetniške tvorbe in pokrajine pričajo o preteklosti našega ljudstva. Za nas in poznejše rodove pomenijo dragocen dokaz o tvornosti, kulturni stopnji in duhovnem bogastvu naših prednikov in njihovem zgodovinskem razvoju. Med te dokaze prištevamo preprosto orodje, izdelano pred stoletji in tisočletji ter največje umetnine.

Mnogo zgodovinsko pomembnih, neprecenljivih vrednosti, ki pričajo o preteklosti našega ljudstva se nam je ohranilo, mnoge pa smo tudi izgubili. Nekaj so za ohranjanje teh vrednot skrbeli posamezniki, družine in razna društva, pozneje pa je skrb za to prevzela država. Že v stari Avstro-Ogrski je bila ustanovljena komisija za spomeniško varstvo, nato po prvi svetovni vojni, je njeno delo prevzel nov organ, izhajali so zakoni in predpisi, ki so določali naloge spomeniškega varstva. Mi smo začeli skrbeti zanj že med narodnoosvobodilnim bojem. Po vojni je spomeniško varstvo prešlo spet več organizacijskih oblik. Najpomembneje je to, da je postalo varstvo spomenikov velika naloga vse družbe in ne več le upravnih in znanstvenih organov, kot je bilo prej.

Mnogo smo izgubili in mnogo zamudili. Med zadnjo vojno je fašistični okupator planil najprej po zgodovinskih in umetniških vrednostih našega ljudstva. Uničeval je knjige in arhive in odvažal umetnine. Zakaj? Oporekal je obstoj slovenskega ljudstva, zato se je trudil odstraniti dokaze njegove zgodovinske preteklosti. Mnogo je bilo uničenega med bombardiranji, mnoge umetnine in druge zgodovinske vrednosti so postale plen med NOV v naših gradovih, kamor se je zatekel ali okupator ali domači izdajalec in od koder so ga partizani izgnali z orožjem. Pa vendar hrani naše ljudstvo še dovolj zgodovinskih spomenikov in umetniških vrednot, celo toliko jih je, da nas zanje marsikje zavidajo. Amerika je mlada država, zato se trudi nadomestiti pomanjkanje lastnih zgodovinskih in umetniških vrednot z nakupom le-teh, kjer koli jih dobi. Zakaj torej ne bi svojih hranili in cenili tudi mi?

Posavski, Dolenjski in Belokranjski muzej so opravili veliko nalogo pri zbiranju zgodovinskih predmetov, pri njihovem urejanju in pri spomeniškem varstvu nasploh. Pomagale so jim komisije za spomeniško varstvo pri raznih organih. Čas je, skrajni čas, da prične pri tem pomembnem delu pomagati vse ljudstvo, organizacije, podjetja, skratka vsa družba. O tem je razpravljal okrajni ljudski odbor na zadnji seji in sprejel priporočilo Dolenjskega muzeja, ki mu je doslej na področju okraja bila poverjena ta skrb. Odborniki so živahno razpravljali. Sekretar okrajnega komiteja ZKS tovariš Franc Pirkovič-Čort je o spomeniškem varstvu povedal nekaj zelo lepih misli, ki jih skoraj v celoti posredujemo bralcem. Dejal je:

— V posebno veselje mi je, ko odborniki OLO razpravljajo o tako pomembnem vprašanju, kot je kulturna zgodovina Slovenije in našega okraja. Kultura šteje med osnovne temelje socializma in je pogoj našega razvoja. V naglici življenja, v dobi tehnike in vsem tem, kar nas obkroža in zaposluje, smo včasih radi enostranski. Zgodi se, da poveličujemo tehnično plat našega dela na škodo one druge. Ne smemo pozabljati, da je v razvoju in v vsem kipenju našega časa najpomembnejši človek! Njega moramo bogatiti s kulturo, zgodovinski ostanki, o katerih razpravlja naš zbor, pa so tudi pri tem nadvse pomembni. Ne samo po denarju, človek mora biti bogat tudi po kulturi, prosveti in humanosti, zato mora posebno slednje osvajati kot pomembno sestavino našega socializma. Okupator nas je prav zato tajil kot narod in je uničeval naše umetnine, ker je poznal njihovo vrednost!

Neredko se do kulturne dediščine preteklosti obnašamo zelo slabo. Ostanki katedrale v Kostanjevici, Pleterje, razni gradovi in mnogo drugega so vrednote, ki bi jih drugi narodi preplačali z zlatom, če bi jih le mogli dobiti in proglasiti za svoje! Tudi spomenikov iz NOV ne cenimo dovolj. Še smo preblizu vsega tega, da bi poznali njihovo vrednost in jih ohranjevali! Naj uporabim primer, ki bo dokazal, kako cenijo našo kulturo v inozemstvu. Razstavi naših fresk se je začudil ves svet, ki ni mogel verjeti, od kod malemu balkanskemu narodu tako velike umetniške vrednote. Gostovanje Slovenskega okteta v inozemstvu je doživelo nesluten uspeh. Slovenska pesem, ki so jo zapeli naši pevci, je povedala tujim narodom o nas več, kot bi lahko še tako dolge študije in kopica knjig. Sprejeli so jo, našo pesem, kulturno dediščino naših prednikov in ji dali najboljšo oceno. Z njo smo se predstavili kot kulturen narod.

Takšnih vrednot imamo mnogo. Ne poznamo njihove cene, zato je pač naloga nas vseh, vse družbe, da spoznavamo kulturnozgodovinsko preteklost svojega ljudstva, saj bomo lahko nanjo vedno in povsod ponosni! Hkrati s tem pa bomo spoznavali svojo ceno.

M.

Ob letošnjem črnomaljskem prazniku

(Nadaljevanje s 1. strani)

jenega dela. Komunalni sistem, ki tako jasno dokazuje upravičenost obstoja, je sprostil vse pobude naših ljudi in podpira vsa pozitivna stremljenja posameznikov in krepi socialistično demokracijo. Dostojanstvo in volja človeka prihajata vse bolj do izraza, saj je človek v pravih socialističnih odnosih osrednji in najvažnejši činitelj.

Že teh nekaj naštetih dejstev pač jasno priča o novem času in doslej doseženih uspehih. Treba pa bo seveda še marsikaj narediti, da bomo živeli še lepše življenje. Dohiteti moramo razvitejše kraje, za to nalogo pa bomo morali združiti vse naše sile. Obseg proizvodnje v črnomaljski občini se bo povečal od 4 milijard in 74 milijonov v lanskem letu na 12 milijard v letu 1965. Narodni dohodek, ki je znašal lani na prebivalca 114.000 din, naj bi dosegel čez 5 let že 339 tisoč dinarjev, število zaposlenih pa se bo pravtako občutno povečalo.

Al imamo pogoje za uresničitev tako pomembnih načrtov? Imajo jih! Čeprav industrija v občini še ni opremljena, je vendarle uspešno prebrodila začetne težave. Uspešno se je uveljavila na trgu s kvalitetnimi in iskanimi izdelki. Tudi kadrovsko se je okrepila. Potrebno pa bo čim hitreje vložiti že zagotovljene investicijske naložbe in iskati dodatne. Hkrati bomo morali skrbeti za manjkajoče kadre in zanje zgraditi sodobna stanovanja.

Kmetijstvo in gozdarstvo naj na doseženih uspehih in izkušnjah bolj pogumno in na širši fronti podružabljata kmetijsko proizvodnjo in jo še učinkoviteje usmerjata iz naturalne v blagovno.

Obrt občutno zaostaja za rastjo industrije, zato ji bomo morali v občini posvetiti vso pozornost. Razvijati in izpopolniti bo treba omrežje trgovin in gostilniških obratov, kakor tudi turističnih objektov; vsem tem bo treba pomagati zlasti še s sposobnimi kadri. Pred nami je naloga, da razvijemo vodovodno in električno omrežje, zlasti pa moramo pospešiti gradnjo daljnovoda visoke napetosti Novo mesto — Črnomelj, saj bi sicer lahko industriji v občini začelo primanjkovati pogonske energije.

Krepiti bo treba in vsestransko poglabljati delavsko in družbeno upravljanje. Povsod bo treba dosledno uvesti načela nagrajevanja po delu, k čimer bomo spodbujali delovne ljudi k večji storilnosti, hkrati pa bomo odkrivali notranje rezerve. Proti samovolji posameznikov v podjetjih, ustanovah in zavodih se je treba boriti in dati družbenemu upravljanju popolno veljavo. Vso pozornost moramo posvečati pravilnim odnosom do človeka; za njegovo življenje, težave in vzgojo se moramo resnično bolj zanimati.

To pa so samo nekatere izmed nalog, ki jih bomo morali upoštevati, ko se lotevamo uresničevanja novega načrta nadaljnjega razvoja črnomaljske občine.

Prepričan sem, da bomo zdaj sprejete naloge lahko izpolnili in tako dosegli namene, ki smo jih s sodelovanjem vseh državljanov vložili v osnutek novega petletnega plana gospodarskega razvoja občine Črnomelj. To prepričanje izvira iz dejstva, da smo v dosedanjem razvoju ustvarili materialne pogoje in obogatili naše izkušnje. Razen tega imamo jamstvo v pripravljenosti in v prizadevanju naših delovnih ljudi, ki nas niso nikoli razočarali — ne v najusodnejših dneh NOB in ne v nič lažjih časih v povojni obnovi in graditvi.

Zato trdno verujem da bo tako tudi v bodoče in da bomo prispevali vsak svoj delež pri graditvi lepše bodočnosti današnjemu človeku in našim bodočim rodovom.

V tem prepričanju, ki izraža hkrati želje, čestitam vsemu prebivalstvu za občinski praznik in mu želim v bodoče čimveč novih uspehov pri vseh naših skupnih naporih!

Naj živi spomin na velike dneve naše narodnoosvobodilne borbe!

JANEZ ŽUNIČ,
predsednik ObLO Črnomelj

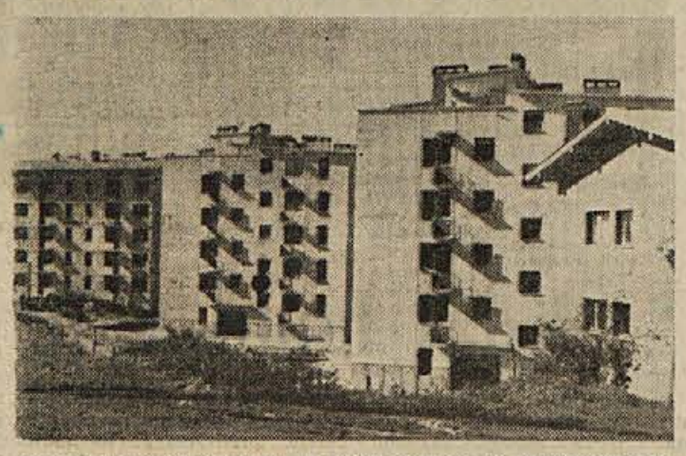

Dva 19-stanovanjska bloka, ki sta že vseljena, in 20-stanovanjski blok v gradnji. Spredaj logarska hiša, ki jo je tudi zgradilo Belokranjsko gradbeno podjetje

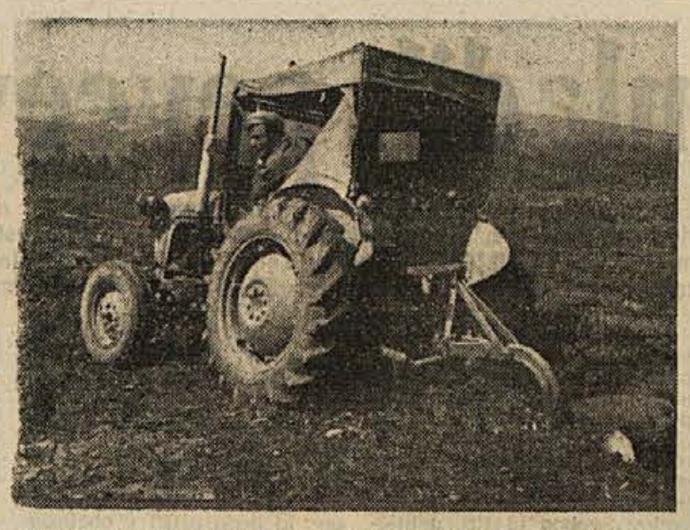

Takole so zarezali prve brazde v nekdanje črnomaljske steljnike. Traktorist tov. Starešinič pravi, da korenine niso mogle ustaviti njegovega »fergusona« (Foto: Jože Škof)

Z majhnimi sredstvi: enkrat več

Trikotaža in konfekcija »BELOKRANJKA« pred velikimi načrti — V novih, svetlih prostorih bo dobilo delo 200 žena — Z 12 milijoni investicij se bo proizvodnja v nekaj letih povečala za 290 milijonov dinarjev

Kolektiv Belokranjke v Črnomlju je pridno delal, vendar je njegove želje po razvoju podjetja in povečanju zmogljivosti preprečeval prostor. Stavba, v kateri deluje obrat, je majhna, niso se imeli več kam širiti. Gradnja novega objekta bi veljala težke milijone, saj bi morali zgraditi stavbo, ki bi zadoščala za razvoj podjetja v daljši bodočnosti. Izračunali so, da bi potrebovali v ta namen okoli 100 milijonov dinarjev. Tolikšna investicija bi bila za kolektiv prehudo breme. Našli so drugo, boljšo in cenejšo rešitev. Preselili se bodo v preurejeno stavbo valjčnega mlina Zora. Oprema mlina je zastarela in ne ustreza več zahtevam sodobne mlinarske proizvodnje, prostore mlina pa bo s primerno preureditvijo s pridom uporabila Belokranjka. Le 12 milijonov jih bo veljalo vse skupaj.

Delavke so bile v sedanjih prostorih utesnjene, toliko da so se lahko premikale med stroji. Preselile se bodo v preurejene prostore z dvorano za konfekcijo, z dvorano za pletiljstvo, z lepo urejenimi sanitarijami, družbenimi prostori, sejno sobo in obratom družbene prehrane. S preureditvijo zgradbe bodo pričeli še ta mesec. Vsi načrti so že pripravljeni. Preselitev ni pomembna samo za kolektiv. V novem, povečanem obratu bo prostora za zaposlitev novih žena in deklet. V občini Črnomelj je na razpolago mnogo ženske delovne sile, prav ta pa bo našla zaposlitev v novi Belokranjki. Še letos bo mesto dosedanjih 48 ljudi delalo v Belokranjki morda že 200 delavk, prihodnje leto pa lahko število zaposlenih naraste na 400. Belokranjka bo pomagala rešiti velik družbeni problem v občini Črnomelj — zaposlitev ženske delovne sile.

Na odseku za delo je že prijavljenih 120 žena in deklet, ki se bodo zaposlile v povečanem obratu Belokranjke. Kolektiv se že zdaj ukvarja z njihovim izobraževanjem. Ko bodo stopile za stroj, bodo že poznale njegove osnovne lastnosti in bodo lahko takoj proizvajale. Na predavanjih jih poučujejo strokovnjaki iz podjetja, pa tudi Delavska univerza priskoči na pomoč, če je potrebno. Proizvodnjo bo treba zaradi večjih zmogljivosti in novih strojev reorganizirati, dosedanje delavke pa bodo v obratu prevzele vodilna mesta kot strokovno usposobljene delavke v proizvodnji.

V letu 1960 so naredili za 72 milijonov bruto proizvodov. Po letošnjem proizvodnem načrtu bi morali narediti za 96 milijonov blaga, zaradi rekonstrukcije obrata pa ga bodo naredili vsaj za 160 milijonov dinarjev. Prihodnje leto se bo proizvodnja še povečala: narasla bo na 200 do 360 milijonov dinarjev. Že letos bo prispelo nekaj novih strojev domače proizvodnje, prihodnje leto pa jih bodo kupili še nekaj v inozemstvu. Začeli bodo izdelovati pletenine najnovejših modnih vzorcev. Proizvodnja bo tekla po tekočem traku. Vse to bo kolektiv Belokranjke zmogel z lastnimi sredstvi.

M. J.

LIČ je prerasel obleko

LIČ je nastal kakor čez noč. Bolje bi rekli: prenovil se je. Leta 1920 je zrasla tam belokranjska zvonarna. Ko so partizani osvobodili Belo krajino, so bile v njenih prostorih do osvoboditve vojaške partizanske delavnice. Po osvoboditvi je v njej, dokler se ni preselil v nove svetle prostore, domoval BELT. Delavnice, v katerih so prej skoraj neprenehoma odmevali zveneči udarci kovine, so ostale nato nekaj let zapuščene. Lani 19. februarja pa je začel tam nastajati nov obrat LIČ, Livarska industrija, Črnomelj.

Že dva meseca po tem, ko se je pričela proizvodnja, so v LIČ uvedli delo v dveh izmenah. Tudi to je bilo kmalu premalo. Danes delajo v treh izmenah, zmogljivosti obrata pa so 100-odstotno izkoriščene. Odkod toliko naročil? Izdelujejo trgovsko litino, sanitarno litino in strojne odlitke po danih naročilih in načrtih. Delajo za vse grosiste v Sloveniji ter tudi za tiste v Hrvatski, Srbiji in Dalmaciji. Lani bi morali po proizvodnem načrtu izdelati 200 ton raznih litin, izdelali so jih 261 ton. Proizvodnja bi morala po vrednosti doseči 37 milij. 44 tisoč dinarjev, ustvarili pa so 63 milijonov 500 tisoč dinarjev vrednosti.

Kdo je izpolnil tako velike naloge? Delavci in delavke, ki do dneva, ko so prišli v livarno, še nikdar niso videli postopka, po katerem nastanejo vratca za peč, rešetka, pogonski ustroj za šivalni stroj, plošča za štedilnik, sifon za odtok vode in vrsta drugih odlitkov, so se sproti učili. Mladi podjetje jih je našlo neuke na cesti in na polju. Delo je bilo njihov najboljši učitelj. Dogradili so prostore stare zvonarne, noč in dan teče razbeljena kovina v kalupe in brnijo brusilni stroji.

»Koliko boste naredili letos?« smo vprašali. »81 nas je zdaj v kolektivu. Približno 100 ton odlitkov v vrednosti 120 do 140 milijonov dinarjev bomo zmogli,« so povedali. Nagrajujejo po delu, zato vsak hiti in se trudi ustvariti čimveč. Vse pogodbe za leto 1961 so že podpisane, le kakšne posebne usluge bodo še lahko prevzeli in za toliko presegli proizvodni načrt. Prostori so premajhni, sicer bi lahko naredili mnogo več.

Zaupali so nam: ne bo več dolgo, ko se bodo selili v nove prostore! Investicijski biro v Novem mestu jim že pripravlja načrte. Novi LIČ bo imel enkrat večje zmogljivosti od dosedanjega in sodobno tehnično opremo. Črni sajasti livarji bodo dajali družbi mnogo več kot danes, čeprav je tudi to, kar dajejo danes, mnogo.

Ena občina - ena zadruga

Kmetijska zadruga Črnomelj je sestavljena iz področja, na katerem je prej delovalo 6 kmetijskih zadrug, KPZ Črnomelj ter prej samostojno manjše posestvo. 2.541 kmečkih gospodarstev z 20.389 ha kmetijskih zemljišč obsega, od tega je 6.578 ha obdelovalne zemlje in 9.540 ha gozdov. Njeni lastni proizvodni obrati se raztezajo na površini 500 ha, med njimi je 420 ha obdelovalnih površin, kar je 10 odst. vseh takšnih površin v občini.

Kmetijska proizvodnja v občini Črnomelj ima pred seboj dve poti: kmetijstvo in gozdarstvo. Precejšnji predeli so za kmetovanje neprimerni, zato bodo kaj kmalu zagospodarili na njih gozdarji. Gozd, ki ga bodo zasadili, bo prinašal mnogo več kot kmetovanje. To se bo zgodilo predvsem na izrazito kraškem svetu in na višinskih predelih.

Centralni zadružni svet je na prvem zasedanju že ustanovil dva proizvodna obrata v zadrugi. Oba bosta poslovala na podlagi samostojnega ekonomskega računa. Prvi proizvodni obrat je kmetijski. Sestavljajo ga delovišča Krasinc, Lokve, Dragatuš in Okljuk, drugi obrat je gozdarski. Ta bo opravljal gozdnogojitvena dela, investicije in izkoriščanje v zasebnih gozdovih. Imel bo tudi svojo drevesnico. Oba proizvodna obrata bosta imela delavski svet kot organ delavskega samoupravljanja.

Kmetijski proizvodni obrati zadruge obsegajo zdaj približno 500 ha povšin. Zadruga jih bo povečala z zakupom in odkupom zemljišč ter z nadaljnjimi agromelioracijami steljnikov. Približno 60 ha steljniških površin in 200 ha gozdnih površin bodo z melioracijskimi deli v bodočnosti usposobili za kmetijsko proizvodnjo. Najugodnejši so pogoji za živinorejsko proizvodnjo. Vzporedno s tem bodo na vseh obratih morali pridelovati zadostne količine živinske krme, žit, zelene krme ter silaže.

Po proizvodnem in investicijskem programu bi potrebovali za socialistično proizvodnjo na zadružnih obratih 180 milijonov dinarjev investicijskih sredstev. Tu so všteti izdatki za vse objekte, upravne prostore, stanovanja, vodovod in kmetijske stroje. Zadruga bo letos prispevala iz svojih skladov v te namene 15 milijonov dinarjev. To vsoto bodo uporabili za udeležbo pri najetju posojil. 105 milijonov sredstev je že zagotovljenih.

Na melioriranih steljniških površinah v Dragatušu in na Krasincu bodo zgradili tipske hleve za krave. 400 stojišč z izmolzišči bo veljalo 23 milijonov dinarjev, gradnja hlevov za teleta pa 38 milijon. dinarjev. V hlevih bo prostora za 1.200 telet. Živinorejski obrati bodo dajali vsako leto 400 ton pitanih goved in 35 ton smetane. Posneto mleko bodo uporabljali za krmljenje telet. Krave bodo dajale mleko in mlada teleta, z mlekom pa bodo pitali teleta.

Za strojno obdelavo površin bodo potrebovali več kmetijskih strojev. Zadruga ima zdaj 14 traktorjev, kupiti jih bo morala še 6, za kar potrebuje 18 milijonov dinarjev. 10 ha hmeljevih nasadov je že rodnih.

Razen s svojo proizvodnjo se bo zadruga še naprej ukvarjala tudi z razvijanjem pogodbene proizvodnje z zasebnimi kmečkimi proizvajalci. Kmetovalci bodo vsako leto zredili približno 4 tisoč prašičev ter manjše količine žit in krompirja. Proizvodnja krme se bo povečala zaradi odloka o agrominimumu v travništvu. Na sedežih nekdanjih kmetijskih zadrug bodo še naprej delovale nove poslovne enote KZ, v okviru le-teh pa prejšnji zadružni sveti. Poslovne enote bodo opravljale enake dejavnosti kot prej zadruge, le knjigovodstvo in obračun strojnega ter prevoznega parka bo opravljala zadruga centralno. Kmetijski stroji bodo shranjeni na treh področjih: na Krasincu, Dragatušu in Črnomlju. Centralni zadružni svet bo upravljal vso zadrugo. Imel bo 80 članov, med njimi bo 25 neposrednih proizvajalcev iz zadružnih obratov, drugi pa bodo voljeni iz vrst zasebnih proizvajalcev, članov zadruge.

Nerešeno je le še področje Starega trga, ki je prerevno, da bi bilo samostojna poslovna enota v zadrugi, preveliko pa, da bi ga priključili drugam. Vse kaže da se bo tudi to področje lahko kot nova poslovna enota združilo v novi, veliki Kmetijski zadrugi Črnomelj.

Miloš Jakopec

Predstava KPD »Mirana Jarca«

V soboto zvečer je gledališka družina kulturnoprosvetnega društva »Miran Jarc« v Črnomlju zaigrala »Dva ducata rdečih rož«. Gledalci so bili z delom in nastopom zadovoljni in si le še želijo, da bi jih društvo večkrat prijetno razvedrilo.

J. K.

V ČRNOMLJU: NOCOJ *ustni časopis*

Mestna organizacija Socialistične zveze delovnega ljudstva priredi drevi ob 19.30 v dvorani Prosvetnega doma USTNI ČASOPIS s sodelovanjem časnikarjev Dela, Dolenjskega lista in RTV Ljubljana. Nastopili bodo tudi domači javni delavci in zabavni ansambel. Nagradno žrebanje kuponov brezplačnih vstopnic ne zamudite!

IEV v Semiču: lastni uvoz in izvoz?

Semiški obrat IEV iz Ljubljane je, ko so ukinili ljubljansko podružnico te tovarne, dobil nalogo: Sami boste izdelovali kondenzatorje! Iz Ljubljane bodo dobili še nekaj strojev in drugega materiala, že za letos pa so se odločili povečati letno proizvodnjo od sedanjih 368 milijonov dinarjev na 1 milijardo. O tem je več povedal predsednik obratnega delavskega sveta:

»Gre namreč za to, da se podružnice nekako specializirajo. To marsikdaj poveča proizvodnjo, predvsem pa izboljšuje kakovost. Ljubljanski in naš obrat sta imela le 600 milijonov letne proizvodnje, 1 milijardo bomo dosegli le, če bodo stroji postavljeni pravočasno. Ni vseeno, ali jih namestimo v začetku ali na koncu leta. Prav tako bomo morali za 15 do 20 odstotkov povečati delovno silo. Razumljivo je, da še najbolj vpliva na proizvodnjo povpraševanje po nekaterih izdelkih. Izdelamo 3 do 4 milijarde raznovrstnih kondenzatorjev, s čimer pa za zdaj krijemo samo potrebe domačega trga.«

Na vprašanje, kaj predvideva petletni perspektivni plan, je tovariš predsednik dodal:

»Predvsem dve stopnji razvoja: povečati in obnoviti je treba obratni prostor. Do zdaj je zazidanega le okrog 20 odstotkov. Sploh je naša želja da čimprej uresničimo načrte. Če bodo pogoji ugodni, lahko računamo, da bo znašala proizvodnja 1965 2 milijardi dinarjev. — Potrebovali bi še deset navijalnih strojev.«

Obratni delavski svet ima pred seboj mnogo nalog. Njihova želja: lastni uvoz in izvoz. Sami bodo služili devize.

I. Z.

Črnomelj ob svojem letošnjem prazniku

Spomin na 19. in 20. februar 1944, ko je v Črnomlju prvič zasedal SNOS (Slovenski narodnoosvobodilni svet), časti občina Črnomelj vsako leto kot svoj občinski praznik. V nedeljo zvečer je bila v okviru letošnjih prireditev v Prosvetnem domu igra »Dva ducata rdečih vrtnic«, včeraj popoldne pa šahovsko tekmovanje črnomaljskih ekip. Drevi ob 19.30 bo v dvorani Prosvetnega doma **»Ustni časopis«**, ki ga prireja podružnica Novinarskega društva iz Novega mesta s sodelovanjem časnikarjev Dela, Dolenjskega lista in RTV Ljubljana. Jutri, v petek ob 8,30 bo **slavnostna seja občinskega ljudskega odbora v Črnomlju**, v soboto 18. februarja pa bo ob 19,30 **slavnostna akademija s kulturnim sporedom.**

DELOVNI KOLEKTIV

RUDNIK KANIZARICA

POZDRAVLJA DELOVNO LJUDSTVO, POSEBNO PA RUDARJE ČRNOMALJSKE OBČINE, TER JIM ZA OBČINSKI PRAZNIK ISKRENO ČESTITA

Od 4 na 12 milijard

Nekaj podatkov iz osnutka predloga petletnega plana gospodarskega razvoja občine Črnomelj v letih 1961—1965

Vsakega črnomaljskega občana bo verjetno zanimalo nekaj podatkov o razvoju gospodarstva pa tudi negospodarskih panog v občini v naslednjih petih letih. Podatke smo vzeli iz predloga petletnega plana.

Družbeni bruto proizvod vseh panog gospodarstva se bo v petih letih povečal od približno 4 na skoraj dvanajst milijard dinarjev. Največ se bo povečal v industriji (od 1,7 na 7,1 milijarde), v kmetijstvu od 1,3 na 2.2 milijarde (privatni sektor) in od 103 na 273 milijonov v socialističnem sektorju, v gradbeništvu od 330 na 600 milijonov, v gostinstvu od 172 na 213 milijonov, v obrti od 325 na 975 milijonov. Trgovina bo povečala promet od 655 milijonov na 1 milijardo, kmetijske zadruge pa od 500 milijonov na 632 milijonov. Število zaposlenih v socialističnem sektorju se bo v istem obdobju povečalo od 2175 na 3387.

Največji porast do leta 1965 je predviden v naslednjih industrijskih obratih in podjetjih (porast je povezan z rekonstrukcijo podjetij in obratov):

BELT od 2800 ton sive litine na 6300 ton. Brutoprodukt na zaposlenega bo znašal v tem podjetju ob koncu petletke okoli 6 milijonov dinarjev.

RUDNIK KANIŽARICA bo povečal proizvodnjo premoga na 90.000 ton.

IEV, OBRAT SEMIČ predvideva porast brutoprodukta od 368 milijonov na 2 milijardi.

BELSAD V ČRNOMLJU bo povečal brutoprodukt od 137 na 575 milijonov dinarjev.

Proizvodnjo bo zaradi rekonstrukcije povečala še opekarna Kanižarica, pri obrtnih podjetjih pa Kovinar, Mesnica, Pekarija, Elita in še nekatera.

Predvidena je ustanovitev frizerske delavnice na Vinici in v Semiču, dnevna oskrba Vinice, Dragatuša, Adlešič in morda še Gradca s kruhom in mesom. Adaptirati nameravajo več trgovin itd.

V GOSTINSTVU predvidevajo (spet) dograditev hotela v Črnomlju, preureditev večine gostinskih lokalov, povečane zmogljivosti doma na Mirni gori, dograditev campinga na Vinici in popravilo ceste Mirna gora — Planina.

NEBOTIČNIK V BELI KRAJINI

V naslednjih petih letih je predvidena zgraditev dveh 10-nadstropnih stolpnic. Skupno bodo zgradili v občini 200 eno in dvosobnih stanovanj in samskih sob. Razen tega bodo zgradili poslovno stanovanjsko stavbo za lekarno, kjer bo tudi 6 trosobnih stanovanj. Privatnikom bodo dali posojilo — seveda k njihovi udeležbi — za 25 stanovanj.

KAJ SE ŠE OBETA ČRNOMALJSKIM OBČANOM

V naslednjih petih letih bo predvidoma urejenih še več stvari.

VODOVOD: uredili bodo čistilno napravo pri rezervoarju na Griču pri Dobličah, vodovod Črnomelj — Cerkvišče — Krasinec ter Dobliče — Gornja Paka. Postavili bodo zadostilno postajo vodovoda Dobliče, razširili in prenovili v Črnomlju in okolici vodovod, v Semiču pa bodo pripravili načrte za prenovitev vodovoda in začeli z deli.

KANALIZACIJA: rekonstruirali bodo glavni kanal v Črnomlju in uredili čistilne naprave. Razširili bodo kanalizacijsko mrežo v skladu z obnovo cest in ulic.

CESTE IN ULICE: uredili bodo cesto v Črnomlju od Elektro do Lovskega roga in napravili pasažo pri Kvasici v Balkovčevi ulici (leta 1961). Uredili bodo cesto od Lovskega roga do vključno trga Črnomelj (leta 1962), od trga do glavnega mostu in v stranskih ulicah (leta 1963). Uredili bodo ulico 21. oktobra v skladu z gradnjo blokov, ulico Pod smreko, Zupančičevo cesto do spomenika na Griču, zgradili oporne zidove in uredili trg Pod lipo ter cesto Belokranjskega odreda. Modernizirali bodo Zupančičevo ulico ter uredili cesto na Mirno goro.

ELEKTRIFICIRALI BODO VASI: Črešnjevec, Mala Lahinja, Knežina, Bistrica, Topli vrh, Nova Lina, Drežnik, Marindol, Pavičiči in Zastava.

JAVNA RAZSVETLJAVA: uredili bodo moderno javno razsvetljavo novega stanovanjskega naselja Pod smreko in Ulice 21. oktobra. Prenovili bodo staro javno razsvetljavo v Črnomlju in Semiču.

TRŽNICE: v Črnomlju bodo zgradili novo tržnico in uredili tržni prostor. Postavili bodo javno tehtnico.

PROMET: uredili bodo avtobusno postajo v Črnomlju.

JAVNE ZGRADBE: dogradili bodo Komendo, kjer bo sodišče, dokončali obnovo gradu in zgradili pošto. PRALNICO si bodo tudi uredili v Črnomlju.

ŠOLSTVO IN PROSVETA: dogradili bodo šolo v Dragatušu in zgradili 7 učilnic za osnovno šolo v Črnomlju. Dogradili bodo viniško osnovno šolo, adaptirali ostale šole in nabavili potrebno opremo. Opremili bodo kino dvorani v Dragatušu in na Vinici ter pripravili vse za gradnjo dvorane v Adlešičih. Dogradili bodo spomenik padlim borcem Bele krajine na Griču ter obnovili in vzdrževali sedanje spomenike.

ZDRAVSTVO: pripravili bodo načrte za gradnjo Zdravstvenega doma v Črnomlju, zgradili splošno in zobno ambulanto na Vinici ter opremili prostore za zobno ambulanto v Semiču.

CESTE: modernizirali bodo cesto Metlika — Črnomelj — Vinica.

x

Nakazane so le večje negospodarske investicije, ki bodo izvršene v naslednjih petih letih. Gradnje se bodo začele, ko bodo na razpolago finančna sredstva in urejeno vse potrebno. Gradili bodo po prioritetnem vrstnem redu.

x

Kot osnova za skoro trikratno povečanje brutoprodukta so sestavljalci plana vzeli: prekoračitev lanskega plana (40 odst večja proizvodnja kot leta 1959), da bodo mobilizirali za izvršitev plana vsa prosta sredstva gospodarskih organizacij in občine, da se bo povečala proizvodnja zaradi večje storilnosti in boljše organizacije dela ter da bodo prenovili nekatere gospodarske objekte.

Trikratno povečanje brutoprodukta niso »mačje solze«. Plan je lep a velik. Če ga bodo izvršili, o čemer ne dvomimo, se bo blaginja občanov občutno dvignila.

J. P

OD IDEJE DO TOVARNE

INVESTICIJSKI BIRO, NOVO MESTO, podjetje za ekonomsko, tehnološko in gradbeno projektiranje, po prvem letu svojega dela, uspehov, načrtov in pričakovanj za bodočnost

Sto let so na hribčkih okoli Ravnega samo pasli, orali in sejali. Če je kdo potreboval pesek za hišo, da je nasul pot ali kaj drugega, ga je nakopal spodaj v dolini. Potem je tam blizu stekla avtomobilska cesta. Prišli so ljudje z vrtalnimi stroji in domačini so ugibali. »Pesek iščejo!« so se nasmihali in zmigovali z rameni, kako čudni so ti »ženirji« iz mesta z dolgimi latami in zabojčki, v katere so previdno vlagali vzorce iz globine 5, 10, 15 in 25 metrov.

Nato je vse utihnilo. V mestu pa so o tem veliko govorili: na okrajnem ljudskem odboru in v pisarnicah Investicijskega biroja; pobuda se je združevala z idejo: povečati narodni dohodek in proizvodnjo v naših krajih.

»Tu leži več kot 200 milijonov ton najboljših kremenčevih peskov! Vsa Zahodna Nemčija nima niti treh takih nahajališč kot je naše Ravno, čeprav jim ne manjka ne peska ne tovarn za steklo in za kremenčeve zidake! Dve sto let bi lahko izdelovali iz te dragocene surovine kaj ... ‚KAJ'.«

Ta »kaj« se je zavrtal ljudem v možgane kakor vijak. V mapah so se začeli kopičiti podatki geologov, inženirjev gradbene stroke, mnenja kolektiva podjetja »KREMEN«, ki naj bi postalo investitor nameravanih gradenj. Tehnolog in drugi specialisti INVESTITORSKEGA BIROJA v Novem mestu so izoblikovali predlog:

Na Ravnah predlagamo zgraditev TOVARNE PENJENEGA BETONA: 70.000 kub. metrov na leto; dobava v poljubnih profilih po željah gradbenih podjetij, bodisi v obliki stavbnih elementov, nosilcev in pod. Zraven tega obrata naj stoji **TOVARNA KREMENČEVIH ZIDAKOV:** letna proizvodnja 13 milijonov 536 tisoč kosov zidnih enot. Proizvodnja v obeh obratih: izrazit primer avtomacije. Docela mehanizirana obrata bosta zaposlila le 112 ljudi. Kompletna investicija za oba dela znaša 910 milijonov dinarjev. Za vso strojno opremo je mogoče dobiti inozemski kredit. V naši državi ni še nobene tovarne te vrste. Gradijo sicer dve podobni tovarni, ki pa ne bosta delali po našem sistemu, niti ne s polno avtomacijo.

Res, nobenega posebnega povoda ni za kakršenkoli jubilej; ne gre za reklamo in ne za iskanje dela. Ni še minilo leto dni, kar je bilo 20. maja 1960 registrirano v Novem mestu novo podjetje, o katerem vedo mnogi še danes zelo malo, marsikdo pa tudi ničesar. Zato se vam predstavlja

INVESTICIJSKI BIRO, PODJETJE ZA EKONOMSKO, TEHNOLOŠKO IN GRADBENO PROJEKTIRANJE.

7. oktobra 1959 je OLO v Novem mestu na dveh listih papirja izdal odločbo št. 01-I-187, s katero je Okrajni ljudski odbor podjetje ustanovil in mu določil tele naloge:

- **Raziskovanje in proučevanje možnosti za investicijsko vlaganje v gospodarske in negospodarske panoge na področju okraja Novo mesto;**
- **priprava in izdelovanje investicijskih programov;**
- **izdelovanje investicijskih projektov v gradbenem, tehnološkem in ekonomskem pogledu od idejnih zamisli do dokumentacije, ki jo zahteva banka za odobritev posojila, kakor tudi glavnih projektov;**
- **izvrševanje vsakovrstnih uslug investitorjem;**
- **prevzemanje nadzora in pomoči pri realizaciji investicij.**

Z 800.000 dinarji začetnih osnovnih in obratnih sredstev je kolektiv začel svoje delo. Za njim je prvo leto dni življenja, načrtov in prvih uspehov.

Ali jih poznamo dovolj? Danes se vam predstavlja.

Tako se je začelo.

Ideji in spodbudi je sledil investicijski program in idejni projekt. Zamisli mnogih strokovnjakov — vmes so bili načrti inženirjev, geologov, ekonomistov, tehnologova študija s predlogi in skice, fotografije podobnih strojev v inozemstvu, sheme za obratovalni proces, predračuni za izkope, gradnje, montažne stavbe novega obrata, skice za polnjenje avtoklav, mehanizaran odvoz in nakladanje gotovih izdelkov, skice dovoznih cest in priključka na avtomobilsko cesto, pa predračuni vseh instalacij, vse navadno še v dveh variantah — so začele dobivati jasnejše oblike. Desetkrat je bilo treba vse podatke, predloge, študije in načrte prekopirati in zvezati v lične mape in knjige, da so lahko šli programi na ogled in potrditev v Ljubljano in naprej v roke Investicijski banki.

Prvim projektom bo sledil še glavni projekt. Potem bodo nekega dne pripeljali na Ravno bagerje in mehanične lopate bodo začele odkrivati zemljo. Dotlej pa morajo biti pripravljeni vsi, tudi najmanjši načrti za sleherni vijak, cev, podstavek in stroj, za električno in vodovodno napeljavo. Ekonomske, tehnološke in gradbene študije za projekt RAVNE so medtem narasle vsaj za 50 kg teže; v njih je zbrano dragoceno gradivo, ki kaže pot od ideje do nove tovarne.

Ko bodo na Ravnem prišli iz strojev prvi kremenčevi zidaki in prvi kubiki penjenega betona, se ljudje v okolici ne bodo več posmihali inženirjem; stodvanajstim domačinom bo laže in prijetneje rezati kruh sebi in svojim otrokom. Iz domače zemlje bomo jemali njene zaklade in jih preoblikovali v izdelke, ki jih danes tako zelo potrebujemo: v kremenčeve zidake in penjeni beton. Iz proizvodnje obeh obratov na Ravnem bo mogoče na primer zgraditi: iz penjenega betona do 2000 stanovanj, iz kremenčevih zidakov pa 900 stanovanj na leto.

Ustanoviteljevi načrti se uresničujejo

Delo, ki smo ga pravkar opisali, je predmet poslovanja mladega kolektiva INVESTICIJSKEGA BIROJA v Novem mestu. Okrajni ljudski odbor ga je ustanovil, ker je živo občutil potrebo po podjetju, ki bi s pomočjo znanstvenikov in praktikov raziskovalo in proučevalo možnosti, kako povečati proizvodnjo v domačem okraju, kako najpametneje vlagati nove investicije v gospodarstvo in izven njega. Že prvo leto je docela potrdilo koristnost zamisli ustanovitelja. INVESTICIJSKI BIRO je sprojektiral programov za skupno vrednost 12 milijard in 80 milijonov dinarjev, od česar odpade na bodoče gospodarske investicije v okraju 97,7 % in 2,3 % na negospodarske naložbe. Če primerjamo interni plan mladega podjetja z realizacijo v prvem letu njegovega obstoja, je treba ugotoviti: plan 15 milijonov din, kot »bruto proizvod podjetja«, je bil presežen za 240 odstotkov. Primerjajmo še vrednost izdelanih investicijskih in idejnih projektov ter glavnih projektov za nekatere naročnike s stroški za to delo: 36 milijonov planske realizacije proti 12 milijardam sprojektirane vrednosti. Na stroške projektiranja odpade dobre 3 promile, kar je prav gotovo izredno nizka številka.

INVESTICIJSKI BIRO v Novem mestu si je že v prvem letu obstoja izbral specialno področje: projektiranje industrije gradbenih materialov, lesne industrije, turizma in gostinstva, kar v celoti odgovarja tudi potrebam in načrtom okrajnega perspektivnega razvoja, pravtako pa je v skladu s smernicami programa razvoja gospodarstva v LR Sloveniji za obdobje 1961 do 1965. S stanovanjskimi problemi se podjetje ne ukvarja. INVESTICIJSKI BIRO ni projektiral nobenega stanovanjskega bloka, zaradi nujnih potreb pa je pripravil nekaj projektov za javne stavbe. Izkoriščanje domačih bogastev — nekovinskih rudnin, lesa, lepot narave za turizem in pod. — je osnovna dejavnost za projektiranje v novomeškem INVESTICIJSKEM BIROJU.

OLO planira v novi petletki precej investicij; samo v industrijo bomo vložili predvidoma po 5 in pol milijarde dinarjev na leto. Brez pravočasno in temeljito pripravljenih programov ter projektov danes sploh ni mogoče razpravljati o kakršnikoli investiciji. Samo lani so dodelile banke industriji v našem okraju 3 in pol milijarde. Lani sprojektiranih 12 milijard je najboljši dokaz, kako potrebno je delo INVESTICIJSKEGA BIROJA, ki mora delati programe vsaj za 3 do 4 leta vnaprej; pove pa nam tudi, kako zelo nam je tako podjetje manjkalo že prej in da je bilo ustanovljeno pravzaprav že nekoliko pozno. Že v tem kratkem letu obstoja pa je z delom docela upravičilo svoj obstoj.

Pomembna naloga, ki si jo je kolektiv INVESTICIJSKEGA BIROJA postavil na prvo mesto, je želja spremljati investitorja od ideje do realizacije — se pravi od prvih zamisli o koristnosti neke nove investicije do trenutka, ko bo stekla proizvodnja v novi tovarni, rekonstruiranem obratu ali povečani delavnici. Vsklajeno z gospodarskim načrtom razvoja v okraju poteka delo INVESTICIJSKEGA BIROJA: njegovi tehnologi, gradbeni inženirji, ekonomisti in drugi strokovnjaki pomagajo raziskovati, v katera interesantna področja kaže vlagati zdaj in v bližnji prihodnosti večja alj manjša sredstva. Surovinska baza, možnosti za prodajo izdelkov na domačem in tujem trgu, vprašanje konkurenčnosti, morebitne devizne kalkulacije, skladnost načrta z republiškim in zveznim družbenim planom, problem kadrov in dolga vrsta drugih vprašanj — vse to je treba poznati in vedeti, ko dobivajo želje in ideje svoje prve konkretnejše oblike v osnutkih bodočih planov. Z vsemi temi nasveti je treba naročniku-investitorju vsak čas postreči, med že začetim delom pa budno spremljati tehnologijo, saj se na svetu vedno vse spreminja in kar je bilo na primer lani v kakšni panogi še moderno, je letos že malce zastarelo. Dopolnjevati programe z najnovejšimi tehnološkimi izsledki je prav zato dolžnost projektiranja.

Ko je revidiran in potrjen idejni projekt, sledi izdelava glavnega projekta. Vmes je treba pripraviti za banko zahtevek za posojilo, to je dolga, zapletena vrsta obrazcev, pravzaprav ekonomska študija. Sledijo kontakti s proizvajalci opreme, vedeti je treba vnaprej za kreditne pogoje, dobavne roke, morebitne nakupe strojev ali opreme v tujini, spet z dobrim poznavanjem tehnologije po svetu.

Kako JE INVESTICIJSKI BIRO kot prvo projektivno podjetje v državi organiziralo posvetovalno in nadzorno službo za investitorje, nam pove ponudba, ki jo lahko preberete na tej strani. Je samo dokaz več, da hoče podjetje investitorjem pomagati in jih spremljati na vsej poti: od ideje do tovarne.

Kaj je v mapah z naslov »IZDELANI PROJEKTI«

Obrata za izkoriščanje kremenčevega peska na Ravnah smo že omenili. IBN je izdelalo investicijski program v tehnološkem in ekonomskem pogledu tudi za **TOVARNO RAVNEGA STEKLA v Novem mestu.** Proračunska vrednost investicije: milijarda in 458 milijonov din, od tega za obratna sredstva 190 milijonov. Vrednost bruto produkta na leto 2 milijardi in 300 milijonov, kapaciteta nove tovarne pa bo znašala 4 milijone 425.000 kvadr. m ravnega 2 mm stekla. Rentabilnost tovarna: 87 %. Slovenija bo z novim objektom pokrila vse svoje potrebe po ravnem steklu, nekaj pa ga bo moč kasneje tudi izvažati. Kljub silno kratkemu roku so bili projekti pravočasno izdelani in tudi odobreni. Tehnološki postopek v tovarni bo najsodobnejši, saj bo mogoče izdelovati steklo vseh debelin od 2 do 20 milimetrov in po posebnem postopku, ki jamči izredno čistost stekla. Osnovne surovine: kremenčev pesek, apnenec in dolomit imamo doma. »KREMEN« bo dvignil svojo sedanjo proizvodnjo peskov od 50 do 90.000 ton letno, kasneje pa celo na 150.000 ton. To, kar imamo v domačih tleh, bomo pošteno izkoristili.

Program **TOVARNE ZDRAVIL »KRKA« v Novem mestu** za nov obrat antibiotikov (investicija 800 milijonov din) je delo IBN. Izdelan je program tudi za Prehranbeno industrijo v Črnomlju za proizvodnjo sadnih koncentratov.

Pomoč lesni industriji v okraju

Za **KOPITARNO v Sevnici** je IBN izdelal program strojne rekonstrukcije in nato načrte za kompletno rekonstrukcijo ter preselitev tovarne na sedanje travnike ob Savi. — **MIZARSKA PRODUKTIVNA ZADRUGA v Sevnici** bo po zaslugi projektov IBN povečala proizvodnjo od 162 na 542 milijonov din letno. Program kompletne rekonstrukcije (za 400 milijonov investicij) bo dal skupnosti še več specialnih izdelkov tega znanega kolektiva, ki slovi doma in po svetu po stilnem pohištvu, opremah za reprezentančne stavbe in izdelavi pohištva po specialnih naročilih.

Izdelan je bil tudi projekt za **MIZARSTVO v Brestanici** in za **NOVOLES v Novem mestu,** ki bo preselil obrat drobnega pohištva v Stražo, s čimer bo izboljšal pogoje za obratovanje, z večjo koncentracijo podjetja pa bodo ustvarjene možnosti za uresničitev lesno industrijskega kombinata na Dolenjskem.

Sinter pepel in cementarna na Senovem

Odlaganje pepela je postajalo za **Termoelektrarno v Brestalnici** iz leta v leto težji problem. Namesto da bi metali pepel v potok in z njim še nadalje onesnaževali vodo, bodo zdaj pridobili na leto 35.000 t sinter pepela za gradbeni material. Samo tri take tovarne so doslej v Evropi; brestaniška bo četrta. Za 270 milijonov din investicij (pri čemer je vštetih 80 milijonov, ki so že bili namenjeni za odpepeljevanje iz elektrarne s tem, da bi pepel odlagali v neko veliko globel) bo zgrajen obrat za izdelovanje materiala, ki je podlaga za enega izmed tipov lahkega betona. Lahko ga bodo konfekcionirali v formate, v vsakem primeru pa je to dober, lahek in zanesljiv izolacijski material iz odpadka, ki bi sicer šel v smeti. Osnovna ideja za sinter pepel izvira že od ELESA, kjer je na tem delal inž. Kobler.

Izdelan je investicijski program za obrat **ISKRE v Novem mestu,** v katerem bodo izdelovali selenske usmernike. 117 ljudi bo izdelalo na leto za milijardo dinarjev vrednosti; rentabilnost obrata znaša 102 %, predračunska vrednost investicij pa 170 milijonov na osnovna in 253 milijonov za obratna sredstva.

V izredno neugodnih pogojih in rekordnem času je kolektiv IBN pripravil s sodelovanjem sorodnega biroja v Trbovljah projekt za novo **CEMENTARNO NA SENOVEM.** Investicija 4 milijard bo omogočila proizvodnjo 200.000 ton prvovrstnega portland cementa vseh kvalitet. Senovčani imajo z novim objektom izredno srečo: kvalitetne surovine — apnenec ,lapor in kremenčev pesek — so na kraju samem, tik nad bodočo tovarno. Redke so tovarne na svetu, ki bi imele tako ugodno lego! Premog, s katerim bodo kurili peči, bo dajal rudnik, ki počasi zmanjšuje proizvodnjo; ne bo treba graditi nove separacije, ker bo rovni premog dober za cementano. Električno energijo bo dajala brestaniška termoelektrarna. Rešen bo problem odpadnih voda v senovški dolini in eksistenčno vprašanje rudarjev. Med elektrarno in rudnikom bo stala nova cementarna, s čimer bodo kar najbolj izkoriščeni vsi naravni viri, obrat pa bo popolnoma mehaniziran.

Primer senovške cementarne kaže, kako važno je spremljati načrte investitorja tudi potem, ko je idejni projekt že gotov. Investicijski biro je potem, ko je bil projekt v roku oddan na natečaj, študiral razmere v cementni industriji naprej in prav pred kratkim ugotovil, da so se pokazale možnosti za nekatere najnovejše tehnične izboljšave, ki bodo zmanjšale investicije za približno 400 milijonov dinarjev zaradi nadaljnje izpopolnitve tehničnih naprav in dodatkov po najnovejšem sistemu. Če lani ne bi bili pravočasno izdelani projekti za novo cementarno, se zdaj verjetno ne bi mogli v našem okraju pogovarjati o novi cementni industriji na Senovem...

Turizem — zlata jama, z katere še ne jemljemo dovolj...

Med naravne zaklade štejemo v okraju predvsem tudi lepote naših krajev. Že večkrat smo ugotovili, da nam je avtomobilska cesta odprla pot v svet, da je to naša žiladovodnica. Razvijati pa moramo turizem predvsem na vseh stranskih vejah te velike aorte — vzdolž stranskih cest in potov, kjer vabijo gradovi in doline, reke in potoki, ribištvo in lov, muzeji, zdravilišča, zgodovinske in naravne znamenitosti, spomeniki iz let NOB in še marsikaj, s čimer je Dolenjska s Spodnjim Posavjem in Belo krajino zares bogata.

Načrti INVESTICIJSKEGA BIROJA? V izdelavi je projekt novega hotela v Sevnici, sledila bo ureditev Hmeljnika, program za dolino Kolpe, za Gorjance (verjetno z večjim hotelom), ureditev Mirenske doline in še kaj. Trenutno najvažnejša naloga pa bo kompleksna ureditev Žužemberka za letošnjo proslavo 20-letnice vstaje, katere središče bo ta starodavni kraj ob Krki. Biro že pripravlja projekte za konservacijo gradu, ureditev muzeja in gostinsko-turističnega objekta v gradu, odstranitev ruševin, ureditev trga, prestavitev vodnjaka, sodelovanje pri obnovi ceste Ivančna gorica—Žužemberk—Straža.

Ni slučaj, da si je INVESTICIJSKI BIRO izbral tudi turizem in gostinstvo za predmet svojega udejstvovanja; obe področji sta sestavni del v planu predvidenih prizadevanj, da tudi s tema gospodarskima panogama pomagamo našim krajem do večjega razcveta. Prav tu pa je načrtno in strokovno delo še posebno pomembno. V sodelovanju z OLO, z gostinsko in turistično zbornico in s komunami bo INVESTICIJSKI BIRO vložil vse sposobnosti svojega kolektiva, da bomo tudi turizem v okraju izgrajevali na najsodobnejših načelih.

Pri objektih, ki so bili začeti že prejšnja leta, novi INVESTICIJSKI BIRO lani ni sodeloval, zato jih tu tudi posebej ne omenjamo.

Lani: 140 naročil!

Da je bilo novo projektivno podjetje potrebno, nam pove tudi register njegovih lanskih projektov: 140 naročil! Ustanovitev domačega investicijskega biroja potrjuje v praksi misel o decentralizaciji takih služb in njihovi specializirani prilagojenosti lokalnim potrebam.

V novomeškem okraju bomo v prihodnjih letih še marsikaj zgradili, obnovili in povečali. Pri vsaki investiciji bo vprašanje rentabilnosti, smotrnosti naložbe, čedalje važnejše. INVESTICIJSKEMU BIROJU se obeta po vsem tem, kar smo pravkar našteli (omenili pa smo samo nekatere glavne objekte, ki jih je lani projektiral IBN), še veliko hvaležnega dela. Ga bo zmogel s sedanjim kadrom? Zdaj je kolektiv zaključena, strokovno in ekonomsko utemeljena celota 17 ljudi, izmed katerih je 7 fakultetno izobraženih strokovnjakov; imajo inženirje, gradbenike, arhitekte, ekonomiste in druge uslužbence, povečali pa bodo število stalnih nameščencev na 25, kar zahtevajo potrebe, dovoljujejo pa prostori, ki so si jih pridobili. Iz skromnega začetka se je podjetje po prvem letu že tolikanj finančno okrepilo, da je lahko razporedilo na sklade 12 milijonov dinarjev. Uporabili jih bodo izključno za ureditev prostorov in sorazmerno drago opremo; samo razmnoževalni aparat stane na primer milijon dinarjev.

Vse delo v kolektivu je akordirano; vedno so roki naročnikov izredno kratki in ni se še zgodilo, da bi kdo izmed investitorjev dejal, da se mu ne mudi. Ker so uslužbenci plačani po učinku, se vsak do kraja potrudi, da kvalitetno in pravočasno izpolni naloge. Delo jih pri tem tako zaposli, da ne iščejo drugih honorarnih služb, saj se zavedajo, da terja dobro projektiranje celega človeka. Prav zato bodo število uslužbencev še povečali. Pri vsem tem pa je bil INVESTICIJSKI BIRO v Novem mestu lani precej pod planiranimi osebnimi prejemki sorodnih jugoslovanskih podjetij, v katerih je prišlo leta 1959 na enega zaposlenega 637.500 din prejemkov, v IBN pa lani 469.000 dinarjev, kar pomeni, da so za 33 odstotkov pod povprečjem.

Težava, ki ovira projektivna podjetja, tare tudi INVESTICIJSKI BIRO v Novem mestu: premalo časa jim puščajo naročniki. Vedno se mudi, vedno je treba hiteti in se ozirati na roke razpisov in bančnih natečajev. Drugod po svetu je tako, da projektirajo objekt na primer dve leti, gradijo pa ga največ leto dni. Pri nas je žal dostikrat prav narobe: projekt bi moral biti gotov za vsako ceno v nekaj mesecih ali največ v pol leta, potem pa gradimo objekt tudi 2 in celo 3 leta. Prav na projektanta pa vse kaže s prstom, če ni kaj prav in ne teče tako kot si investitor želi. Tudi v INVESTICIJSKEM BIROJU se dobro zavedajo, da mora biti projekt tak, da bo investitor od izvajalca del vsak trenutek lahko zahteval, kako mu mora objekt graditi, instalirati oziroma opremljati. Zato hočejo oddajati samo kvalitetna dela, nikakor pa ne želijo več primerov kot je na primer naročnik, ki jih je priganjal k delu, da so še in še hiteli podnevi in ponoči, ko pa je dobil projekt, ga mesec dni ni oddal na revizijo.

Načrtno projektiranje se začne ob rojstvu nove ideje. Prilagojeno mora biti naravnim pogojem predvidenega dela, vse do kraja je treba vnaprej tehtno premisliti, dodobra preštudirati, primerjati in soditi z različnih vidikov, oceniti s stališča potreb in koristi domačega kraja in širše jugoslovanske skupnosti, šele potem pa pride na vrsto mehanična opata in bager.

Tako načrtno in kvalitetno delo je tudi delovni program mladega INVESTICIJSKEGA BIROJA v Novem mestu, ki se vam predstavlja danes s svojim programom in z dosedanjimi uspehi ter problemi.

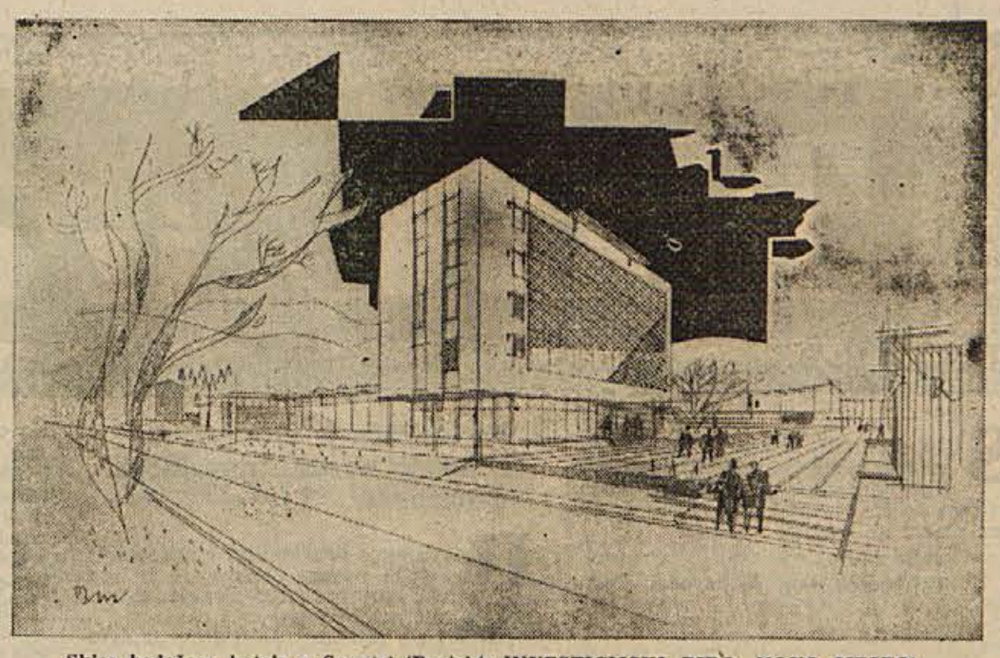

Skica bodočega hotela v Sevnici (Projekt: INVESTICIJSKI BIRO, NOVO MESTO)

TA PROSTOR SMO ODSTOPILI INVESTICIJSKEMU BIROJU, NOVO MESTO

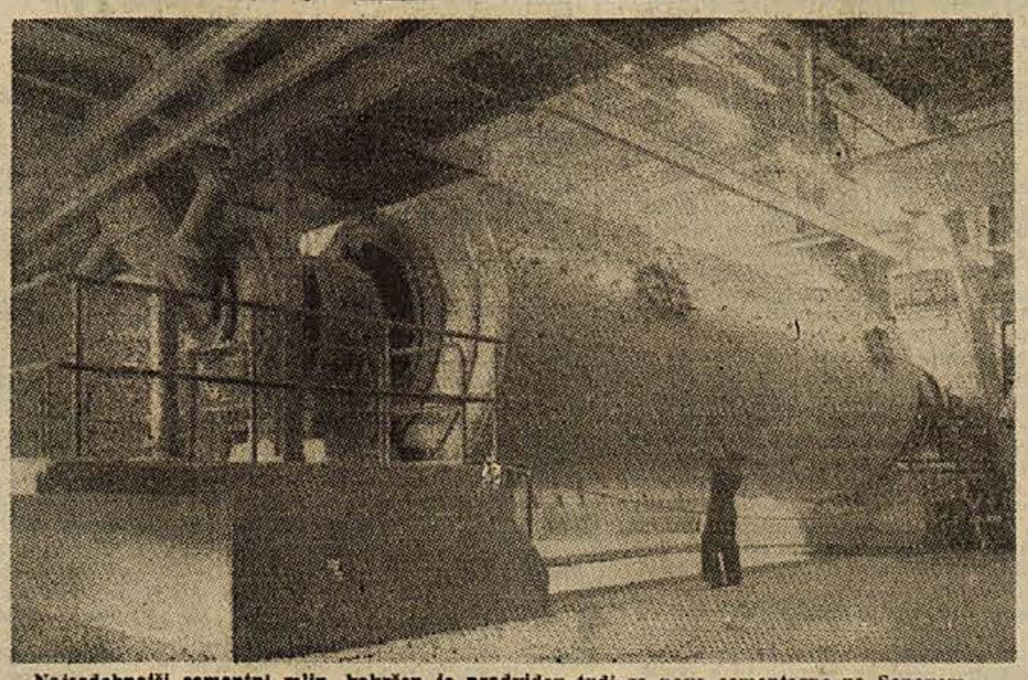

Najsodobnejši cementni mlin, kakršen je predviden tudi za novo cementarno na Senovem

SPOŠTOVANI INVESTITOR!

Projektivno podjetje »INVESTICIJSKI BIRO« v Novem mestu je kot prvo v državi organiziralo posvetovalno in nadzorno službo za investitorje.

Zagotovilo si je skupino strokovnjakov, ki lahko na željo investitorja organizirajo na kateremkoli gradbišču v LRS lokalen, splošen ali projektantski nadzor vseh vrst gradbenih, obrtniških in instalacijskih del.

Kvaliteto betonskih in armirano-betonskih del na Vaši gradnji lahko spremljamo stalno z našo leteče ekipo, ki na željo investitorja v dogovorjenih ali pogodbeno določenih časovnih presledkih analizira svež beton na Vaših objektih pred vgraditvijo in izda takoj po zaključeni analizi, ki sledi že v nekaj urah, izvid o kakovosti betona in vseh betonskih sestavin. Za tak način preiskave in nadzora je naša ekipa najbolje opremljena.

Ekipo vodi strokovnjak-specialist za vprašanja kakovosti gradiva in gradbenih del. Poleg kakovostne kontrole svetuje Vam in Vašim izvajalcem glede organizacije in Vam pomaga, da lahko gradbena dela v poljubni fazi izgradnje končate kvalitetno in čim ceneje.

Investicijski biro prevzema obračun gradbenih del in Vam lahko preskrbi lokalne nadzorne organe za vodenje gradbene knjige in gradbenega dnevnika.

Na Vašo željo vodi pogajanja za prevzem gradbenih, obrtniških in instalacijskih del z izvajalci, prav tako pa Vam svetuje pri izbiri gradiva in dobaviteljev.

Investicijski biro posreduje ponudbe domačih in inozemskih dobaviteljev strojne opreme in Vam v vsakem oziru pomaga pri izvedbi Vašega investicijskega programa.

Na Vašo željo Vam pošljemo strokovnjaka, ki Vam bo podrobno razložil naše metode kontrole kakovosti in nadzora ter Vam predlagal naše pogoje za stalno posvetovalno in nadzorno službo v zvezi z Vašimi investicijami.

Nadejamo se, da se boste sedaj ali v bodočnosti poslužili posvetovalnih in nadzornih uslug, ki Vam jih nudimo in Vas tovariško pozdravljamo!

INVESTICIJSKI BIRO — NOVO MESTO.

TBC iz oči v oči

Naš današnji sestavek vas seznanja z življenjem na Oddelku za tuberkulozo pljuč Splošne bolnišnice v Novem mestu. Včasih je bila tuberkuloza zanesljivo smrtna bolezen, danes pa jo morejo zdravniki z modernimi zdravili popolnoma pozdraviti. Tudi na Dolenjskem je primariju dr. Smrečniku, dr. Zakrajšškovi, dr. Trobišu in njihovim sodelavcem uspelo zmanjšati njen obseg na minimum. Opravili so ogromno delo: pregledali so skoraj sto tisoč državljanov. Umrljivost na njihovem področju se je od leta 1951 do letos zmanjšala od 6,62 na 2,25 smrtnih primerov na deset tisoč prebivalcev. Lahko rečemo, da se bliža čas, ko tuberkuloze kot bolezni ne bo več. Zdaj pa prisluhnite reportaži o ljudeh, ki ji danes še gledajo v obraz.

Sedel sem tako, da sem svoje nove prijatelje lahko neprisiljeno opazoval. Vprašujoč, kratek pogled je zdrsnil od časa do časa z igralnih podobic po mojem plašču ali čevljih.

»Here je adut...«

Tisti trenutek sem se zavedel. Tedni, meseci...

»Štiham!«

Zdaj je seveda prepozno. Samo še nekaj minut v svoji srajci in hlačah, potem pa vsa meglena bodočnost v progasti pidžami in rjavem plašču iz velvetona...

Preoblekel sem se v kopalnici. Nehote mi je obstal pogled na nekem robu nove garderobe, kjer so bile uvezene nerodne, rumene črke:

TBC.

»Ti boš crknil!« so mi razložili pozneje v sobi. Vsekakor lep pozdrav in prijetna tolažba. Če hočeš napisati poročilo o neki stvari, moraš biti sam zraven. Novinarji v Kongu in Laosu stoje v isti vrsti z jurišnimi bataljoni, torej tvegajo življenje, da bi pisali reportažo. Kaj pa jaz?

Z mano je drugače: Jaz pišem reportažo, ker sem tvegal življenje!

Nekaj besed v pojasnilo

Kot mene nekoč je danes tudi vas prav gotovo spreletel srh, ko ste zagledali prve tri črke našega naslova. Res je: TBC pomeni tuberkulozo — jetiko, sušico —, nekdaj eno najhujših bolezni, ki je sledila kot zvest stražar revščini, lakoti in nehigienskim razmeram. Od takrat je ostal njen strašni sloves in naš trepet pred njo, čeprav bolezni v tistem pomenu besede, ko si bil zapisan smrti, čim se te je dotaknila, ni več.

Tudi mene je spreletavalo, ko sem nekoč obiskal prijatelja. Živo sem si predstavljal, kako mi kobacajo bacili v usta in nos. Zdelo se mi je celo, da sem dobil nekaj stopinj vročine. Niti sanjalo pa se mi ni, da je prav toliko teh drobcenih Kochovih živalic na vsakem (čeprav skrbno umitem) kozarcu v gostilni, na vsaki kljuki, na vsakem dinarju, v kinu, v zraku, skratka povsod!

Zakaj pa potem ne zboli več ljudi?

Saj jih. Veliko. Morda vsi, če ne vsi, pa skoraj vsi. Le da se malokdo tega zaveda. Naše telo ima namreč proti bacilom svojo »milico«, ki jih takoj ko vstopijo zgrabi in...

točno!

— prav od te bitke je odvisno vse. Če je milica dovolj močna, da vsiljivce nažene, smo krizo preboleli, ne da bi sploh vedeli za to. V nasprotnem primeru se boj nadaljuje. Organizem pošilja na napadeno mesto vse več miličnikov (majhnih belih krvnih telesc), ki jih sam proizvaja. Seveda se ta napor povečane proizvodnje pokaže tudi na zunaj s povišano temperaturo, nato s splošno utrujenostjo, potenjem ponoči...

Telo se bori, dela in — própada. Dobra hrana in počitek mu pomagata; težaško delo, prehladi, neredno življenje mu jemljejo še tiste moči, ki jih puščajo Kochovi bacili!

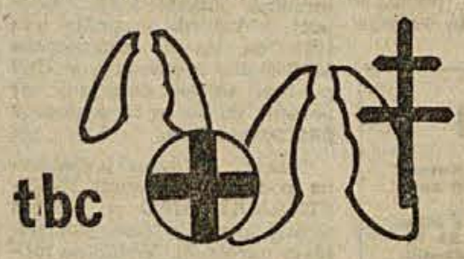

Zato je najboljša obramba pred jetiko — zdravje!

Smešno! Pa je le res:

bacili se raje naselijo takrat, ko je telo oslabljeno zaradi bolezni (pljučnica, gripa) in tam kamor najlažje pridejo. Ker so tako majceni in lahki, da plavajo po zraku, jih najprej potegnemo s sapo v pljuča. Tukaj je lepo toplo, sveže krvi za hrano dovolj — poizkusimo...

Na križišču je presunljivo zajokala sirena reševalnega avtomobila

Ustavil se je pred našimi vrati.

»Fantje, novega dobimo!«

Tudi zgornje nadstropje, kjer so ženske, je bilo polno radovednih obrazov.

Šofer je s pomočnikom izvlekel iz avtomobila škripajoča nosila. Na njih je ležal bled, suh fant s svetlimi brčicami:

»Silvo! Silvo je spet prišel,« so se prepadeno spogledali.

Silvo je doma nekje iz Bele krajine. Dvakrat ali trikrat je bil že tukaj in preden je prvič prišel, so mu bacili pospravili že dobršen del pljuč. Vsa zdravniška umetnost mu ni mogla pomagati več kot zakrpati ostanek in strogo zabičati, ko je odhajal:

»Glej, da boš pameten! Ne ženi se tako, pusti skrbi drugim in misli nase!«

POGLED NA POSLOPJE ODDELKA ZA PLJUČNE BOLEZNI NOVOMEŠKE BOLNIŠNICE V KANDIJI

»Bom, bom...« je nestrpno prikimaval Silvo, v duhu pa že videl, kako spet veselo drvari in poganja konjička po dišečih brazdah.

Vrnil se je s krvavim izmečkom. Reševati ostankov ostanek je nehvaležen posel. Ne da se napisati kakšni občutki te spreletavajo, ko vidiš človeka, ki je z mislijo še ves v svojem gozdu, pri volēh, med trtami — v prsnem košu pa mu plahuta krvava praznina... To je groza počasnega umiranja.

Naša reportaža

Vendar — zdravniki so čudodelniki. — Spet je prišel dan, da so lahko dejali:

»Glej, da boš pameten. Ne ženi se tako, pusti skrbi drugim in misli nase!«

»Bom, bom...«

Pripeljali so ga nazaj v reševalnem avtomobilu z rdečo peno na ustih. Pripovedoval je še, da bo kupil njivo, prodal junca in da ima opeko za novo hišo že naročeno. Zdaj leži že tretji teden na visoko podprtem vzglavju in oči ima zaprte. Diha kratko in sunkovito. S čim neki? Vsi napori zdravnikov in bolničarjev in strežnikov, vsi poizkusi, vse prečute noči, vsa zdravila, vse zaman! Silvo nima več pljuč!

»Kaj ko bi ga dali domov?«

Ta trenutek se je zbudil iz nezavesti. Oči so mu zasijale s poslednjim ognjem, presunljivo je zašepetal:

»Ne, samo ne domov...! Doma... bom umrl!« in spet je spustil utrujene veke. Silvo je vedel, da greš lahko domov samo kadar si zanesljivo zdrav ali pa kadar...

V nedeljo popoldne ga je obiskala žena. Kdo ji bo povedal kaj jo čaka jutri?

Silvo je dobil injekcijo, ki podaljšuje življenje za štiriindvajset ur. Pri zavesti je in živahen. Kaj, če se mu le obrne na bolje?

Pred hišo se je ustavil »rdeči križ«. Silva so oblekli in zdaj ga na nosilih nesejo v avtomobil. Pol petih je, vendar smo vsi na oknih in nihče bi nas ne mogel zadržati, da se ne bi poslovili od fanta.

So že pri vratih. V tem trenutku se je Silvo dvignil za nekaj centimetrov, se z muko nasmehnil, pomahal z levico in spet omahnil na blazino. Veke na oknih so zatrepetale:

»Si videl kako...«

Skozi stisnjeno grlo ni mogel nihče odgovoriti. Bilo je tiho kot za pogrebom. Nosila so zacvilila nekje v možganih in vrata so rezko tlesknila v zapahih.

Čez štiriindvajset ur je umrl.

»Preluba gospa dohtar...«

Dokler z inštituta ne sporoče dvakrat ali trikrat, da v bolnikovem pljunku (izmečku, kulturi) niso našli bacilov, ne more nihče domov, pa čeprav je zdrav kot riba. Marsikdo ostane še dalj, da pa le ne bi bilo prehudo, spuste zdravniki po temeljitem posvetu koga tudi na »dopust«. Zadnjič so šli domov oče in zdravnike zdaj malce skrbi, saj so minili že trije dnevi, kar bi morali biti nazaj, pa jih še ni.

Zunaj rahlo rosi iz teme in ura gre že proti deveti, ko zaškripljejo vhodna vrata. Dežurna zdravnica se razveseli:

»O, oče! Ste vendar prišli, smo že mislili, da ste se izgubili!«

»Pršu, pršu! Kaj pa bom?«

Zaslutili smo, pravzaprav zavohali...

»Ja oče, saj ste fajhten!«

»Kaj ne bom, ko pa pada. Luba moja ženska, to ni taku ajnfoh. Sm mislu, de bu pršu trahtar orat, pa kar lije! Zato sem pa tud urlaub podaljšou! Morte malu razumet kolk mam jest dela doma!« in možakar rahlo poboža zdravnico z dvema prstoma po licu.

Obeta se ‚hec' in publika se že zbira po hodniku. Zdravnica tipa očeta pod suknjičem, če je morda premočen in ga prepričuje naj gre spat, on pa se ne da odgnati:

»Preluba gospa dohtar, povejte mi no kaj je z mojo kulturco! Bom šu hmal domu?«

Zdravnica zmaje z glavo: »Saj ste komaj prišli,« ko pa začuti v očetovi malhi polliterico s kačjo slino, pripomni v splošno veselje navzočih:

»Oče, oče! Poglejte vašo kulturco...«

»Ja, to je pa za prjatlne!«

»Kar zase prihranite, ampak za jutri, ne za danes. Zdaj se greva preobleč in spat, pa bo vse dobro!«

»Dobro? Mar nisem dober? Sej sem trezen!«

»No, trezen ravno ne, kaj?«

»Hedu pjan pa tud ne!«

Dan je podoben dnevu

»Že grějo!«

»Kdo je danes?«

»Dohtar!«

Vsi vedo kdo je ‚dohtar', kdo ‚dohtarca' in kdo ‚primar'. Več zdravnikov namreč ni na oddelku in tako so si ti trije zlahka razdelili »funkcije«, morda nekoliko težje dolžnosti, saj morajo izmenoma dežurati na oddelku, razen tega pa še obiskovati dispanzerje v Žužemberku, Trebnjem, Črnomlju, Kočevju in Novem mestu. Če bi imel dan kaj več ur, bi še morda šlo, tako pa — seveda, plačani so z dinarji, z več dinarji kot morda kakšna uradnica, ki ji je edina skrb, da ne bi turška ob pol desetih ušla po kuhalniku in se takoj nato že lahko pripravi, da ne bo zamudila pravočasnega štarta pet minut pred drugo uro...

»Dobro jutro!«

Res je ‚dohtar'. Vizita, ki jo vodi, se pozanima za temperaturo, predpiše tablete, pokara koga, če je sinoči razgrajal...

In potem se začne počitek. Glavna naloga bolnika je, da počiva in jé, spet počiva, kaj malega pojé, se sprehodi pod balkonom, še kaj pojé in gre čimprej spat.

Lahko si mislite, da je tak delavnik za človeka, ki je garal od vida do vida, korenita sprememba. Hitro se popravi in najhujša nevarnost je mimo. Vendar, na žalost, počitek in jedača nista vse — mogoče niti pol ne! Spanje in tek sta namreč odvisna od dobrega razpoloženja. Marsikomu se stoži po delu, po ženi, po dekletu, po domu. Skrbi za posestvo in družino mu ne dajo miru. Bolnišniški dnevni red vsak dan bolj ubija in namesto da bi šlo na bolje gre na slabše.

Besedo hrepenenje preprost človek malo pozna, tukaj pa ga lahko vidiš z vlažnimi očmi naslonjenega na ograjo verande, kako komaj vidno premika ustnice in s pogledom sledi meglicam vse od vijoličastega Roga, dokler ne izginejo nekje za Gorjanci.

Hrepenenje, hrepenenje.

Tukaj šele se začno najhuje težave za zdravnike: odkriti in zdraviti bolezen na pljučih je z današnjimi sredstvi lahko, uspešno zdraviti kompleksno dušo tuberkuloznega bolnika pa zna le malokdo...

Nekaj visi danes v zraku

Prišel je »en nov«.

Na obrazih glavnih navihancev, starih pacientov, žari nedolžno veselje:

»Ta ga bo pa tolkel!«

Popoldne mine kot bi trenil in težko je reči ali vzbuja večje zanimanje »ta nov«, ki »ga bo tolkel« ali pa kino, ki tudi samo enkrat na teden poživi hišo...

Vse lépo hitro mine in tudi kina je kmalu konec. Dežurna sestra ugaša luči po sobah in iz najbolj pridnih postelj že prihaja rahlo žaganje.

»Ta nov« se trudi na vse kriplje, da bi zadremal. Misli se mu pode po glavi in skozi odprta vrata je čez teraso slišati šumenje vode, ki pada iz korita pri bližnjem mlinu. Vse je mirno...

»Škrt, škrt!«

Kaj je to?

»Škrt, škrt, škrt!«

Lavdon! Novinec se zdrzne in si pomane oči: saj škrta pod njegovim vzglavjem!

»Škrt, škrt!

Miš!

Seveda!

Kot nor skoči pokonci in mahne z blazino po žimnici, da kar zabobni po verandah.

»Škrt, škrt!«

Zahvala

Na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice smo v četrtek, 26. januarja, doživeli prijetno presenečenje, ko je igralska skupina SVOBODE »DUŠAN JEREB« iz Novega mesta uprizorila igro »Za stanovanje gre«, ki nas je zelo razveselila. Za nas je vsaka taka prireditev veliko doživetje in bi želeli, da bi nas igralska skupina še večkrat razveselila s svojim obiskom.

Žal je pri nas stiska glede prostora, dvorana je premajhna, razen tega pa še zasedena z bolničarsko šolo; stalnega odra nimamo, imamo le željo, doživeti vsaj drobec tega, kar doživljajo ljudje izven bolnišnice saj smo končno tudi mi doprinesli delček k sedanjemu lepemu življenju. Srečni smo in hrabri nas, da tisti, ki današnjo blaginjo uživajo zdravi in srečni v krogu vsojih dragih, ne pozabijo na nas, ki smo mesece in mesece v bolnišnici in hrepenimo po ozdravljenju.

Igralski skupini se lepo zahvaljujemo.

Pacienti pljučnega oddelka

»Madona!« Bumf, bum, tresk! »Te bom al' ne!«

»Škrt!«

Fantje se smejijo pod odejo, novinec pa bumf, bumf!

»Škrt, škrt!«

Kdo neki se bo prej naveličal? Nekdo še vztrajno cuka z dolgo črno nitko, ki škrablja s koščkom lesa v prazni škatljici vžigalic pod zglavjem novega bolnika..

Prohibicija

Liz ima ‚bufet čez'. Včasih se zgodi, da ga kdo od osebja zasači pri prepovedanem točenju, vendar škode ni nikoli velike, ker hrani brihtna buča dragoceno tekočino v stekleničkah od sirupa. Tako nikdar ne morejo odkriti cele zaloge, ki je spravljena po vseh mogočih tajnih tičkih.

»Je prišla dohtarca, pa je pela ko H... Nič si ni dala k' seb, nič, nič, nič! ‚In že spet bufet?' je rekla. ‚Ste spet točil?' pa: Seveda, v čaj sem ga dal!« nam poži... žikne ilegalni birt pa nadaljuje:

»Vidiš, takole nastradaš, ko hočeš ... gim dobro. Potlej pa še reče, da ga in ... pet litrov. Če bi ga res imel, précej ga ... gor: Fantje, pijte! Tako ga pa ne bom ... nobenemu več, ga rajši vržem dol čez ... raso! Tudi za ta boljše prijatelje ga ne ... več točil!«

Ta boljši prijatelji seveda drugo ji ... ganljivo moledujejo s svojimi štamperji ... pri Lojzovi postelji in kdo bi bil tako t... ga srca... sicer pa bodo mati v ned... prinesli drugega.

»Al' ne gremo prej damu,

da se bo šajnalu...«

Pa je le moral iti:

»Na, zdaj sem šel pa na rengel, pa... primar rekel, da nimam nobene več ko... ne, da grem lahko domu... Jaz sem ... mislil, da bom tukaj dokler ne bodo češ... zrele...«

Barometer dobre volje

Danes vodi vizito tovariš primar... vendar se je Janez iz Bele kraj... ki je star partizan in sploh kora... fant, vseeno odločil, da poprosi za dop...

»... za deset dni, hišo popravljamo.«

»Pa boste vi zidali?«

»Ne, ne! Samo zraven bom. Saj ven... moram biti zraven kadar se hiša zida!«

»Kdaj pa greste?«

»Jutri, v soboto.«

»Hm, jutri! Da boste lahko v ned... pili,« se nasmeje primarij, med vrati ... požuga: »Kar smo v vseh teh mesecih ... zdravili, lahko v enem tednu stran vrže...

»Viš, viš kako vse ve,« modruje Janez ... odhajajočo vizito. »To pa ne ve kako ... letos malo vina, da ga ne bomo kaj do... pili. Da ga prosim naj mi da deset jur... ne bi tako težko dal...«

Zdaj pripomni še Francelj:

»Bodi vesel, da ima kapico nazaj. To ... znak, da je dobre volje! Če bi jo imel ... čelu, ne bi Janez jutri videl Bele kra... ne...« in se spet loti svoje mreže s co...

»Jože, na rentgen!« pokliče sestra.

Jože je šele dva dni tukaj in mu je t... ba še marsikaj povedati:

»Obleci si haljo, pa karton vzemi ... sabo!«

»Zakaj pa karton?«

»Da te vpišejo, glej ga! Pa blazino...

Jože jo dostojanstveno maha s kartono... in veliko belo blazino pod pazduho po ho... niku, na stopnišču pa se zbere domala ... nadstropja nesmejanih obrazov. Šele »... stra Mirko« na rentgenu pove nič hude... slutečemu Jožetu, da je tisto z blazi... krepka potegavščina...

V »prostem času«

V prostem času« je odprta deb... na cenejše razvedrilo:

»Ja prijatelj, lahko kooperacija nj... mu, ki ima dobro zemljo! Jaz pa dam ... liko za gnojilo in za seme, da mi nič ... ostane, če ni prav dobra letina. Kaj pa k... dar je slaba? Preveč moram tvegati. D... lavcu v tovarni je vseeno ali sije sonce ... pada toča, on ve, da bo na koncu mese... dobil plačo. Jaz pa?«

»Bi šel pa raje v zadrugo?«

»Misliš, da je kar vsaka zadruga d... bra?! Kaj pa če je ravno naša zanič, ... ima dva milijona izgube ob letu?«

Druga skupina se je zbrala okrog vet... rana iz Prve svetovne:

»Boš ti meni pravil, ko sem bil na S... ški fronti pa v Rusiji pa na Nemškem, ... se vrti zemlja okrog sonca? Saj nisem n... saj vendar razločno vidim, da pride son...

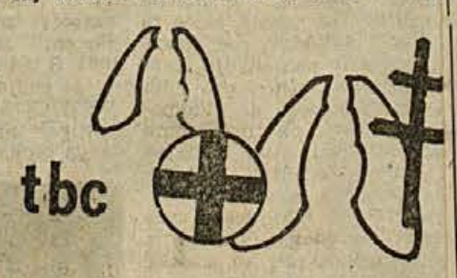

vsak dan naokrog! Da je zemlja okrog ... in da so pod nami tudi ljudje!? Beži, be... najdi si drugega bedaka!«

»Kaj pa santeliti?«

»Ne lomi ga. Kaj pa verjameš cajte... gom, saj veš, da samo lažejo. Jaz jih ... poznam.«

»Fantje, malica!« Jožica je prinesla zv... han pladenj tablet. Fantje se namrdnej... Fuj!

Pa kaj ko nič ne pomaga: vsak dan tr... deset tablet, debelih kot lešniki in zoprn... kot smrtni greh.

Brrr!

In dokler jih ne pozoblješ vsaj de... tisoč, niti kaj dosti ne pomaga. Ali ste iz ... čunali koliko časa to traja?

Zanesljivo se vsakdo nekega dne vse... skupaj naveliča, samo zdravniki ne. Daje... ti pogum in upanje, da se še vedno izpla... živeti, mogoče še bolj kot prej.

Vse drugače znaš ceniti svobodo takra... ko si zanjo prikrajšan in vse drugače c... niti življenje, kadar zauka sova iz visok... črnih smrek na vrtu oddelka.

Sivolasi polkovnik iz sobe številka ... je poslušal samo enkrat: pela je zanj..

MARJAN MOŠKO

ZDRAVI BOLNIM: TELEVIZOR

Uredništvo Dolenjskega lista se je odločilo, da s pomočjo dolenjskih podjetij in naročnikov našega tednika izvede skromno akcijo. Podmladkarji Rdečega križa po šolah v okraju so zbrali za bolnike Pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu čez tisoč knjig za knjižnico, prosvetno društvo SVOBODA »Dušan Jereb«, jih razveseli s svojim programom kadar je le mogoče, mi pa smo sklenili zbrati sredstva, da bi jim lahko v imenu zdravih soljudi kupili televizijski sprejemnik. Nekaj ur programa na dan lahko precej zmanjša enoličnost dolgotrajnega zdravljenja marsikateremu izmed stopetdesetih bolnikov v bolnišnici nad Krko. In stopetdesettisoč dinarjev res ni taka vsota, da je dežela, iz katere so doma bolniki (Kočevska, Bela krajina, Posavje, Suha krajina in Dolenjska) ne bi mogla zbrati. Že jutri pričakujemo prva nakazila na naš tekoči račun št. 606-70/3-24 pri Komunalni banki v Novem mestu, sprejeli pa bomo tudi najmanjše prispevke, ki bi jih posamezniki poslali ali prinesli v naše uredništvo na Glavni trg št. 3 v Novem mestu.

Priskočite na pomoč v človekoljubni akciji! Imena vseh darovalcev bomo po želji sproti objavili v našem listu. Pri vseh nakazilih denarja po pošti navedite na hrbtni strani položnice oziroma na virmanskem nalogu še pripis: »Za televizor bolnikom TBC«.

UREDNIŠTVO
DOLENJSKEGA LISTA

Toliko (in še več, vseh slika niti ni mogla ujeti!) nas je bilo na zadnji letni skupščini kluba v Ljubljani

»Študent« pred preizkušnjo

Ena zunanjih manifestacij študentskega kluba okraja Novo mesto je izdajanje »Študenta«. Ker je bilo na račun lanskoletnega »Študenta« precej kritike, smo se letos zedinili za nekaj oblikovnih in vsebinskih sprememb, sicer pa bomo morali še vedno temeljiti na lanskoletnem programu z nekaterimi dopolnitvami. Da bi lahko bolj tekoče spremljali dogodke v našem študentskem klubu in jih posredovali bralcem bolj sveže, smo se odločili za spremembo »Študenta« iz mesečne priloge Dolenjskega lista v študentski kotiček. Tako tudi ne bomo več strogo vezani na čas; pisali bomo o študentih takrat, ko bo to potrebno.

Če izhajamo iz dejstva, da je »Študent« glasilo študentov novomeškega okraja, tedaj nam samo sebi postane jasno, da bo prinašal vesti iz študentskega življenja in pisal o študentih, vendar pa se bo letos naš uredniški odbor potrudil, da se ozki krog dopisnikov razširi. Lani smo bilo slišati precej kritike na račun našega glasila, zato želimo letos, da napiše v »Študenta« članek ali nekaj misli o nas in o našem delu ter o tem, kaj bi še kazalo pisati v glasilu, tudi kdo, ki ne študira! — Ustanove, podjetja in organizacije imajo gotovo težave s kadri, s podeljevanjem štipendij itd.

Zanimivo bi bilo za nas in za bralce spoznati se pobliže z določenimi problemi. Zakaj ne bi izvedeli, kakšen je odnos študenta do ustanove, ki ga štipendira, ali pa tudi obratno? Vemo, da so nepravilnosti in ravno te je treba odpravljati. Moramo pa poudariti, da nam ne gre za načelne članke, ki bi na dolgo popisovali nekatere nerešljive probleme, temveč težimo, da se v našem kotičku objavljajo čisto določeni primeri nepravilnosti, ki jih bomo kritično osvetlili ter povedali svoje mnenje. To je samo en primer, kako lahko poživimo »Študenta«, možnosti pa je seveda še več. Dobrodošel nam bo vsak koristen in tehten nasvet, kako izboljšati glasilo, nikakor pa ne želimo, da bi bilo toliko dostikrat precej neutemeljeno izrečene kritike, kot je je bilo lansko leto.

V našem prizadevanju nam gre za sintezo mišljenj, na podlagi katerih bomo lahko prišli do marsikaterega koristnega zaključka.

Razumljivo je, da ne bomo odklanjali tudi kakšnega leposlovnega prispevka, nikakor pa ne težimo, da bi naš kotiček postal zgolj literarna priloga. K sodelovanju pa vabimo tudi ilustratorje.

Koristno bo za študente in za stipenditorje, če se bolj natanko seznanimo s skupnimi težavami in jih skušamo skupno reševati preko našega študentskega kluba in njegovega glasila — »Študenta«.

Jože Sintič

Štafeta mladosti v letu 1961

Ne vemo še točno, kdaj bo skozi naše kraje tekla štafeta mladosti. Znano pa nam je, da je letos izhodišče zvezne štafete v Sloveniji — v Crnomlju. Zvezna štafeta bo tekla iz okraja Karlovac do Crnomlja, preko Metlike, Novega mesta, Brežic, Krškega, Brestanice, Senovega in dalje v celjski okraj. Tako bo v našem okraju napravila okoli 100 km. Pri tem ne štejemo številnih lokalnih priključkov iz Zužemberka, Partizanskega Roga, Trebnjega, Sevnice itd. Računajo, da bo letos še več štafet teklo iz partizanskih krajev, zakaj mladina hoče še posebno poudariti praznovanje 20-letnice revolucije. Opozoriti moramo tudi na številne prireditve, ki bodo v krajih predaje štafete.

Obiskujte razstave
Študijske knjižnice
MIRANA JARCA
v Novem mestu!

študent

Tesnejše sodelovanje s terenom

Glede na jasno začrtani program našega kluba je letos skoraj laže spregovoriti nekaj besed o organizacijskem vprašanju kluba in o njegovem delovnem programu, kot je bilo to mogoče ob koncu preteklega študijskega leta. Novi pogledi na vlogo pokrajinskega kluba so se pokazali realni. Klub je prešel iz ozkega okvira družabnega in kulturnega življenja na pot družbeno-politične dejavnosti. To vlogo narekujeta predvsem naslednji dejstvi:

— Klub mora temeljiti na programu ki bo nudil vsakemu posamezniku možnosti najrazličnejšega udejstvovanja.

— Glede na prepotrebno vzgojo študentov je bilo nujno potrebno, da smo poiskali ali pa smo vsaj poskušali navezati stike z dajalci štipendij in drugimi odgovornimi organi v našem okraju.

Redna letna skupščina kluba novembra 1960 je ugotovila napake, pomanjkljivosti in dobre strani dela študentov novomeškega okraja. Na podlagi kritične analize klubovega dela smo z lahkoto sestavili delovnim program za tekoče študijsko leto in ga, časovno vzeto, v celoti uresničujemo. Ne bi našteval posameznih točk, ker vsaka zahteva obrazložitev. V bistvu gre za čim tesnejše sodelovanje med štipendisti in stipenditorji ter za medsebojno sodelovanje študentov in mladine s terena.

Zdi se mi potrebno še enkrat naglasiti dejstvo, da je klub kot študentovska organizacija lahko v veliko pomoč terenu, prav tako pa mora tudi klub dobivali s terena vso pomoč za nadaljnjo uspešno rast. Kljub obljubam in naši iskreni želji po koristnem sodelovanju pa je — žalostno sicer — ostalo vse skupaj več ali manj pri besedah, kar pa ni prav, saj je klub že po imenu vezan na teren in je tu tudi njegovo poglavitno delo. Ni nam vseeno, kako se bomo znašli na delovnih mestih. Ali je res dovolj podpisana pogodba o štipendiji z datumom, kdaj se mora kandidat vrniti z univerze in nastopiti službo? Ni dovolj! In če bi odgovarjali na osnovi konkretnih primerov.

Sestanek kluba s predstavniki gospodarskih organizacij je pokazal klavrno zanimanje za klub. Prisotnih je bilo 138 študentov in dva od 11 povabljenih predstavnikov (predstavnik OZZ in »Krke«), eden pa se je opravičil. Če bomo šli naprej po tej ali podobnih poteh, potem bomo dejansko samo kritizirali, toda ne več študentov, temveč vse tiste, ki so za vzgojo lika mladega strokovnjaka soodgovorni.

Študentje naj bi postali tudi družbeni delavci, ker bodo delali z ljudmi in med ljudmi. S tem bi študent poleg pravic začutil tudi dolžnosti do ustanove ali podjetja, ki ga štipendira, in do svoje najbližje okolice. Le-te pa je treba s pravilnimi metodami dela vzbuditi v vsakem posamezniku. To je tudi osnovni cilj našega celotnega programa.

Jože Skufca

Z OBČINSKE MLADINSKE KONFERENCE V ČRNOMLJU

NE MIMO MLADINE!

Občinska konferenca mladine v črnomaljski občini je pokazala, da se mladi že uveljavljajo v družbenem življenju samo ne v taki meri, kot bi se lahko. Vzrok za to je v tem, ker se mladinski aktivi še niso zadosti utrdili in mladina ne nastopa kot celota, kar se pozna pri raznih akcijah.

V organih delavskega samoupravljanja dela 38 mladincev. S tem številom smo lahko v neki meri zadovoljni. Ne moremo pa biti zadovoljni s številom mladih, ki delajo v oblastvenih organih. Ali res nimamo zaupanja do mladih? Mi vsi smo jih dolžni pripravljati na to, da bodo uspešno sodelovali v organih družbenega upravljanja – ne samo mladinska organizacija! Mladinsko organizacijo sestavljajo mladinci, ki nimajo toliko izkušenj, zato je naloga starejših, da nanje prenašajo izkušnje. Morda ne bi bilo slabo, ko bi se posluževali individualnega izobraževanja. Nikakor pa ni priporočljivo da n. pr. v gospodarski organizaciji poverimo skrb za delo z mladino samo enemu človeku. Dokler se ne bomo vsi čutili odgovorne za vsakega mladinca, toliko časa bomo lahko še govorili, da mladinci premalo sodelujejo. Mladi bodo sodelovali, ko bodo čutili, da jim nudimo za izpolnjevanje možnosti, kakor jih mora imeti danes vsak naš delovni človek.

Mladi so na konferenci postavili vprašanje glede odtekanja mlade delovne sile iz Bele krajine, družbene prehrane, štipendiranja kadrov, izobraževanja mladine, sprejemanja v mladinsko organizacijo, idejno-vzgojnega dela itd. Zavzeli so se, da bodo sodelovali pri občasnih delovnih akcijah in pomagali pri gradnji ceste Gorjanci–Vinica.

Konferenca je uspela, uspehi pa bi bili lahko še večji, če bi doslej posvečali več pozornosti vzgoji mladih kadrov.

Sd.

Protestna resolucija mladine črnomaljske občine

Na občinski konferenci LMS v Crnomlju so sprejeli naslednjo protestno resolucijo, ki je hkrati odraz mladine našega okraja:

Mladina, zbrana na občinski konferenci LMS v Crnomlju s posebnim ogorčenjem spremlja nečloveška dejanja fašističnih ostankov v Trstu, ki napadajo naše rodne brate, naše voditelje in jugoslovansko ljudstvo.

Ti dogodki so nas presenetili tembolj, ker imajo pri nas vse manjšine, tudi italijanska, vse pravice in svobodo. Slovencem in Jugoslovanom pa vse to fašistično navdahnjena drhal v Trstu odreka.

Mladina občine Crnomelj z zaskrbljenostjo spremlja razvoj tržaških dogodkov in se zgraža nad pobesnelimi izzivači miroljubnih Slovencev. Zato odločno zahtevamo, naj italijanske oblasti preprečijo škodljive demonstracije, in to takoj, kajti sicer bi se poslabšali odnosi med Italijo in Jugoslavijo, onemogočeno pa bi bilo tudi mirno sodelovanje v svetu.

Zahtevamo od Glavnega odbora SZDL in CK LMS, naj opozori italijanske oblasti na izzivanje in žalitve Slovencev in jugoslovanskih narodov ter da ukrene vse potrebno, da se naši manjšini v Trstu zagotovi svobodno in nemoteno življenje.

POVEJTE ITALIJANOM, KI NAS DANES KRIVIČNO NAPADAJO, DA BOMO KAKOR V PRETEKLOSTI NASI OČETJE STORILI VSE TUDI MI, DA BODO PRAVICE NAŠIH MANJŠIN V TRSTU ZAGOTOVLJENE!

Crnomelj, 12. II. 1961.

MLADINA NA OBCINSKI KONFERENCI LMS V CRNOMLJU

Občinski ljudski odbor ČRNOMELJ

ZA OBČINSKI PRAZNIK ČRNOMLJA ISKRENO ČESTITAJO Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA NADALJNJI NAPREDEK KRAJA IN OBČINE

Občinski odbor SZDL – Občinski komite ZKS – Občinski odbor ZB – Občinski odbor ZROP – Občinski odbor RK – Občinski odbor DPM – Občinski komite LMS – Občinski odbor ZVVI – Delavsko kulturno društvo Svoboda – Občinska gasilska zveza in ostale organizacije

Opekarna Kanižarica

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM IN MANIFESTACIJAM PREBIVALSTVA ČRNOMALJSKE OBČINE ZA PRAZNIK — 19. FEBRUAR

PROIZVAJAMO VSE VRSTE OTROŠKE, MOŠKE IN ŽENSKE VOLNENE IN BOMBAŽNE TRIKOTAŽE VSEH VELIKOSTI, V RAZNIH BARVAH, PRIZNANE KVALITETE

TOVARNA PLETENIN »Belokranjka« ČRNOMELJ

NAJ ŽIVI 19. FEBRUAR — NAŠ PRAZNIK

Prehrambena industrija Črnomelj

SE PRIPOROČA IN ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK

OB PONOVNEM PRAZNOVANJU 19. FEBRUARJA — PRAZNIKA NAŠE OBČINE — ISKRENO POZDRAVLJAMO VSE PREBIVALSTVO, ŽELEČ NOVIH USPEHOV NA POTI K BOLJŠEMU ŽIVLJENJU

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE ČRNOMELJ

SVOJIM GOSTOM ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK IN SE JIM ŠE NADALJE PRIPOROČA

GOSTILNA IN PREHRANIŠČE »LOVSKI ROG« ČRNOMELJ

VSE KMETOVALCE, ZADRUŽNIKE IN SVOJE ČLANE-KOOPERANTE POZDRAVLJA ZA OBČINSKI PRAZNIK Z ŽELJO, DA BI V LETOŠNJEM LETU NJIHOVO DELO RODILO BOGATE SADOVE

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ

KOMUNALNA UPRAVA, ČRNOMELJ

ČESTITA IN POZDRAVLJA PREBIVALCE ČRNOMLJA IN OKOLICE ZA NJIHOV PRAZNIK

Za občinski praznik Črnomlja čestitamo in pozdravljamo delovno ljudstvo občine ter se toplo priporočamo

Komunalna banka, Črnomelj

DELOVNI KOLEKTIV BELOKRANJSKE ŽELEZOLIVARNE IN STROJNE TOVARNE »BELT« — ČRNOMELJ

čestita k doseženim uspehom vseh kolektivov v podjetjih in ustanovah črnomaljske občine ter iskreno čestita za 19. februar

SPLOŠNO TRGOVINSKO PODJETJE ČRNOMELJ

NUDI POTROŠNIKOM VELIKO IZBIRO BLAGA TER ČESTITA SVOJIM ODJEMALCEM ZA OBČINSKI PRAZNIK

DELAVCE, KMETE, USLUŽBENCE IN INTELIGENCO OBČINE ČRNOMELJ PRISRČNO POZDRAVLJA ZA 19. FEBRUAR

»ZORA« LESNA PREDELOVALNA INDUSTRIJA ČRNOMELJ

PRIPOROČAMO SVOJE IZDELKE IN ČESTITAMO DELOVNEMU LJUDSTVU BELE KRAJINE ZA OBČINSKI PRAZNIK

LITOŽELEZNA INDUSTRIJA, LIČ ČRNOMELJ

KNJIGOVODSKI CENTER ČRNOMELJ in KNJIGARNA IN PAPIRNICA ČRNOMELJ

želita prebivalcem črnomaljske občine še mnogo delovnih uspehov in čestitata za 19. februar – občinski praznik

ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA

Slovenski kongres telesne kulture

I. kongres telesne kulture bo 7. in 8. aprila v Ljubljani — Sklicali ga bodo PARTIZAN Slovenije, ŠPORTNA ZVEZA SLOVENIJE in CENTRALNI KOMITE LMS — Čemu tako majhno število delegatov iz našega okraja?

Zvezni kongres telesne kulture jeseni 1958. leta v Beogradu je imel predvsem manifestativen značaj, sklicatelji I. kongresa slovenske telesne kulture pa imajo namen rešiti konkretne probleme, ki so se pojavili in ki izvirajo iz skoraj stoletne tradicije naše telesne kulture in v mnogočem že zavirajo njeno nadaljnjo rast. Sklepi zveznega kongresa so velikega pomena za nadaljnji razvoj naše telesne kulture in se posledice že poznajo. Seveda pa se na tem kongresu ni dalo vse rešiti, posebno ne problemi, ki so značilni za posamezne predele naše države. V naši republiki so drugačni pogoji kot drugod, zato je treba probleme posebej obravnavati. Nekatere tradicije še zavirajo nadaljnjo rast in razvoj naše telesne kulture. Današnji način življenja in nova praksa zahtevata čimprejšnjo rešitev nekaterih značilnih problemov, ki v naši družbi še onemogočajo skladen razvoj z vsemi ostalimi področji naše družbene dejavnosti.

Da bi proučili probleme naše telesne kulture in nakazali smernice za bodoče delo, so Partizan Slovenije, Sportna zveza Slovenije in Centralni komite LMS sklenili sklicati I. KONGRES TELESNE KULTURE SLOVENIJE. Ta bo zasedal 7. in 8. aprila 1961 v Ljubljani, zbral pa bo delavce iz naših telesnokulturnih in vseh ostalih družbeno-političnih organizacij.

Namen kongresa je, da se na področju telesne kulture zavzamejo jasna stališča, ki bodo naši telesni kulturi utrla enotno pot do uspehov.

Čeprav se je v naši telesni kulturi v povojnem obdobju marsikaj spremenilo in čeprav ima telesna kultura sedaj drugačno mesto in vlogo kot v stari Jugoslaviji, še vedno ni prilagojena zahtevam moderne proizvodnje in sodobnemu načinu življenja naših ljudi. Vzroki za to so v neenotnosti naše telesne kulture, ki je dediščina preteklosti in ponekod še v pomanjkanju pravega razumevanja za telesno kulturo, ki mora zaradi novih zahtev in pogojev življenja živeti in rasti skladno z razvojem proizvajalnih sil in družbenih odnosov.

V začetku marca: občinske konference

Uspešno delo I. kongresa telesne kulture Slovenije je v prvi vrsti odvisno od temeljitih priprav, ki se morajo čimprej pričeti v vseh osnovnih organizacijah, posebno pa na občinskih konferencah za telesno kulturo. Na sestanku vsega članstva osnovne organizacije je treba najprej proučiti vse probleme, ki jih prinaša življenje v osnovni enoti (društvu, klubu, sekciji) in izvoliti iz svojih vrst tovariše in tovarišice, ki bodo zastopali organizacijo na občinski konferenci.

Tam, kjer delujejo, je naloga občinskih zvez za telesno kulturo, da v sodelovanju z Občinskim odborom SZDL in Občinskim komitejem LMS skličejo občinske konference, na katerih morajo analizirati stanje telesne kulture v komuni in izluščiti tiste probleme, ki jih bodo njihovi delegati iznesli na kongresu v Ljubljani. Naloga občinskih konferenc je: proučiti probleme telesne vzgoje v celoti, kar pomeni, da morajo obravnavati poleg telesne vzgoje v družbenih organizacijah tudi obvezno in prostovoljno šolsko telesno vzgojo. Da bi konference uspele, je treba povabiti k sodelovanju predstavnike vseh tistih činiteljev, ki so v kakršni koli zvezi s telesno vzgojo. Gre predvsem za predstavnike zdravstvenih ustanov, komunalne dejavnosti, šolskih svetov, zavodov za urbanizem in vseh ostalih organizacij, ustanov in podjetij, ki imajo pri svojem delu stično točko s problemi telesne kulture. Le taka konferenca, na kateri bodo zbrani strokovnjaki z vseh področij telesne kulture, bo lahko pravilno ocenila trenutno stanje in nakazala smer nadaljnjemu razvoju telesne kulture v komuni.

Sklicatelji kongresa bodo organizatorjem občinskih konferenc, ki naj bi se sklicale v prvi polovici marca, dostavili teze za sestavo uvodnega poročila. Te teze bo treba razviti glede na posebnosti v posameznih komunah. Zajele bodo vse probleme, s katerimi se srečujejo telesnokulturne organizacije pri svojem delu.

Uspeh občinskih konferenc bo odvisen od priprav, zato z njimi ne smemo odlašati. V osnovnih organizacijah naj se skličejo množični sestanki članstva, na katerih se bodo pripadniki društev seznanili z razlogi, ki so narekovali sklicanje kongresa, in s problemi, ki so se pojavili v organizaciji.

Novomeški okraj bo zastopalo le 15 delegatov

Skupni sekretariat Partizana Slovenije in Športne zveze Slovenije je po pooblastilu sklicateljev kongresa določil število delegatov za posamezne občine in okraje. Pri določanju števila so upoštevali razvitost telesne kulture v posameznih komunah. Tako bo imel okraj Celje 19 delegatov (od tega samo občina Celje 10 delegatov!), okraj Gorica 22 delegatov, okraj Koper 21 delegatov, okraj Kranj 30 delegatov, okraj Ljubljana 73 delegatov (samo občina Ljubljana-Center 12 delegatov!), okraj Maribor 32 delegatov in okraj Murska Sobota 12 delegatov.

Novomeški okraj bo zastopalo 15 delegatov. Ta številka je v primerjavi z nekaterimi drugimi okraji očitno premajhna, zlasti pa začudi primerjava z nekaterimi občinami (Ljubljana-center, Celje-mesto). Kot kaže, v Ljubljani še vedno gledajo na Dolenjsko kot na popolnoma zaostalo področje v telesni kulturi, čeprav je bil v zadnjih letih dosežen velik napredek. Čas bi bil, da takšna praksa preneha!

Posamezne občine v okraju bo zastopalo naslednje število delegatov: Novo mesto 4, Videm-Krško, Brežice in Črnomelj po 2 delegata, Metliko, Šenovo, Sevnico, Trebnje in Žužemberk pa po 1 delegat. fm

Skrb za strokovne kadre

Potrebe po strokovnih kadrih, po vodnikih in trenerjih, so v vseh telesnovzgojnih društvih v okraju precejšnje. Večkrat je prav pomanjkanje sposobnega vodniškega kadra povzročilo zastoj v razvoju nekaterih panog, ponekod (Leskovec, Vinica itd.) pa je prav ta problem povzročil, da so se društva znašla pred razformiranjem. Z zgraditvijo Partizanove stavbe na Loki in z zagotovitvijo sredstev za vzgojo kadrov se položaj na tem področju vidno zboljšuje, saj od decembra naprej skoraj ni bilo sobote in nedelje brez seminarja za vodnike te ali one panoge. Doslej so bili izvedeni seminarji za vaditelje rokometa, atletike, odbojke, ritmike, orodne telovadbe in namiznega tenisa — torej v vseh panogah, ki so v našem okraju prijubljene. Sedaj teče že druga serija seminarjev — nadaljevalni seminarji, na katerih si tečajniki, ki so se udeležili prvega seminarja, utrjujejo in dopolnjujejo znanje. Nadaljevalni seminarji so bili doslej za orodno telovadbo in rokomet, v februarju in marcu pa bodo še nadaljevalni seminarji za atletiko, odbojko, ritmiko in tretji seminar za orodno telovadbo.

Udeležba tečajnikov iz posameznih društev ni najboljša, vendar pa je zanimanje za posamezne seminarje vedno večje. V prvem seminarju za vaditelje orodne telovadbe (24. in 25. decembra) je bilo n. pr. 16 tečajnikov in tečajnic iz 11 društev, na drugem (21. in 22. januarja) pa že 24 iz 13 društev. Tudi v ostalih panogah pričakujemo, da bo na nadaljevalnih seminarjih udeležba večja, saj se je dogajalo, da nekateri sploh niso vedeli za tečaje. Krivi so nekateri neaktivni odborniki, ki so razpise in vabila okrajne zveze verjetno neprebrane dali v arhiv. Tudi to se še dogaja, čeprav so taki primeri zelo redki!

V februarju sta bila doslej dva nadaljevalna seminarja. Prvo soboto in nedeljo v februarju je rokometni trener Franc Moljk iz Črnomlja vodil seminar v rokometu, tečajniki pa so obenem opravili tudi sodniški tečaj in izpite. Na seminarju je bilo 12 vaditeljev rokometa iz osmih društev, zanimivo pa je da ni bilo nobenega tečajnika iz Krškega, Brežic in Črnomlja, torej iz rokometnih centrov okraja. Imajo morda že preveč strokovnega kadra?

Drugi februarski seminar je bil preteklo soboto in nedeljo. Seminar za vaditelje namiznega tenisa je vodil zvezni trener Tomislav Terečik iz Ljubljane, udeležilo pa se ga je 13 tečajnikov iz 7 društev. Na seminarju so vaditelji dobili napotke za redno in pravilno delo z naraščajem. Dejstvo je, da so za napredek naraščaja skrbeli doslej le v Novem mestu in Krškem, sedaj pa se obeta napredek tudi v Brežicah, Artičah, Mokronogu, Mirni peči, Stopičah itd. Spet moramo grajati društva iz Metlike, Črnomlja, Šenovega, Brestanice, Žužemberka, Mirne, Cerkelj in Straže, za katera vemo, da gojijo namizni tenis, toda tečajnikov za seminar niso poslala. Res je škoda, kajti društva, ki ne bodo imela človeka, da bi jim pokazal pravilne udarce in sistem treniranja, bodo nujno zaostala. Kot samouk počasneje in teže napreduješ, lahko pa se naučiš tudi nepravilnih udarcev, kar onemogoča napredek. Nadaljevalni seminar v namiznem tenisu bo v aprilu.

Kot je razvidno, se je v našem okraju pričela velika akcija za vzgojo strokovnih kadrov, ki jo je treba vsekakor pozdraviti. Le tako bo lahko telesna vzgoja tudi v našem okraju hitreje napredovala in tudi uspehi bodo kmalu vidnejši. Z dvodnevnimi seminarji, ki so se že v začetku zelo obnesli, bo treba tudi v bodoče nadaljevati. Kratkih seminarjev se tečajniki laže udeležujejo kot tistih, ki jih prirejajo republiške zveze, ker jim ni zanje potreben dopust. Upamo, da bo udeležba na prihodnjih seminarjih še boljša in da bo sčasoma odpadlo tarnanje na občnih zborih, da ni vodnikov, sposobnih voditi oddelek ali trenirati določeno športno panogo. fm.

O delu in načrtih novomeškega Avto-moto društva

Čeprav smo o novomeškem Avto-moto društvu zadnje čase manj pisali, to še ne pomeni, da društvo ne dela. Nasprotno: 54 kadidatov — bodočih šoferjev, se prav pridno izobražuje na dveh tečajih, izmed katerih se je prvi začel že 26. decembra. Tečajniki kažejo veliko vnemo, pa tudi dobri plačniki so, za kar jih je treba pohvaliti. V začetku marca se bo začel tečaj za obveznike predvojaške vzgoje. — Na zadnji seji upravnega odbora AMD so med drugim sklenili, da bodo devizna sredstva, ki jih ima društvo pri SGP Pionir, odstopili OLO oz. okrajni obrtni zbornici. Gospodarska komisija je meditem ocenila stara vozila, last društva, ki bodo prodana na licitaciji (2 avtomobila Mercedes, avtomobil Škoda in motor Panonija).

Investicijski program za gradnjo servisa in garaž je izdelan. Društvo pa nujno potrebuje poligon (prostor za praktično delo s tečajniki); upravni odbor je sklenil, da bo komisija treh odbornikov pregledala prostor pri Pogancih, če bi ustrezal potrebam društva. Na zadnji seji so tudi sklenili, da bo društvo kupilo avtomobil Fiat 600 in motor 175 ccm znamke Puch za poučevanje civilnih tečajnikov. Za inštruktorja v motornih vožnjah bodo kupili usnjeno obleko, rokavice in dve čelade.

Jutri popoldne bo spet seja upravnega odbora AMD, na dnevnem redu so poročila in razprave o delu športne, šolske in gospodarske komisije društva. —k

2

PROTI VSEM BOLEZNIM MODERNEGA ČASA :

JEJMO RAZUMNEJE!

To ali ono osnovno hranilno prvino je do neke meje mogoče nadomestiti z drugo. Drugače povedano, kalorične potrebe — povprečen človek porabi dnevno okoli 2500 kalorij — je mogoče kriti s hrano, ki vsebuje ogljikove hidrate, beljakovine in maščobe v različnih razmerjih.

Obstaja celo zakon — imenujejo ga zakon izodinamizma — ki pravi, da je vseeno, če organizem prejema namesto ogljikovih hidratov maščobe, ali beljakovine namesto maščob, glavno je, da s to ali ono vrsto živila prejme potrebno količino kalorij.

To pravilo ima izjemo. Nekaterih beljakovinskih snovi — aminskih kislin, triptofana, istidina, lisina, cistina — človeški organizem ne more sam proizvajati. Te aminske kisline pa so nujno potrebne za tvorbo tkiv, zato jih telo mora prejemati s hrano, in sicer živalskega izvora. Niti rastlinske beljakovine ne morejo nadomestiti teh dragocenih snovi, ki so neobhodno potrebne za normalno rast organizma v dobi doraščanja.

Potrebe po beljakovinah so precej visoke: odrasel človek jih potrebuje dnevno približno gram na kilogram svoje teže, torej nekako 65 do 80 gramov. Vedeti moramo, da je za 80 gramov teh beljakovinskih snovi treba pojesti vsaj 40 dkg mesa ali sira!

Maščobe so izrazito rezervno živilo. Naš organizem jih lahko sam proizvaja. Težnja sodobne dietetike je, naj bi uživali čim manj maščob. Res je, da vprašanje zveze med zelo mastno hrano in arteriosklerozo (poapnenjem žil) še ni rešeno, nedvomno pa je pametno maščobe v prehrani omejiti.

Določena količina maščob pa je organizmu vseeno potrebna. Nedavna raziskovanja pričajo, da utegne pomanjkanje nenasičenih maščobnih kislin povzročiti hude motnje v delovanju jeter in ledvic.

Povsem neškodljivi so ogljikovi hidrati. Te hranilne snovi so v naravi najbolj razširjene in tudi najcenejše. Zato tvorijo sestavni del prehrane v slabo razvitih delih sveta, mnogo manj pa jih porabijo v gospodarsko razvitih deželah.

Skoraj vsi zdravniki se danes strinjajo s tem, da »absolutne« diete, temelječe samo na eni prehrambeni prvini, niso primerne, vsaj za zdravega človeka ne. Izključno mlečna, vegetarijanska ali sadna prehrana našemu organizmu ni primerna, kajti človek po svoji anatomski in fiziološki zgradbi, po navadah in instinktu ni ne izključno rastlinojed in ne samo mesojed, ampak oboje. Vsakršna preveč enolična prehrana utegne prej ali slej privesti do pomanjkanja vitaminov, rudninskih snovi ali beljakovin.

Vsaka prehrana, kakršne vrste je že, mora zagotoviti dnevno zadostno količino beljakovinskih snovi — pri otrocih 2 do 3 grame na kilogram telesne teže, pri odraslih, kakor smo že rekli, gram na kilogram telesne teže. Od dnevne množine beljakovin naj bo vsaj tretjina živalskega izvora: preskrbe nam jo meso, ribe — tudi konservirane, sušene ali nasoljene — ali sir.

Povedati moramo, da sir lahko popolnoma nadomesti meso v prehrani. Sir ima večjo hranilno vrednost in vsebuje več beljakovin kakor meso; razen tega je tudi cenejši.

Normalna prehrana mora vsebovati obilico sadja in zelenjave. Ne zaradi hranilne vrednosti, ampak zato, ker vsebujeta veliko vitaminov in rudninskih snovi, zlasti kalcija — prvine, ki je v prehrani skoraj zmeraj primanjkuje.

Prav tiste povrtnine, ki so najmanj cenjene in najmanj redilne, vsebujejo največ kalcija; to so cikorija, zelje, pesa, kreša in artičoka. Ne smemo pozabiti, da kuhanje precej zmanjša količino vitaminov, rudninskih soli in redilnih snovi v povrtninah in žitaricah. Zato je najbolje, da jih uživamo — kadar ni mogoče presnih — v obliki omak in zelenjadnih juh; mnogo dragocenih snovi se namreč izluži med kuhanjem v vodo, ki jo pa v tako pripravljeni zelenjavi použijemo.

Vitamini niso živila v pravem pomenu besede, ampak nekakšne zaščitne snovi. Kadar jih v prehrani primanjkuje, se brž pokažejo posledice: rahitis, skorbut, motnje vida, nevroze, prebavne težave.

V NEDELJO V NOVEM MESTU:

TURNIR NAJBOLJŠIH V NAMIZNEM TENISU

Okrajna tekmovanja v namiznem tenisu so vedno bolj pogostna in to je tudi vzrok, da se kakovost igralcev izboljšuje. Turnir desetih najboljših igralcev in šestih najboljših igralk v okraju, ki bo v nedeljo, 19. februarja, v Novem mestu (od 8. ure dalje v telovadnici osnovne šole), bo velikega pomena. Ker se bo vsak igralec pomeril z vsakim, bo turnir dal pravilno sliko o znanju in tekmovalnih sposobnostih najboljših igralcev in igralk v okraju. Pri moških bodo nastopili Turk, Picek, Gunde, Somrak in Berger II iz Novega mesta, Tuma, Iskra in verjetno Naraglav iz Krškega, Boljkovac iz Črnomlja, medtem ko nam predstavniki Metlike in Brežic še niso znani. O favoritih je težko govoriti, toda največ upanja na zmago ima Turk, zelo nevaren pa mu bo Boljkovac.

V ženski konkurenci bo nastopilo šest igralk. Doslej so znane predstavnice Novega mesta (Mikec, Turk Uhl) in Krškega (Jevšnikova). Kdo pa bo zastopal Brežice in Brestanico, še ni znano. Favorit pri ženskah je domača igralka Irena Mikec, zelo nevarna pa ji bo kot po navadi Turkova, čeprav neredno trenira. fm

V prihodnje več uspehov

V četrtek, 2. februarja, je bil v Otočcu redni letni občni zbor TVD Partizan. Udeležilo se je ga 70 članov in ljubiteljev športa. Ko so pregledali dosedanje delo društva, so ugotovili, da so bili najuspešnejši nogometaši, igralci namiznega tenisa in šahisti. Na prireditvi v počastitev praznika novomeške občine so nogometaši dosegli prvo mesto.

V razpravi na poročila je bilo največ govora o dosedanjih uspehih društva. Na koncu so izvolili nov odbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Vinko Rabzelj.

Med sklepi sta najvažnejša ta: popravili bodo dom in nabavili več žog. Jože Bašković

Nad 450 ljudi je prišlo v četrtek zvečer na ustni časopis v dvorani kina na Senovem. Bilo jih je toliko, da so morali odpreti celo stranska vrata dvorane, kakor kaže slika, in še jih je precej ostalo zunaj. Na uspelem večeru so razen časnikarjev DELA, DOLENJSKEGA LISTA in RTV iz Novega mesta sodelovali tudi oktet senovške SVOBODE in glasbeni ansambel »STEB« Svobode Brestanica

Zlata poroka MARIJE in JANEZA ZIDARIČ v Dobovi

Na matičnem uradu krajevnega odbora v Dobovi je bila 4. februarja redka slovesnost: ta dan sta imela zlato poroko — 50 let skupnega življenja — Marija in Janez Zidarič iz Sel št. 17 pri Dobovi. Poročila sta se 6. februarja 1911 v Kapelah; imela sta 13 otrok, izmed katerih sta desetim pripravila poklic in lepo življenje. Danes se lahko ponosno ozreta na otroke, vnuke in vnukinje. Razen vzgoje 10 živečih otrok sta imela v življenju težko pot. Kot kmetovalca sta se pehala za obstoj na zemlji v težkih časih nekdanje kraljevine, najhujši udarec pa sta doživela, ko so ju nemški nacisti z drugimi domačini vred izselili z rodne grude in ju pregnali v nemška taborišča. Ostala sta zvesta in trdna Slovenca kakor vsa njuna družina. Vedela sta, da so jugoslovanski narodi doma zgrabili za orožje in da bo prišla svoboda. Dočakala sta jo in se radostna vrnila na opustošeni dom, ki sta ga z ljubeznijo in velikim trudom spet obnovila. V tihi družinski sreči sta zdrava in čila pričakala visoki jubilej, zlato poroko. Krajevni odbor v Dobovi jima je podaril skromno darilo. Člani organizacij, kolektivov in prebivalci Dobove z okolico vred jima ponovno čestitajo za visoki jubilej in jima želijo še mnogo srečnih in zadovoljnih dni v skupnem življenju!

Penko — letošnji prvak Novega mesta

Turnir za letošnje prvenstvo Novega mesta v šahu se približuje koncu. Penko je z lepo zmago nad Radovanovičem dokazal, da so bila upravičena mnenja, da bo letos osvojil prvenstvo mesta. Vse partije je igral prav dobro in le redko je bila njegova zmaga ogrožena.

Vrstni red po 10. kolu je naslednji:

Penko 8 in pol (1), Radovanović in Sitar 6 in pol (2), Klevišar 6 in pol (1), Avsec 5 in pol (2), Jenko 5 (2), Mestnik 5 (1), Cujnik 3 in pol (2) itd.

Zdaj vodi SLOVENSKI JADRAN

Četrto kolo TT-jevega tekmovanja uredništev slovenskih listov in RTV Ljubljane je prineslo doslej najboljše rezultate. Predstavnika »Slovenskega Jadrana« iz Kopra in ljubljanskega »Poleta« sta pravilno uganila 8 rezultatov, kar je doslej rekord v tem tekmovanju in tudi drugače lep uspeh. Upoštevati je treba, da spet niso izostala presenečenja in da ima vsak napovedovalec na razpolago le eno samo kolono in nič več.

Predstavnik našega lista v tem kolu — Marjan Kuhar iz Novega mesta — sicer ni med zmagovalci, toda vseeno je njegov rezultat tako dober, da je ohranil našemu listu visoko mesto v vrstnem redu. V prvem delu svoje napovedi je imel nesrečno roko, saj je od šestih uganil le en rezultat, zato pa se je v drugem popravil in od šestih pravilno uganil pet rezultatov. — Vrstni red v tem kolu je bil naslednji: Slovenski Jadran in Polet po 8 točk, Dolenjski list in Ljubljanski dnevnik po 6 točk, Celjski tednik, Gorenjski glas, Večer in RTV po 5 točk, Delo in TT po 4 točke.

V tekmovanju uredništev se je po 4. kolu »prerinil« v vodstvo Slovenski Jadran, ki ima točko več kot Dolenjski list. RTV je padla na 3.—4. mesto, svoj položaj pa je precej popravil Polet, ki je bil prej v ozadju. Omenjena četvorka bo seveda če ne bo kakih presenetljivih skokov ostalih, bila boj za prvo mesto, medtem ko so ostali precej zaostali.

Trenutni vrstni red do prihodnje nedelje je naslednji: 1. Slovenski Jadran 23 točk, 2. Dolenjski list 22 točk, 3.—4. RTV in Polet 21 točk, slede Večer in Delo — 19 točk, Ljubljanski dnevnik in Gorenjski glas — 18 točk, Celjski tednik 17 točk in zadnji — organizator tekmovanja TT — 16 točk.

Naš predstavnik v novem — petem kolu tekmovanja je Tine Zaletelj, atlet novomeškega Partizana in kandidat za nastop na evropskem atletskem prvenstvu v Beogradu 1962. Tudi ta več ali manj redno sodeluje v »Sportni napovedi«, vendar mu doslej še ni uspelo pravilno napovedati 11 ali 12 rezultatov, kolikor je potrebno za nagrado. Mogoče bo tokrat več sreče. Njegova napoved za nedeljo, 19. februarja: 0, 1, 0, — 1, 1, 1, — 0, 2, 0, — 1, 2, 1 (rezerve 1, 1, 1). fm

Uspela zabava v Sevnici

■ Sobotna maškarada, ki jo je priredilo v svojem domu TVD Partizan, je zelo dobro uspela. V prijetnih in domiselno okrašenih prostorih se je zbralo okrog 400 obiskovalcev, ki so videli več izvirnih in spodobnih mask. Med maskami je bilo 9 večjih skupin kot: »Planinska naveza-encijan«, »Pomlad«, razni begi, paše, maharadže s haremi in spremstvom in z vprego šestih belcev; nadalje so lahko videli »Luciferja« s peklenščki, ciganke itd. Prešerno rajanje je trajalo vse do zore. Marljivi delavci »Partizana« bodo dobiček porabili za telesnovzgojno dejavnost.

■ Filatelistično društvo v Sevnici je imelo prejšnjo sredo 11. redni občni zbor. Iz poročil je razvidno, da je bilo delo v preteklem jubilejnem letu zelo plodno. Največji uspeh je dosegla velika jubilejna razstava. Stanje društva se je sploh zboljšalo, posebno ko so izdali spominske kuverte. Sklepi predvidevajo da bodo v svoje vrste pritegnili čimveč mladine, organizirali pa bodo več izletov in si ogledali večje razstave. Za novo poslovno leto so večinoma izvolili stari odbor.

■ TVD PARTIZAN iz Sevnice ima redni občni zbor v petek, 24. februarja, ob 19. uri v svojem domu. Vabi vse člane in prijatelje, da se zbora udeležijo.

■ Prostovoljno gasilsko društvo iz Sevnice pa ima letni občni zbor 19. februarja, t. j. v nedeljo dopoldne v gasilskem domu.

V Sevnici vodi Rudi Blas

Poročali smo že, da se je 17. januarja začel drugi turnir šahovske sekcije DPD Svobode iz Sevnice. Turnir, ki je zdaj prešel v drugo polovico, velja tudi za prvenstvo Sevnice.

V prvi polovici so vodili neporaženi Maurer, Rautar, Šušteršič in inž. Mrva. V tej skupini je bil vse do poraza s Šušteršičem tudi Rudi Blas. Prav zaradi tega poraza pa je začel Blas igrati bolj premišljeno. Zdaj je edini med 21 šahisti, ki je izgubil samo en dvoboj. Inž. Mrva je z eno izgubljeno partijo in enim remijem na drugem mestu.

Inž. Mrva bo verjetno prehitel lanskega zmagovalca (Blas je lani delil 1.—2. mesto), ima pa lažje nasprotnike kot vodeči. Rudi Blas pa mora igrati še z močnimi nasprotniki, kot so inž. Mrva, Zemljak, Rautar in R. Košir. Vendar bi bilo prezgodaj napovedovati uspeh posameznih igralcev. Lahko preseneti še Edi Rautar, ki je lani z Blasom delil prvo mesto, vendar za prvo mesto nima možnosti. Seveda tudi druga presenečenja niso izključena. J. B.

Sinu, bratu, fantu ali možu, ki je v vrstah JLA, pripravite največje presenečenje, če mu naročite še danes DOLENJSKI LIST!

Krmel ska mladina odgovarja

Na članek »Matere in žene nam pišejo,« ki smo ga objavili letos 26. januarja, nam je aktiv Ljudske mladine v Krmelju poslal spodnji odgovor, s katerim želi pojasniti, kaj dela mladina v tem kraju.

Da nas ne bi ljudje v našem kraju gledali vedno samo »kot ta mlade . . .«, smo vložili precej truda in ur, ko smo pripravljali spored »»Veselega večera«. Uresničiti smo hoteli želje in namene; precej prostovoljnega dela smo vložili v razne akcije, s čimer smo pokazali, da smo pripravljeni prijeti povsod za delo.

Res je, da je nekaj izjem, ki tak vtis kvarijo; sodimo tudi, da fant, ki ga omenja pismo naročnice iz Krmelja, ni stalno v našem kraju; zato ne more obiskovati naših sestankov, niti ne more slediti našemu delu. Menimo, da je prav zato tudi ta fant izjema, saj ni stalno povezan z našim aktivom. Razumemo take pojave, pojasnili bi pa radi tudi tole:

če priredimo mladinski ples, ne bomo nobenemu mladincu branili, da se ga ne bi udeležil. Toda dokler traja mladinski ples, ni nihče pijan! Ples priredimo prav zato, da naši člani ne zahajajo v gostilne. — Res je, ni samo ena taka izjema, je še eden, morda dva ali celo trije, ki so člani mladinske organizacije. O tem smo že na sestankih premišljevali, kako bi z lepo besedo in pravim načinom dokazali, da tako ne gre. Najprej bomo poskusili to narediti sami; prepričani smo, da bomo uspeli. Če to ne bo šlo, se bomo obrnili še kam drugam.

Morda je ob članku o nas res kdo premišljeval, »kakšni ljudje bodo to, ko dorastejo?« Mi se za bodočnost ne bojimo. Dokazati hočemo, da smo mladi, a da se prav zato želimo in trudimo prilagoditi družbi, razvoju in napredku, da gremo s časom naprej in da smo vsakomur hvaležni, ki nam pri tem pomaga z dobrimi nasveti in zgledi.

Sami in s pomočjo dotacije smo si kupili radijski sprejemnik z gramofonom in ploščami, 4 šahe, naročeno imamo pa tudi novo opremo za mladinsko sobo, ki smo jo dobili v Domu Svobode. Torej ne spimo. Če smo nekajkrat potegnili vaje za »Veseli večer« do enajstih, je bila to samo naša prizadevnost in požrtvovalnost. Prireditev je v glavnem uspela, v tem imamo zadoščenje. Predzadnjo nedeljo je naš aktiv priredil združeni oddaji »Pokaži kaj znaš« in — »Spoznavaj svet in domovino«, kjer so sodelovali mladinci iz Krmelja, okolice in drugih krajev.

Zdi se mi, da ni prav, da zaradi posameznika pade slaba luč na ves aktiv. Zato bi radi pojasnili, kaj vse delamo: obiščite nas, pa se o tem sami prepričajte!

Aktiv LMS v Krmelju

Literarni večer v Birčni vasi

7. februarja so v Birčni vasi imeli literarni večer v spomin Prešernove smrti. Prireditev so pripravili mladinci in zelo lepo recitirali nekaj najlepših del velikega pesnika. Poslušalci (bilo jih je čez 80) so nastopajoče prisrčno pozdravili. Predsednik aktiva Marijan je potem zelo lepo orisal Prešernovo življenje.

V drugem delu sporeda so se poslušalci razvedrili ob šaljivih prizorih, veselih tekmovanjih in priljubljenih popevkah, ki so jih pripravili domiselni mladinci. Program sta poživili harmonika in kitara.

Mladinci iz Stranske vasi že marljivo študirajo tridejanko, ki jo bodo uprizorili proti koncu februarja. Za zdaj svojega prostora še nimajo, upajo pa, da bodo imeli kotiček v novem gasilskem domu, ko ga bodo zgradili. R.

V Tržišču so nam povedali

● **Na zborih volivcev v Tržišču** — bili so dobro pripravljeni in obisk zadovoljiv — so razpravljali o perspektivnem planu, razen tega pa še o najbolj perečih krajevnih vprašanjih. Poti so zelo slabe, kakšnih posebnih sredstev pa plan za to ne predvideva. Organizirati bodo morali več akcij in zbrati potrebna sredstva. Ljudje bodo pomagali s prostovoljnim delom in zbirali sredstva v obliki samoprispevkov.

● **Vodovod v Tržišču napaja le del naselja.** Volivci želijo, naj bi vsaj vse središče dobilo pitno vodo. Seveda bodo tudi to vprašanje več ali manj sami rešili. 88 odstotkov volivcev je članov Socialistične zveze. Prebivalci pravijo. Kaj ko bi nam pomagala prav SZDL!

● **O pokopališču in mrtvašnici menijo,** da nista najbolje urejena, zlasti mrtvašnica ne, v kateri, kakor govorijo, »še mrliči niso varni pod streho«. Razpravljajo pa že o tem, da bi bilo nujno urediti prostor za novo pokopališče, ki naj bi bilo od sedanjega oddaljeno najmanj 500 metrov.

● **Pred dnevi so v Tržišču** ustanovili v krajevni organizaciji SZDL kmetijsko sekcijo in sekciji za turizem in komunalno dejavnost. Program dela so že sestavili, zdaj pa se bodo lotili konkretnih nalog.

● **Še v februarju bodo dobili** prvi televizor. Sprašujejo se, kam naj ga postavijo; primernih prostorov ni.

● **Prosvetno društvo** je v letošnji sezoni uprizorilo že dve igri: Šola za očete in Scampolo. Zdaj bodo prizadevni igralci pričeli študirati tretje odrsko delo, čeprav nimajo prosvetne dvorane. To je velik uspeh, posebno če ga primerjamo z lansko sezono, ko niso uprizorili nobenega dela.

● **15.000 dinarjev so za alžirske otroke zbrali** učenci osnovnih šol v Tržišču in Telčah.

● **Kar tri divje prašiče so lovci iz Tržišča** ubili na zadnjem lovu. Pravijo, da je po okoliških gozdovih teh ščetinarjev še dovolj in bo treba še večkrat organizirati podobne lovske pogone.

I. Z.

Zakaj na cesti v Krškem prah?

Dolgoletna želja prebivalcev Krškega, da bi se zgradila cesta skozi mesto, se je uresničila. Ni se pa uresničila želja, da bi ne bilo več prahu. In zakaj? Nihče se ne spravi, da bi ukazal odstraniti zdrobljeni pesek, ki so ga januarja posipali po ledeni cesti! Zopet se dvigujejo oblaki prahu ... Upravičena je kritika prebivalstva, ki sprašuje, koliko časa bo treba še zapirati okna in držati na cesti roke na ustih. Vsi pa smo prepričani, da odstranitev peska s ceste ne bi mnogo stala, manjka le dobra volja.

D. K.

Protestna zborovanja v Vidmu-Krškem

Prebivalce občine Videm-Krško je vest o gnusnem zločinu nad vodjem kongoškega ljudstva P. Lumumbo in sodelavcema pretresla v dno srca. V torek so delavci tovarne papirja in celuloze na Vidmu, Kovinarske zadruge, Elektrarne v Brestanici in rudnika na Senovem priredili protestna zborovanja, s katerih so poslali 4 brzojavke Organizaciji združenih narodov v New York. Delovni ljudje obsojajo zločin nad afriškimi voditelji in zahtevajo stroge kazni za kolonialiste v Kongu in za tiste, ki jih podpirajo in vzdržujejo.

Včeraj ob 13. uri je bilo v Krškem veliko javno protestno zborovanje, na katerem so prebivalci mesta ostro kritizirali najnovejši zločin kolonialistov nad kongoškim ljudstvom.

D. K.

Iz Suhe krajine pišejo

VOLIVCI V AJDOVCU: HOČEMO ELEKTRIKO

Na zadnjem zboru volivcev so zahtevali, naj elektrifikacijski odbor iz Ajdovca čimprej pripravi obračun dosedanjih del. Ta zahteva prebivalcev Podlipe in Brezove rebri je upravičena, saj je pri njih že marsikatero gospodarstvo za elektrifikacijo prispevalo več kot gospodarstva iz Ajdovca, Srednjega in Velikega Lipovca, kjer že imajo elektriko. Nadaljnja dela bodo lahko končali, saj potrebujejo le še okrog tri milijone dinarjev, od tega pa sta dva milijona že zagotovljena iz posojil bivše KZ na Dvoru, en milijon bodo dobili pri obračunu s sedanjimi in prihodnjimi porabniki elektrike na celotnem področju Ajdovca.

DESNI BREG ŽUŽEMBERKA: PRI IZLIVKI NI VODE

Medtem ko ima del prebivalstva na levem bregu Krke v Žužemberku že vodovod, se je na desnem bregu osušila edina pipa, kjer je doslej tekla voda. Črpalko, ki je prej dovajala vodo tudi na levi breg, so ustavili. Na desnem bregu je namreč počila dovodna cev k izlivki. Prebivalci, ki morajo zaradi tega nositi vodo iz Krke, so zelo nezadovoljni. Prav bi bilo, če bi ta problem rešili na sestanku SZDL ali na zboru volivcev. Pogovoriti bi se morali o samoprispevku za vzdrževanje vodne črpalke, prav tako pa tudi o tem, da bi sami začeli z deli za priključek na lokalni vodovod.

TUDI DVOR JE DOBIL TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK

Pretekli teden je dobila krajevna organizacija SZDL na Dvoru televizijski sprejemnik. Posebno veselje je bilo za mladino in pionirje, ko so kmalu za tem gledali prenos.

Prostor, kjer je televizor, bodo člani organizacije SZDL preuredili v klubski prostor. Zanimanje mladine in Socialistične zveze za to ureditev je vredno pohvaliti.

22.000 DINARJEV ZA ALŽIRSKE OTROKE

167 pionirjev šole na Dvoru je zbralo čez 22 tisočakov za alžirske otroke. To je precej več, kot so nabrali otroci v Žužemberku, kjer je okrog 500 učencev. Pionirji so med seboj tekmovali. Najboljši razred na Dvoru je bil četrti. Primer pionirjev z Dvora res zasluži pohvalo.

S.

Iz Škocjana se oglašajo

V januarju je bil v Škocjanu tečaj Rdečega križa za dekleta. Tečaja se je redno udeleževalo 20 deklet. Z velikim zanimanjem so spremljala predavanja o prvi pomoči, ureditvi doma, o zdravi prehrani, še prav posebej pa so se veselile zadnjega dela tečaja, to je praktičnega pripravljanja hrane. Ob zaključku so dekleta povedala, da so se na tečaju naučile mnogo koristnih stvari in da bodo prihodnje leto na drugi del tečaja spet prišla.

Ta mesec bo Rdeči križ organiziral še dva tečaja za nego bolnikov na domu. Tudi za ta dva tečaja je veliko zanimanje, saj so načela za tako nego in zdravljenje povsem nova in zelo uspešna.

Prosvetno društvo v Škocjanu je preteklo nedeljo uprizorilo Finžgarjevo Verigo in s tem proslavilo visoki pisateljev jubilej. Predstava je v celoti uspela. Igro bodo ponovili v Škocjanu, po možnosti pa jo bodo pokazali še na nekaterih sosednjih odrih.

Društvo je za svoj klub že lani nabavilo televizor, ki pa je žal že takoj v začetku pokazal napako in so ga morali dati v popravilo. Po več kot dveh mesecih aparat še vedno ni popravljen, zato prebivalci Škocjana in okolice v zimskih mesecih, ko imajo največ časa za izobraževanje in razvedrilo, niso mogli gledati televizijskega programa.

B.

Novomeška kronika

■ **Dva gospoda iz Verone,** duhovito delo velikega Shakespearea v prevodu Mateja Bora in v režiji Jožeta Tirana je v polni dvorani Doma LP zaigralo Mestno gledališče iz Ljubljane v ponedeljek zvečer. Pred začetkom predstave je bila krajša, a prisrčna počastitev Prešernovega spomina: predsednik Svobode DUŠAN JEREB tovariš Gortnar je prebral Župančičev govor o Prešernu, gimnazijka Katica Smrečnik pa je recitirala Gloso. – Ljubljanski gostje so rutinirano zaigrali in požeti lep aplavz. Gostovanja Mestnega gledališča, ki jih prireja kolektiv tovarne NOVOTEKS, so postala sestavni del kulturnega življenja v mestu; le žal, da ni mogoče dobiti več vstopnic za ljubitelje gledališča, ki niso člani kolektiva.

■ **O avtomobilski servisni delavnici** so pred kratkim na Okrajni obrtni zbornici razpravljali skupaj s predstavniki Avto-moto društva, Novo mesto; potreba po taki delavnici je čedalje večja. Predsednik društva tovariš Jurij Levičnik je predlagal da bi novo servisno delavnico prevzelo AMD v Novem mestu, ki ima strokovne kvalifikacije in tudi sicer velik interes, da bi taka delavnica čimprej začela delati. Število avtomobilistov in motoristov narašča iz tedna v teden, nimajo pa se kam obrniti zaradi manjših popravil, mazanja in pranja vozil. Upamo, da bomo o zadevi lahko kmalu poročali še kaj več.

■ **Partizanova maškarada** je letos – gledano s finančnega stališča – zelo uspela, medtem ko prostori – maškarada je bila v domu JLA – niso bili povsem zasedeni. Obisk mask je bil slab, pa tudi posebno domiselne – z izjemo prvonagrajene – niso bile.

■ **Oddaja »Od narodne pesmi do popevke«** bo v četrtek 23. februarja. To oddajo so si priborili člani novomeškega mladinskega kluba, ki so zmagali v nedavnem dvoboju s kamniškimi mladinci v radijski oddaji »Poslušaj in povej nam«. Pravzaprav so si oboji priborili enako število točk, žreb pa je bil naklonjen našim mladincem. V oddaji, ki bo prihodnji četrtek ob 20. uri v Domu ljudske prosvete, bodo nastopili: ansambel Mojmira Sepeta, kvintet Kovačič, vokalni kvartet Do, skupina Dalmatincev Petra Trailća iz Zagreba ter solisti Majda Sepe Jelka Cvetežar, Nino Robić in Marjana Deržaj. Vstopnice ne bodo naprodaj, ker jih bo med povabljence razdelil mladinski klub, ki si jih je tudi priboril. Novomeški mladinci bodo povabili na oddajo tudi nekaj tekmovalcev, bivših »nasprotnikov« iz Kamnika.

■ **Danes ob 9. uri bo v Novem mestu** na okrajnem odboru SZDL sestanek predsednikov občinskih odborov SZDL, občinskih sindikalnih svetov in občinskih komitejev LMS. Na njem se bodo pogovorili o ustanovitvi Okrajne zveze za telesno kulturo, ki naj bi v bodoče vodila in usmerjala razvoj celotne telesnovzgojne dejavnosti v okraju.

■ **Gledališko sekcijo bodo** še ta teden ustanovili pri mladinskem klubu. Iz te sekcije bo predvidoma zraslo kasnejše mladinsko gledališče. Ustanovitelji sekcije že pripravljajo prvo delo, ki ga bodo mladi gledališčniki naštudirali – Goldonijevo Krčmarico. Pri mladinskem klubu že dela jazz sekcija, ki šteje 14 članov. Ta sekcija sicer nima inštrumentov – dela šele tri tedne – zato člani poslušajo samo plošče in si tako ostre posluh ter uče za kasneje, ko bodo dobili inštrumente.

■ **Pet komisij** so izvolili na seji občinskega komiteja LMS, ki je bila pretekli ponedeljek. Te komisije so: komisija za idejno vzgojno delo ter izobraževanje, komisija za družbeno dejavnost, komisija za družbeno in delavsko upravljanje, komisija za organizacijsko kadrovska vprašanja in komisija za delovne akcije, ki je hkrati stalni štab MDB. Prva je imela že sejo, in sicer včeraj, komisija za idejno-vzgojno delo ter izobraževanje. Prisostvoval ji je tudi predsednik ideološke komisije pri CK LMS Mitja Stupar.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodile so: Marija Knafelj, Zagrebška, blok III – dečka; Alojzija Vintar, Kidričev trg – deklico; Marija Gril, Foersterjeva 11 – dečka. – Poročili so se: Franc Kralj: delavec iz Sel pri Kostanjevici, in Marija Radkovič roj. Antončič, šivilja iz Valantičeve 5; Janez Avguštin, soboslikar, in Frančiška Kastelic, delavka, oba iz Trdinove 27; Jože Vene, uslužbenec iz Drnovega, in Marija Peterlin, natakarica z Novega trga 1.

Cepljenje proti otroški ohromelosti

V zvezi z objavo o cepljenju proti otroški paralizi na tretji strani današnje številke sporočamo, da bodo vsi šolski otroci cepljeni po šolskem dispanzerju v šolah, predšolski pa v posvetovalnicah za otroke. Vsak otrok bo predhodno zdravniško pregledan. S seboj naj prineso otroci žličko, da bodo použili zdravilo. Trikratno cepljenje otroka stane 400 dinarjev, kar bodo starši plačali ob prvem cepljenju.

JAVNA ZAHVALA PIONIRJEV IN CICIBANOV

Pionirji in cicibani Novega mesta in okolice so v soboto in v nedeljo doživeli tri lepo uspele pustne prireditve. Organiziralo jih je Društvo prijateljev mladine skupaj s pionirsko organizacijo. Čutimo dolžnost, da se prav posebej zahvalimo vsem, ki so s svojim delom in dobro voljo pripomogli, da je kurentovanje zadovoljilo tako veliko število otrok, saj je bila vse trikrat telovadnica nabito polna.

Požrtvovalne odbornice DPM ne samo da so bile pobudnice in organizatorice, marveč so tudi same pomagale kolektivu šolske kuhinje pri peki številnih sladkih dobrot, ki so jih nato po lastni ceni prodajale sladkarij željnim pionirjem in cicibanom. Za to jim topla zahvala!

Iz srca pa so pionirji in cicibani hvaležni tudi neutrudljivim godbenikom orkestra JLA, ki so ob prijetnih zvokih pripomogli, da so se naši najmlajši na kurentovanju zavrteli do onemoglosti. Posebno prisrčni so bili cicibani in mlajši pionirji, pri večjih pionirjih pa smo opazili že sramežljivost.

Končno velja zahvala tudi vodstvom osnovnih šol in vsem tov. učiteljem in učiteljicam ki so s svojim delom pripomogli, da je kurentovanje tako lepo uspelo. Naj omenimo še to, da je na vseh treh prireditvah nastopalo več kot 400 mask – nekatere so bile zelo lepe – zato tudi njim lepa hvala!

Pionirski štab osnovnih šol, Novo mesto.

Poljanci o svojih problemih

Pred dnevi so bili v Poljanski dolini zbori volivcev, na katerih so razpravljali o perspektivnem planu črnomaljske občine. Zbori so tudi ocenili delo krajevnih odborov (zdaj sta v črnomaljski občini dva krajevna odbora več). Volivci so predvsem razpravljali o krajevni problematiki, več o slabih cestah in prometnih zvezah s Črnomljem. Precej so govorili o zobozdravstveni službi v Poljanski dolini. Kraj je zelo oddaljen bodisi od Črnomlja ali od Kočevja. Če si hoče človek popravljati zobe, ima največkrat že s prevozom dovolj stroškov, velikokrat pa niti na vrsto ne pride. Volivci so prevsem za šolske otroke zahtevali boljše pogoje pri popravilu zob. Zobozdravnik naj bi v prihodnje vsaj dvakrat na teden obiskal Poljansko dolino. Nadalje so razpravljali o ustanovitvi lesne obrti in žage. Lesa je dovolj, saj odpeljejo od tam čez 1500 kubikov hlodov na leto. Če bi pomagala občina, bi kaj lahko ustanovili manjši obrat in v njem zaposlili delovno silo, ki je je preveč.

Cesta od Vrh gore do dobličkega ovinka je nujna. Sedanja je prestrma in prenevarna za vozila. Volivci menijo, da bi bilo potrebno zgraditi železobetonski most čez Kolpo. Predlogov pa je bilo še več.

Krajevni odbor Zveze borcev bo do spominskega praznika — v počastitev 20-letnice vstaje — postavili spominsko ploščo z imeni vseh padlih borcev iz Poljanske doline.

Poljanska dolina se je priključila črnomeljski občini. Tako je odločil zakon o spremembi okrajev. Razkosanost komune zdaj ne bo več ovira pri reševanju nalog.

Skoraj 100 let!

V Rigoncih štev. 36 pri Dobovi je 6. februarja umrla najstarejša prebivalka tega kraja, Marija Pinterič, ki se je rodila 21. marca 1863. Vse življenje je trdo delala, najhuje pa jo je prizadelo leta 1941, ko so jo Nemci izselili v Šlezijo. Kljub visoki starosti se je leta 1945 zdrava vrnila v domovino in je vsa povojna leta še opravljala lažja kmečka dela in prebirala naše časnike. Bila je trdna korenina, zavedna žena in zdravega duha ter je tako preživela skoraj celo stoletje, saj je umrla v visoki starosti 98 let.

F. V.

ŠE PESTREJŠE!

Dejavnost mladine novomeške občine se iz leta v leto širi. Vse to nalaga vodstvu občinskega komiteja odgovorne naloge. Zadnja seja je potrdila, da uresničenje sklepov, ki jih je sprejela mladina na svoji občinski konferenci, zahteva precejšnjo pomoč vse mladine. Program je v letošnjem jubilejnem letu še bolj pester kot prejšnja leta.

Sd

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 16. februarja — Danilo
Petek, 17. februarja — Silvin
Sobota, 18. februarja — Dragoslava
Nedelja, 19. februarja — Miroslav
Ponedeljek, 20. februarja — Leon
Torek, 21. februarja — Irena
Sreda, 22. februarja — Marjeta.

KINO

Črnomelj: 17. in 19. februarja ameriški barvni film »Hrabri in smeli«, 21. in 22. februarja ameriški barvni film »Princ in igralka«.

Dolenjske Toplice: 18. februarja francoski film »Montparnas«.

Kostanjevica na Krki: 19. februarja angleški pustolovski film »Abdulah veliki«.

Metlika: 15. februarja češki film »Oprostite, napačna zveza«. 18. in 19. februarja ameriški film »Sonce zopet sije«. 22 februarja nemški film »Nedokončana zgodba«.

Mokronog: 16. februarja francosko-italijanski film »Štiri korake v oblake«, 18. in 19. februarja ameriški film »Doživljaji kapitana Vajta«.

Novo mesto — »Krka«: od 17. do 20. februarja jugoslovanski film »Košček sinjega neba«, od 21. do 23. februarja ruski barvni film »Rdeče listje«.

Novo mesto — Dom JLA; od 17. do 19. februarja češkoslovaški film »Vrnjeni življenju«, od 20. do 22. februarja ameriški film »Zlata trobenta«.

Semič: 19 februarja ameriški barvni film »Rihard Levjesrčni«.

Sevnica: 18. in 19. februarja italijansko-francoski film »Poslednji raj«.

Trebnje na Dol.: 18. in 19. februarja ameriški barvni film »Nepozabna pesem«. Predstava v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 14., 16. in 18.30.

ZAHVALE

Krajevni odbor Rdečega križa v Šmihelu pri Novem mestu poklanja 2000 dinarjev namesto venca na grob Franca Prijatelja iz Šmihela dijaški kuhinji v Novem mestu.

OBVESTILA

Kovačičev mlin, Novo mesto, obvešča vse kmete in dobavitelje žita, da ima na zalogi vsakovrstno moko in mlevske izdelke v zamenjavo za žito. Zamenjava se vrši vsak delavnik v rednem delovnem času. Zato ne nasedajte lažnim vestem sovražnih ljudi in mlinarjev. Vsakdo se lahko prepriča o resnici. Franc Kovačič mlinar, Novo mesto.

RAZPIS

Uprava za ceste LRS razpisuje delovno mesto cestnega nadzornika v Kočevju. Kvalifikacija: gradbeni tehnik. Informacije daje in prošnje sprejema Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija, Novo mesto, Ljubljanska 8.

PREKLICI

IZGUBILA SEM ZDRAVSTVENO izkaznico štev. 304124 in jo s tem preklicujem. Terezija Žura, Mačkovec 5, Otočec ob Krki.

IZGUBILA SEM ZDRAVSTVENO izkaznico štev. 468630 in jo s tem preklicujem. Mojca Peček, Novo mesto Trdinova 17.

Ljudmila Papež, Ratež 9, Brusnice, preglašam, kar sem govorila proti Jožefi Ščinkovic z Rateža 4, Brusnice, za neresnično.

MALI OGLASI

PRODAM uvezan les 5,5/4 m² za lopo. Naslov v upravi lista. (106-61)

KUPIM vejalnik za žito v dobrem stanju. Martin Grahek, Rožanec št. 22, Črnomelj.

KUPIM družinsko stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Plačam takoj v gotovini. Naslov v upravi lista. (107-61)

SPREJMEM gospodinjsko pomočnico, lahko tudi začetnica, za varstvo otroka. Gregor Repanšek ml., Homec 19 Radomlje.

OPEKARNA PRELESJE, p. Šentrupert, proda iz osnovnih sredstev manjšo polžno stiskalnico – stroj za izdelavo vseh vrst zidne opeke. Interesenti si polžno stiskalnico lahko ogledajo vsak delovni dan od 7. do 13. ure v podjetju. Cena nizka.

[K]OVAŠKEGA MOJSTRA ali pomočnika s prakso sprejme v stalno zaposlitev Kmetijsko posestvo »Barje« – obrat Verd pri Vrhniki. Družinsko stanovanje na razpolago.

PRODAM dobro ohranjen štedilnik »Tobi« in 3 karnise, 1,30 m dolge. Naslov v upravi lista. (115-61)

PRODAM GEPELJ. Tomič, Loke 10, Straža.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 6. do 13. februarja je bilo rojenih 25 dečkov in 19 deklic

Poročili so se: Štefan Štandekar, vodovodni inštalater in Ana Franko delavka, oba iz Leskovca; Stanislav Hudalj, delavec iz Otočca, in Martina Pušavec, delavka iz Sevnega; Jože Juršič, delavec iz Vel. Cerovca, in Marija Juršič, hči kmetovalca z Dolža; Janez Kastelic kmetovalec iz Plemberka, in Justina Kastelic, delavka iz Vel. Orehka; Janez Turk, kmetovalec iz Zajčjega vrha in Frančiška Klemenčič, poljedelka z Dolža; Alojz Božič sin kmetovalca iz Sobanja, in Frančiška Kobe, hči kmetovalca iz Pangerčgrma; Anton Muhič delavec iz Koroške vasi, in Terezija Turk, hči kmetovalca iz Vel. Cerovca; Jože Klemenčič, sin kmetovalca z Dolža, in Jožefa Turk hči kmetovalca z Zajčjega vrha; Janez Bartol, čevljar s Hriba, in Ana Sega, hči kmetovalca iz Vel Orehka; Janez Cimermančič, sin kmetovalca iz Jurne vasi in Marija Cimermančič, hči kmetovalca iz Vinje vasi; Jakob Hočevar kmetovalec iz Stranske vasi, in Ana Draginc, hči kmetovalca iz Konca; Jože Cimermančič, sin kmetovalca iz Vinje vasi, in Pepca Cimermančič, hči kmetovalca iz Jurne vasi; Alojz Miklavčič, zidar z Vel. Kala, in Marija Stangelj, delavka iz Sel pri Stični.

Umrli so: Terezija Čeh, gospodinja iz Knežje vasi, stara 60 let; Terezija Kurent, gospodinja iz Volčje njive, stara 84 let; Marinka Kastelic, hči kmeta iz Bršljina stara 9 mesecev.

METLIKA

V mesecu januarju sta bili rojeni dve deklici.

Poročili so se: Jože Dragovan, poljedelec iz Dol. Lokvice, in Jožefa Skof, poljedelka iz Drašič; Stefan Cesar, poljedelec iz Bojanje vasi, in Barbara Rozman, poljedelka iz Boldraža; Jože Simonič, uslužbenec iz Kočevja, in Marjeta Malik, uslužbenka iz Metlike; Janez Nemanič, mizar, in Stefanija Lavš, pletilja, oba iz Ljubljane; Janez Kraševec, poljedelec in Milena Dragovan, poljedelka, oba iz Gor. Lokvic.

Umrli so: Martin Vrviščar, posestnik iz Gor. Lokvic, star 80 let, Marija Stefanič, užitkarica iz Malih Lešč, stara 76 let; Marija Urbas, užitkarica iz Grabrovca, stara 83 let; Marija Bajuk, užitkarica iz Drašič, stara 80 let; Marija Tajčman, užitkarica iz Curil, stara 85 let; Ivan Filipac, upokojenec iz Karlovca, star 78 let; Jože Kremesec, posestnik iz Rosalnic, star 66 let; Marija Simonič, užitkarica iz Svržakov, stara 76 let.

SENOVO

V mesecu januarju so bili rojeni trije dečki in dve deklici.

Poročili so se: Anton Vovčko, rudar, in Marija Brili, poljedelka, oba iz Dobrove; Ivan Ulčnik, avtobusni sprevodnik iz Malega Kamna, in Ana Božičnik, gospodinjska pomočnica z Velikega Kamna; Anton Perc, kmet, in Marija Repar, poljedelka, oba z Dobrave.

Umrli so: Ana Ferlin, preužitkarica iz Reštanja, stara 86 let; Alojz Plausteiner, upokojenec s Senovega, star 75 let; Franc Ivanšek, upokojenec s Senovega, star 63 let.

SEVNICA

V mesecu januarju so bili rojeni trije dečki in tri deklice.

Poročili so se: Anton Smrdel, cestar iz Studenca, in Alojzija Starc, poljedelka iz Dol. Impol; Anton Možič, poljedelec, in Frančiška Mastnak, gospodinjska pomočnica, oba iz Ledine; Jože Hrovatič, upokojenec, in Frančiška Baumkirher, gospodinja, oba iz Šmarja; Jože Požun, rudar iz Vrania, in Ljudmila Rušnov, gospodinjska pomočnica iz Ljubljane; Stanko Božič, kmet iz Lipoglava, in Marija Rušnov, poljedelka iz Jurkovega dola; Anton Požun, kmet iz Vranja, in Marija Kozinc, gospodinjska pomočnica iz Žurkov dola.

Umrli so: Ivan Roštohar, mizarski pomočnik iz Sevnice, star 42 let; Marjan Tomac, upokojenec iz Sevnice, star 72 let; Marija Andoljšek, gospodinja iz Sevnice, stara 42 let; Aleksander Simončič, kmet iz Sevnice, star 56 let; Ida Radič, gospodinja iz Sevnice, stara 4 [illegible] let; Agata Rakar, gospodinja iz Žurkov dola, stara 68 let.

Marija Župevc, družinska upokojenka iz Pečja, stara 84 let; Marija Stojs, preužitkarica iz Brezovega, stara 77 let; Jože Selak, kmet iz Zavratca, star 54 let; Nadburga Slemenšek, gospodinja iz Stržišča, stara 64 let; Helena Kranjc, preužitkarica iz Mrzle Planine, stara 67 let; Karolina Šalamon, preužitkarica iz Podgorja, stara 84 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Danica Urbančič iz Breze – deklico; Tončka Novak iz Radolj – dečka; Anica Musić iz Podzemlja – deklico, Stanislava Rode iz Črnomlja – dečka; Lidija Senica iz Meniške vasi – deklico, Martina Koračin iz Dol. Težke vode – deklico; Slavka Cimermančič iz Jurne vasi – deklico, Marija Praznik z Vrhovega – dečka, Marija Škoda iz Ledece vasi – deklico; Olga Gasperič iz Planine – deklico, Ljudmila Zgonc iz Kočevja – deklico; Milka Bukovec iz Velike Loke – deklico; Jožefa Vampelj iz Gotne vasi – deklico, Marija Žagar iz Birčne vasi – dečka, Francka Piceij iz Vidma-Krškega – dečka, Ana Cadonič iz Žilja – dečka; Ana Turk z Dolža – dečka; Majda Stih iz Vidma – Krškega – dečka; Jožefa Staniša iz Konca – dečka; Ivana Progar iz Starega trga – dečka, Marija Strniša z Jezera – deklico, Slavka Nemanič iz Bušinje vasi – deklico; Marija Goljevšček iz Kočevja – deklico. Jožica Ajdič iz Male Loke – deklico; Marija Brajdič iz Prečne – deklico, Antonija Vovko iz Smarjete – deklico, Cilka Goršin z Velikega Slatnika – dečka; Olga Martinčič iz Starega trga – deklico; Emilija Zorko iz Dolenje vasi – deklico, Tončka Dvojmoč iz Ostroga – dečka; Lenčka Dolc iz Mačkovca – deklico, Muhvič Marija iz Stare cerkve – deklico, Marija Sircelj z Dol. Dobrave – deklico, Marija Srebrnjak iz Dol. Suhadola – dečka; Marija Mavsar iz Pleša – deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Marija Žužek,** čistilka iz Gotne vasi, je padla pod avtomobil in si poškodovala prsni koš. **Mirko Kobetič,** zet kmeti, zavarovanca iz Butoraja, je padel z voza in si poškodoval levo roko v rami. **Pavel Frice,** kmet iz Dol. Podgorja, je padel v gozdu in se ponesreči ustrelil s puško v levo roko. **Franc Mramor,** kmet iz Ostroga, je padel in si s sekiro poškodoval nos.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Ana Žuštrič iz Zemuna – deklico, Ana Grmšek iz Zg. Pohance – deklico, Ivanka Jurkas iz Pišec – deklico, Milka Butković iz Pišec – deklico, Marija Kozole iz Stolovnika – deklico, Dragica Molan iz Anovca – deklico, Marija Gluk iz Stoleskega – dečka, Terezija Jalovec iz Sobenje vasi – dečka, Dragica Beve iz Cerkelj – dečka, Antonija Benčin iz Loga – dečka, Terezija Vizlef iz Velike vasi – dečka, Dora Petelin iz Sotelskega – dečka, Stanka Pribovšek iz Zg. Obrežja – dečka.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Mijo Čičko,** delavec iz Laduče si je pri padcu s kolesa poškodoval glavo. **Vero Oštir,** hčer delavca iz Krškega, je pri prehodu čez progo povozil vlak, pri čemer je dobila notranje poškodbe. **Draga Vukina,** delavca iz Kačkovca, je pritisnila krava ob jasli in ga huje poškodovala. **Janko Jandričić,** kmet iz Klake, se je pri tesanju usekal v levo nogo. **Andrej Živič,** delavec iz Drenovca, si je pri padcu na cesti poškodoval levo nogo. **Peter Bošković,** sin posestnika iz Želinega, je padel z lestve in dobil poškodbe po glavi. **Ivan Kržišnik,** delavec iz Kostanjevice, je padel s kolesa in dobil poškodbe po glavi.

NOVO V KRMELJU

● **Člani organizacij krmeljskega rudnika** rjavega premoga, ki združuje nad 400—članski kolektiv, živahno razpravljajo o tekočih problemih pri delu in vsakdanjem življenju rudarjev in delavcev. Pred kratkim so razpravljali o perspektivnem planu rudnika.

● **11 odstotkov rudarjev** stanuje v Krmelju, poudarjajo pa, da je precej pogojev za ustanovitev rudarske kolonije. Rudnik zgradi na leto za svoje člane 3 stanovanja, vendar bi bilo potrebno zgraditi vsaj 6—stanovanjski blok. Predvsem manjka samskih stanovanj. Potrebovali bi še dva lokala, obrtno in trgovsko delavnico.

● **Petletni perspektivni plan** predvideva tudi dograditev zdravstvenega doma (graditi so ga pričeli že 1958. leta, za katerega potrebujejo še okrog 3 milijone dinarjev. Hkrati bodo uredili zobozdravstveno in patronažno službo in ustanovili lekarno.

● **Gostinski obrat** bodo tudi morali ustanoviti. Pogojev za razvoj turizma je v tem kraju dovolj. Uredili bodo še nekaj tujskih sob

● **Trgovsko podjetje »Sloga« iz Sevnice** bo v Krmelju zgradilo bencinsko črpalko; nekaj delov zanjo so že nabavili.

● **Kmetijska zadruga iz Tržišča** se je združila s Kmetijsko zadrugo v Šentjanžu. Tako bo tudi na tem področju samo ena kmetijsko—gospodarska enota.

Občni zbor RK v Podhosti

5. februarja je bil v Podhosti občni zbor krajevne organizacije Rdečega križa. 70 udeležencev je pozdravil predsednik okrajnega odbora Rdečega križa inž. Zobec in spodbudno govoril o pomenu in delu te organizacije. Z njegovim predavanjem smo zelo zadovoljni in želimo še več takih obiskov.

Odbor

■ Tudi letos je naš študentski klub organiziral tradicionalno študentsko prireditev — družabni večer z brucovanjem, ki je bil v Domu Maksa Perca v Ljubljani

Spomladi namerava klub organizirati podobno prireditev, ki se je bodo, vsaj upamo, udeležili tudi vsi povabljeni predstavniki podjetij, ustanov in organizacij, ki **smo jih na tej zabavi pogrešali.**

Hudoklinove Mance ni več

Prejšnji teden smo pokopali Ano Hudoklin - Manco na pokopališče v Šmarju pri Šentjerneju.

Kdo ni poznal Mance, ki je gospodinjila pri Sv. Miklavžu na Gorjancih? Znana je bila daleč naokrog kot gostoljubna in odlična kuharica. Bila je prva gostiteljica ljubiteljev Gorjancev in vseh drugih planincev, ki hodijo uživat lepote gorjanskih gozdov in košenic. Zadnje dni življenja je preživela pri svoji hčerki v Kostanjevici. Vsi planinci in njeni znanci jo bomo ohranili s hvaležnostjo v spominu.

Naj ji bo lahka zemljica tam pod Gorjanci!

Bogomil Lilija

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA — 18. FEBRUARJA:

5.00—8.00 Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored) — 5.25—5.45 Nekaj domačih — 6.30—6.40 Reklame — 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Narodni motivi v komorni glasbi — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Majhno potovanje po Jugoslaviji — 10.15 Ernö Dohnanyi: Variacije na otroško pesem za klavir in orkester — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Ansambel Maurice Larcangs — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroci izbirajo pesmico — 12.00 Skladbe S. Biničkega — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Zabaven opoldanski spored — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Iz naših krajev — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Ali vam ugajajo? — 16.40 Obrtniški zbor Enakost iz Kranja — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Po kinu se dobimo — 17.45 Plesni zvoki — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Ivan Mane Jarnović: Koncert za violino in orkester — 18.30 Poljska zabavna glasba — 18.45 Okno v svet — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Z veselimi zvoki v prijeten sobotni večer — 20.20 Michael Brett: Georgeu se zmeraj kaj primeri — 21.00 Za prijeten konec tedna! — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu

NEDELJA 19. FEBRUARJA:

6.00—6.30 Jutranji pozdrav — 7.35 Stevan Binički v priredbah za pihalni orkester — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.00 Iz albuma skladb za otroke — 9.10 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.10 Se spomnite, tovariši ... — 10.30 Poje invalidski pevski zbor — 10.45 Mantineja zabavne glasbe — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.15 Obvestila, zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 15.15 Reklame — 15.30 Kar radi poslušate — 16.20 Iz operetnega sveta — 16.40 Peli so jih mati moja — 17.00 Zabavni ansambli — 17.20 Carl Maria Weber: Concertino za klarinet in orkester — 17.30 Radijska igra — 18.18 L. van Beethoven: Sonata appassionata — 18.40 Poskočne polke in valčki — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila — 20.05 Izberite melodijo tedna! — 20.50 Plesni orkester Nelson Riddle — 21.00 Obisk pri muzikologu dr. Dragotinu Cvetku — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku — 23.00 Poročila — 23.05 Nočni komorni koncert.

■ Letos nameravajo študentje novomeškega okraja izdati svoj almanah, ki naj bi prikazal delo članov kluba pred vojno, sodelovanje dolenjskih študentov v NOB in sedanje delo kluba. Da bi z zbiranjem gradiva čimprej pričeli, je bil ustanovljen pripravljalni odbor

5. — Sodeč po zgodbah, ki jih je pripovedoval, je moral vse svoje življenje prebiti med najhujšimi zločinci, ki jih je kdaj nosilo morje. Moj oče je dostikrat tarnal, da nam bo spravil krčmo na kant, ker bodo gostje začeli izostajati. Toda ni bilo tako: ljudje so se kapitana navadili, ker jim je nudil v dolgočasnem življenju zanimivo spremembo. Res je zdavnaj potrošil tiste zlatnike, toda oče se je bal terjati in sta ga najbrž jeza in strah vrgla tako kmalu na bolniško posteljo.

6. — Nihče ni videl, da bi bil kapitan kdaj odprl svojo veliko mornarsko skrinjo. Samo enkrat se je zgodilo, da mu je kdo upal ugovarjati. Moj ubogi oče je ležal že na smrt bolan in obiskal ga je dr. Liversey. Ko je opravil pri bolniku, je stopil v sobo za goste, kjer je kapitan pel svojo kvantarsko pesem. Doktor se zanj ni zmenil in se je začel pogovarjati s starim vrtnarjem Taylorjem. Kapitan je udaril s pestjo po mizi — vsi so utihnili, le doktor je prijazno nadaljeval svoj pogovor in mirno kadil svojo pipo.

7. — Kapitan je pogledal divje okrog sebe, grdo zaklel in zarjul: »Mir, tam v medkrovju!« »Kaj govorite z menoj?« je vprašal zdravnik in nadaljeval: »Če boste še nekaj časa tako pili rum, bo svet kmalu rešen velikega lumpa.« Stari malopridnež je tedaj planil kvišku, potegnil izza pasu dolg mornarski nož. Vsi smo otrpnili. Zdravnik pa je ostal miren in dejal: »Ako ne spravite noža pri priči, vam obljubljam, da pridete na vislice. In glejte, da se ne boste več vedli tako neviljudno.«

8. — Odslej kapitan ni več nadlegoval gostov. Nekega dne v mesecu januarju se je kapitan odpravil na obalo. Bil sem sam v gostinski sobi, ko je vstopil neznan gost. Postregel sem mu z rumom, ko me je zaupljivo vprašal, če stanuje pri nas podčastnik Bill. Povedal sem mu, da pri nas stanuje samo kapitan in on se je zarežal: »Kako me bo Bill vesel! Vem, da še bolj kot če bi mu dal kozarec dobrega žganja.« Pri teh besedah je oprezno gledal proti vogalu hiše.

KEMIJA V OSPREDJU

Kot v vseh razvitih deželah, tako je tudi v Jugoslaviji kemija zajela vse industrijske panoge. Razvoj tehnike, prometa, stavbinstva, prehrane, zdravstva in še marsičesa si brez kemije sploh ne moremo zamisliti. Naša kemična industrija proizvaja v primeri s predvojno petkrat več solne kisline, trikrat več kalcirane in kavstične sode, dvanajstkrat več farmacevtskih surovin itd. — Vendar bo treba storiti še marsikaj, da bomo bolje izkoriščali domače surovine in izboljšali kakovost kemičnih proizvodov. Zato pa je potrebno znanstveno raziskovalno delo na tem področju.

Jugoslovanski kemiki so sprejeli v svoj novi program tudi temeljito raziskovanje domačih vrst nafte, ker je to nujno potrebno za ekonomsko izkoriščanje tekočih goriv.

Laboratorijski poizkusi so pokazali, da se z dodajanjem takozvanih humusnih kislin zemlji doseže zelo dober pridelek nekaterih žitaric, zlasti rži. Zdaj bodo šli na praktične poizkuse na terenu, pri čemer bodo preizkušali več vrst žitaric.

Posebno skrb bodo kemiki posvetili delu pri tehnologiji prehrambenih proizvodov. To je za Jugoslavijo zelo pomembno vprašanje, če upoštevamo, da večina prebivalstva še zmeraj pridobiva hrano na tradicionalni način iz svoje naturalne proizvodnje. Vpliv sodobne tehnike in tehnologije na prehrano je še zmeraj majhen. Toda skrb za kakovost in sestav prehrane čedalje bolj prevzema družbena skupnost. Narašča število hladilnikov, podjetij za konserviranje hrane, restavracij pri velikih podjetjih in drugih objektov za ljudsko prehrano. Zato bodo znanstveniki v celoti zajeli proučevanje škroba in njegovih derivatov, rastlinskih in živalskih maščob, rib, mleka, problem predelave moke, industrijo vrenja, proizvodnjo bonbonov, sladkarij itd. Vse to z namenom, da se tovrstna proizvodnja modernizira in poceni.

Kaša – ni samo otroška paša

Med rastlinami, ki so jih ljudje pridelovali v »dobi motikarstva«, ni bila nobena razširjena tako kot proso, ugotavlja švicarski raziskovalec rastlinske prehrane dr. Adam Maurizio. Nekoč so pridelovali proso po največjem delu sveta, danes pa ga pridelujejo v večjem obsegu le na severnem Kitajskem, v Srednji Aziji in južni Rusiji. V Evropi spada med manjvredne pridelke. Domovina prosa je bržkone Prednja Indija. V Evropi je bila prosena kaša do srednjega veka osnovna prehrana. Proso vsebuje več maščob kakor druge žitarice, ima pa tudi veliko silicija, ki je nujno potreben za čvrstino kože, trdnost zob in lesk las. Čim mlajše je človeško telo, toliko več silicija potrebuje, zato je prosena kaša za otroke in mladega človeka še posebej koristna in priporočljiva.

Kako hitro lete ptiči

Strokovnjaki so s posebnimi optičnimi aparati zmerili hitrost ptic in ugotovili te-le hitrosti:

ptice pevke lete s hitrostjo 32 do 59 km na uro, golobi 48 do 68, vrane do 72, sokoli od 64 do 77, divje gosi od 67 do 88, divje race pa od 75 do 95 km na uro.

Za primer malega Rudija Steltenmeierja iz Nashvillea v ZDA pravijo statistiki, da se lahko pripeti le na vsakih osem sto tisoč primerov: deček ima namreč razen babice (stare mame) žive še štiri prababice, ki vse z veliko ljubeznijo skrbijo za svojega vnuka in pravnuka.

Da bi privlekel v svojo brivnico čimveč stalnih gostov, si je neki brivec v Kjöbenhavnu na Danskem izmislil zanje postrežbo, kakor jo kaže gornja slika: srčkano mlado dekle v bikini kopalkah brije, striže, masira kožo in umiva glave moškim obiskovalcem. Pravijo, da odtlej brivcu posel teče kot namazan. Da pa to ponižuje ženo in njeno čast, seveda v kapitalističnih državah delodajalcev ne briga!

Človek-jadro na ledu je Geofrey Pope iz Minnewashta v ZDA. Naprava, ki jo je sam izdelal, mu omogoča brez napora potovanje po ledu celo s hitrostjo petdeset in več kilometrov na uro.

Tehnika in medicina vedno tesneje sodelujeta na najrazličnejših področjih. Na sliki je videti, kako se dekle pripravlja pojesti posebno tableto, ki je v resnici najmanjši radijski aparat na svetu, sposoben še v človeškem telesu delati 36 ur po zaužitju. Aparat zamenjuje razne sonde, s katerimi je treba sicer meriti temperaturo želodca in krvnega obtoka, pritisk tekočin in učinkovanje hrane v človekovem telesu, in olajšuje dosedanje težavne preiskave

Pravijo, da so delfini najinteligentnejše živali. Res jih je precej lahko dresirati in naučiti določenih opravil. Slika kaže delfina, dolgega kar štiri metre, ki so ga v znamenitem živalskem vrtu v Miamiju v ZDA naučili, da skače iz vode in nakaže poljub svojemu dreserju.

Hotel velikan

V Moskvi bodo letos začeli graditi hotel, ki bo največji v Evropi: Imel bo 3400 sob in bo sprejel lahko 5886 gostov. V hotelu bodo tudi trgovine, dve kino dvorani in koncertna dvorana s 3000 sedeži.

Ribe plezalke

Ob obalah zahodne Afrike živi posebna vrsta rib — periofaltamus. Dolge so do 15 cm, imajo pa škrge tako urejene, da se prav dobro počutijo tudi na suhem. Če jim preti nevarnost, se zarijejo v ilovico ali splezajo na drevje.

Žepna podmornica

Italijanski konstruktorji so zgradili majhno podmornico, ki je že dobila naziv »podvodna vespa«. V podmornici je prostora za dva človeka, poganja pa jo električni motor na baterije. Pod vodo vozi s hitrostjo 7 km na uro.

NEKAJ OKROGLIH

NEVAREN ZLOČINEC

Neki guverner je obiskal veliko jetnišnico in vprašal vsakega kriminalca, zakaj je zaprt. Vsi jetniki so trdili, da sedijo povsem po nedolžnem, le eden je priznal, da je res kriv. Tedaj je ukazal guverner: »Takoj vrzite tega pokvarjenca skozi vrata na svobodo, sicer bo pokvaril vse druge, ki so nedolžni!«

MOLITEV ŠVICARJEV

Ko se je leta 1476 švicarska vojska zbrala pri Martenu, da se upre napadu Karla Smelega, je poveljnik Švicarjev pokleknil in zmolil tole molitev:

»Gospod bog, če je pravica na naši strani, daj, da zmagamo. Če je pravica na strani sovražnika, naj zmaga on? Če pa slučajno ne boš vedel, na čigavi strani je pravzaprav pravica, potem te prosim, da se umakneš malo v stran in gledaš, kako se znamo Švicarji bojevati!«

SUMLJIVO NAVODILO

»Načelniki naše ustanove, ki nimajo lastnih tajnic, lahko uporabljajo dekleta iz strojepisnice.«

— Ti, že spet teče k nam soseda!
— Kaj pa je to hudega?
— Seveda je hudo! Kadar ji česa zmanjka, pa prosi pri nas na posodo! Če le pomislim, da jo je včeraj zapustil njen mož...

— Recite gostu, naj se nikar ne razburja! Dobil bo celega piščanca, plačal pa bo samo jajce!

Ali poznate domače kraje?

DRAGI PIONIRJI IN PIONIRKE!

Vse kaže, da smo Vam pretekli teden zastavili prelahko slikovno uganko — do torka opoldne ste poslali kar 209 pravilnih odgovorov! Tokrat je bilo treba odgovoriti na 3 vprašanja takole: BREŽICE, Miro Kambič, izmed vasi Lenart, Brezina, Zakot, Črnec, Velike Malence, Bukovšek in drugih pa našteti vsaj tri! Žreb je zato določil spet pet nagrad: 1. nagrado — 1000 din dobi **Breda Baškovič, učenka 1.a razr., osnovna šola Brežice**; 4. knjižne nagrade (slikanico NEPOKORJENI BREGOVI) pa dobijo: **Marijan Omrzel**, 5.a r., šola v Artičah; **Darko Avsec**, 6.b razred, osn. šola, Brežice; **Branko Grubič**, Cerina 16, p. Brežice; **Jože Iljaž**, Sp. Sušica 39, p. Bizeljsko.

Danes objavljamo malo težjo uganko: do torka nam pošljite 3 kratke odgovore na sledeča vprašanja:

1. kraj, ki ga predstavlja slika; 2. ime in priimek predsednika krajevnega odbora v tem kraju; 3. naslov občine, v kateri se nahaja ta kraj.

Slike ni treba rezati iz časnika! Na ovoj, v katerem boste poslali čitljivo napisan odgovor, napišite: SLIKOVNA UGANKA. Zadnji rok za sprejemanje rešitev: torek, 21. februar 1961.

V nekem takem jutru je na verando hiše ob reki stopil odrasel in krepak deček. Pogledal je na Donjec in veselo vzkliknil:

»Mama, mama, pojdem na reko!«

»Saj še nisi zajtrkoval!«

»Bom hitro nazaj!«

Videč, da mu mama ne brani več, je urno skočil v čoln in zaveslal proti strmi obali na drugi strani Donjca. Na reki se je slekel in pljusnil v vodo. Dolgo ga ni bilo na površje in mati se je že vznemirila. Slednjič se je daleč ob peščeni obali pokazal iz vode, obsijan od sonca.

Mati je olajšano vzdihnila in zavila v hišo.

Da, tudi sin je že dorasel, velik je. In ona, Galina Arkadjevna, ne more verjeti, da je Boris Antonovič, njegov oče, res mrtev. Kako rad je imel taka jutra in reko! In prav tako jo je strašil z raznimi objestnostmi kot zdaj Saša...

»Boris, Boris... še zmeraj si v mojem srcu. Nihče ne ve, kje so te fašisti ustrelili, zato še zmeraj upam, te čakam! V gestapovskem arhivu so našli tvojo obsodbo, in da si ustreljen ta in ta dan, novembra... Ujetniki so se vrnili, vrnili so se deportiranci iz Nemčije. Le tebe ni. Torej je res... jaz pa vendar ne verjamem...«

Galina Arkadjevna si je obrisala solze in se ustavila pred hišo. Po peščeni obali je hodil sin s težkimi koraki, kot oče.

Da, Saša je zrasel, toda čedalje manj vprašuje po očetu. Noče se dotikati mamine nezaceljene rane. Je pa kot Boris, ljubezniv, toda trmast. Hoče poiskati stvari, ki jih je zasula eksplozija prvi dan vojne. Galina se slabo spominja, kaj je pripovedoval Boris, preveč je doživela med vojno. Saša pa se resno pripravlja na pot. S tovarišem Koljo sta naredila čoln, pomagal jima je stari sosed. Zdaj pa prosi, naj mu kupi še puško...

Ko je stopila na prag, je pritekel lep deček srednje postave. Nasmehnil se je in jo vprašal:

»Dober dan! Kje je Saša?«

»O, Kolja, dober dan! Kaj si tako zadihan? Ali si komu ušel?«

»Novice prinašam!« Kolja je pogledal na reko, opazil čoln in zdirjal skozi vrt.

»Kolja, Kolja!« ga je skušala ustaviti Galina Arkadjevna. »Kakšne novice?«

»Priskrbel sem mrežo!« je od reke viknil Kolja. »To bova nalovila rib! Zdaj manjka samo še puška pa bova odplula!« Skočil je v vodo in odplaval na levo obalo.

»Spet ju bom čakala,« se je nasmehnila žena. »Do opoldne bosta govorila o svojih načrtih...«

Stopila je v hišo. Toplo junijsko sonce je priplavalo nad obzorje in reka se je srebrno zalesketala. Po ulicah so hiteli ljudje. Pred hišo z veliko stekleno verando se je ustavil visok, sivolas moški. Ogledal si je hišo, pogledoval vanjo skozi odprta okna s spuščenimi zavesami, se zagledal v stoletni hrast. Nato je odrinil vrata in stopil proti vhodu. Galina Arkadjevna ga je opazila, si popravila predpasnik in mu šla naproti.

»Oprostite, prosim vas,« je razburjeno spregovoril neznanec. »Ali živijo tukaj Tropininovi?«

»Da,« je potrdila Saševa mama.

»Veste, ne zamerite... rad bi govoril o neki kočljivi stvari, pa ne vem, ali sploh lahko...«

»Zakaj stojite? Izvolite v hišo!« ga je povabila Galina Arkadjevna in se nehote zbala, da sama ni vedela, zakaj.

Neznanec je urno potegnil iz žepa zeleno beležnico. »Je tole morda vaše?«

Vzela je beležnico in jo razburjeno odprla.

»Boris!« je vzkliknila in stopila bliže k neznancu. »Ali je živ? Kje je?« je pošepetala in omedlela.

Zbudila se je šele v sobi na divanu. V sobi je stal neznanec, naslonjen na okno. Ko je zaslišal njen težki vzdih, se je zravnal in stopil proti nji.

»Oprostite, nisem vedel, da je beležnica last vašega moža. Res mi oprostite!«

Galina Arkadjevna se je dvignila in usedla.

»Dajte mi jo!« je zaprosila. »Pripovedujte.«

»Leta 1941 sem jo bil vzel zajetemu fašistu. Zvedel sem, da jo je bil potegnil iz žepa nekemu ruskemu vojaku. Tukaj, v vašem mestu.«

Galina Arkadjevna ga je zaprosila s pogledom, naj pove vso resnico.

»Oprostite, povejte mi svoje ime.«

»Galina.«

»Po očetu?«

»Arkadjevna. Galina Arkadjevna.«

»Res vam ne bi hotel vzeti zadnjega upanja, toda vojaki ne lažejo.« Sklonil se je k nji in začel šepetaje: »Fašist je rekel, da je beležnico vzel mrtvemu vojaku. Jaz mu ne bi verjel, toda poglejte: krogla je najprej prebila beležnico, in nato...«

»Da, njega so ustrelili,« je zajecljala Galina Arkadjevna.

»Ustrelili?« je naglo vprašal neznanec. »Torej sem bil ujel esesovca. Gotovo jo je bil vzel po streljanju. Nisem vedel, sicer bi bil lopova ubil na mestu.« Utrujeno je vzdihnil in pogledal, kam bi se usedel.

»Oprostite, tako me je presunilo, da vas sploh nisem vprašala, kako se pišete.« Ujela je neznančev pogled in rekla: »Usedite se, usedite!«

»Jaz sem Gorčakov, Georgije Ignjatovič,« se je predstavil neznanec.

Usedel se je na divan, sklonil glavo in začel, kakor da obuja davne spomine: